

ОСВІТНІ ПРОЄКТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

ДОВІДНИК

*Рекомендовано до друку та практичного використання
вченою радою комунального закладу Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
(протокол від 23 червня 2021 року № 6)*

Рецензенти:

- Єфремова Г. Л.** завідувач кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;
- Зленко Н. М.** доцент кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, кандидат філософських наук, доцент.

Упорядники:

- Грицай С. М.** проректор з наукової роботи комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;
- Пономаренко Т. О.** завідувач науково-видавничого відділу комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кандидат філософських наук;
- Борисова О. В.** провідний фахівець науково-видавничого відділу комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

Освітні проєкти та технології : довідник / упор. : С. М. Грицай, Т. О. Пономаренко, О. В. Борисова. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 132 с.

У довіднику викладено теоретичні та прикладні аспекти використання педагогічних технологій, розкрито специфіку найпоширеніших у вітчизняній практиці педагогічних технологій і упровадження інноваційної освітньої діяльності у закладі освіти. Досягнення освітньої інноваційної мети завжди залежить від вибору шляху та особистості, яка його долає. У педагогічній справі це залежить від вибору освітніх технологій, уміння ефективно їх застосовувати, компетентно реагувати на нові виклики у сучасній освіті.

Видання розраховано на педагогічних працівників і керівників закладів освіти, студентів педагогічних закладів вищої освіти та усіх зацікавлених в організації освітнього процесу на інноваційній основі.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
СТАН ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	6
РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	13
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	24
ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	55
СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТРЕНДИ.....	89
КЛАСИФІКАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (МЕТОДИК, СИСТЕМ).....	95
ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ ТА КОНКУРСИ.....	98
КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК З ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	110
РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	121
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	127

ВСТУП

Інноваційна діяльність педагогів стає на сьогоднішній день основним напрямом реалізації модернізаційних реформ в освіті й одним із суттєвих напрямів переходу до моделі інноваційного розвитку України в цілому.

Освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, що сприятиме поліпшенню добробуту людей, забезпеченню національних інтересів, зміцненню міжнародного авторитету й іміджу нашої країни. На загальнодержавному рівні процеси розвитку системи освіти знайшли відображення в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», розпорядженні Кабінету міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». Ці та інші документи на загальнодержавному рівні визначають необхідність створення такої інноваційної системи національної освіти, яка була б здатна забезпечити різноманітні освітні потреби особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними задатками, здібностями та запитами суспільства.

Під інноваційною освітньою діяльністю ми розуміємо розробку й використання у сфері освіти результатів досліджень та розробок. Оскільки єдино правильним і ефективним шляхом перевірки результативності запровадження інновацій у системі освіти є експеримент, то експериментальна робота є складовою інноваційної діяльності.

Останнім часом вагомим значення набувають дослідження окремих педагогів та педагогічних колективів, які спрямовані на вдосконалення освітнього процесу. За сприяння Міністерства освіти і науки України, за участю науковців Академії педагогічних наук України, співробітників Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти на базі закладів освіти області здійснюється експериментальна робота із оновлення змісту освіти та підвищення її якості.

Реформи в освіті тісно пов'язані з суспільними запитами, швидким розвитком наукомістких технологій та системи освіти, що викликає потребу швидкого реагування освітніх інституцій на зміни. Значну роль в освітніх перетвореннях відіграють інноваційні процеси в освіті. Оперативного оновлення постійно вимагають освітнє середовище закладу освіти, система оцінювання здобувачів освіти, якість управлінських процесів та педагогічної діяльності працівників закладу освіти, здатних сформувати компетентності та наскрізні уміння здобувачів освіти.

Проблемою залишається не тільки реагування держави на освітні інновації, а й узагальнення позитивного досвіду та напрацювань інноваційних освітніх проєктів, їх аналіз і відтворення в проблемних сферах галузі. Розв'язання зазначеної проблеми неможливе без забезпечення вільного доступу освітян-практиків до систематизованої інформації про інновації у системі освіти та успішний досвід їх запровадження.

Довідник складається із семи розділів, короткого термінологічного словника, списку літератури із означених проблем та має реферативний характер, оскільки вміщує велику кількість посилань на здобутки вітчизняних науковців щодо аналізу проблем інноваційної освітньої діяльності.

Дане видання спрямоване на узагальнення, поширення позитивного досвіду й напрацювань впровадження педагогічних експериментів, інноваційних проєктів та освітніх інновацій у системі освіти Сумської області, а також поширення інформації про інноваційні практики та освітні проєкти в освіті.

Рекомендовані науково-практичні джерела літератури містять зразки локальних нормативно-правових документів щодо здійснення експериментальної роботи, діагностичний інструментарій визначення рівня готовності педагогів до інноваційної діяльності тощо.

Довідник надасть змогу вчителям-практикам використати досвід упровадження освітніх інновацій та навчально-методичних матеріалів з освітніх інновацій для роботи з учнями. У виданні подано систематизовану інформацію про інноваційні освітні тренди та досвід їх запровадження.

На сайті комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (<http://www.soippo.edu.ua/>) у розділі «Наукова робота», рубриці «Інноваційна діяльність, експериментальна робота» (<http://www.soippo.edu.ua/index.php/naukova-robota/innovatsijna-diyalnist-doslidno-eksperimentalna-robota>) створено відкритий ресурс поширення та оновлення даних щодо впровадження експериментальної роботи та інноваційної освітньої діяльності в закладах освіти області. Представлений електронний ресурс може слугувати платформою для обміну досвідом між закладами та педагогами, що дозволить встановити партнерство між закладами освіти та збагатить педагогічну інноваційну практику регіону.

Обізнаність широкої педагогічної громадськості, вчителів, батьків із інноваційними закладами та їх успішними практиками сприятиме переосмисленню перспектив діяльності й ролі школи в житті суб'єктів освітнього процесу і суспільства в цілому. Постійне оновлення бази даних слугуватиме стимулом для інноваційних освітян, вчителів для розроблення та впровадження інновацій в освіті.

Довідник стане в нагоді керівникам закладів освіти, педагогам-практикам, консультантам Центрів професійного розвитку педагогічних працівників, студентам педагогічних закладів вищої освіти, усім зацікавленим в організації й проведенні інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи.

СТАН ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Інноваційна діяльність педагогів стає на сьогоднішній день основним напрямом реалізації модернізаційних реформ в освіті й одним із суттєвих напрямів переходу до моделі інноваційного розвитку України в цілому.

На загальнодержавному рівні процеси розвитку системи освіти знайшли відображення в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», розпорядженні Кабінету міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». Вказані та інші нормативні документи визначають необхідність створення такої інноваційної системи національної освіти, яка здатна забезпечити освітні потреби особистісного розвитку людини відповідно до її індивідуальних потреб, здібностей та запитів суспільства.

Під *інноваційною освітньою діяльністю* розуміємо розроблення й використання у сфері освіти результатів досліджень та розробок. Оскільки єдино правильним і ефективним шляхом перевірки результативності запровадження інновацій у системі освіти є експеримент, то експериментальна робота є складовою інноваційної діяльності.

На комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти покладені зобов'язання інформувати педагогічну громадськість щодо інноваційної діяльності й сприяти застосуванню у закладах освіти експериментальних проєктів, інноваційних технологій, форм і методів, апробованих та рекомендованих до застосування Міністерством освіти і науки України. Саме тому одним із *головних завдань розвитку експериментальної роботи в освітньому просторі Сумської області* є удосконалення процесу трансформування наукових ідей в практику роботи закладів освіти, пошук шляхів підвищення якості безперервного навчання педагогічних працівників, розвиток їх професійної майстерності, формування навичок експериментальної роботи.

Експериментальна робота в закладах освіти здійснюється відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 11.07.2017 № 994 та «Про внесення змін до Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад» від 23.11.2009 № 1054.

Відповідно до пунктів 3, 4 розділу III наказу Міністерства освіти і науки України від 11.07.2017 № 994 «Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» та з метою оновлення бази даних експериментальної роботи та інноваційної діяльності у жовтні 2020 року науково-видавничим відділом комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти здійснено паспортизацію закладів освіти щодо обліку і моніторингового контролю за станом обстежуваних експериментів у закладах освіти. У паспорті міститься основна інформація про

наявні експерименти, проєкти та інновації в регіоні. Оновлення бази даних здійснюється щороку, до 1 жовтня.

Експериментальна робота в освітньому просторі Сумської області у 2020-2021 навчальному році реалізується у 16-ти науково-дослідних педагогічних експериментах всеукраїнського рівня (табл. 1; рис. 1), в яких взяли участь 77 закладів освіти області (табл. 2; рис. 2).

Таблиця 1 – Показники кількості експериментів, що реалізуються в закладах освіти Сумської області.

Навчальний рік	Кількість експериментів всеукраїнського рівня	Кількість експериментів регіонального рівня	Всього
2016-2017	11	2	13
2017-2018	16	1	17
2018-2019	18	0	18
2019-2020	15	0	15
2020-2021	16	0	16

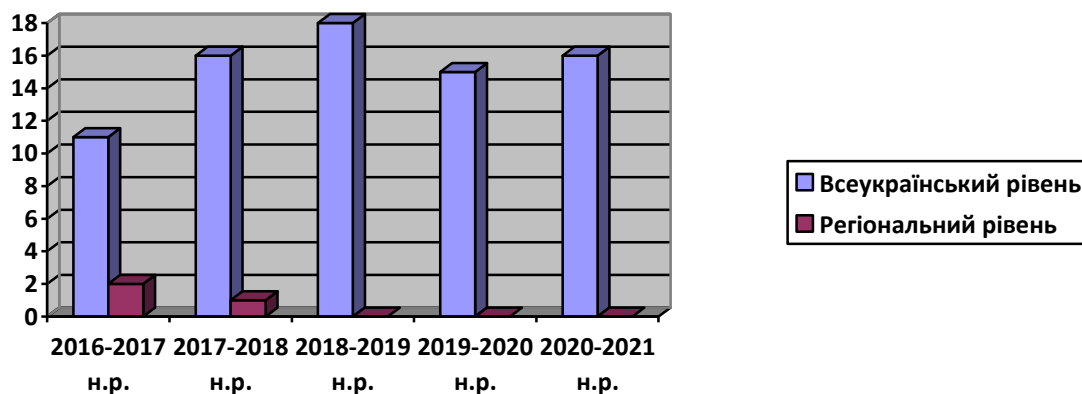

Рисунок 1 – Показники кількості експериментів, що реалізуються в закладах освіти Сумської області.

У порівнянні з минулим роком, запроваджено 1 експеримент всеукраїнського рівня «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання», у якому беруть участь заклади освіти Конотопської міської ради Сумської області.

Таблиця 2 – Динаміка реалізації експериментальної роботи в закладах освіти Сумської області.

Навчальний рік	Кількість закладів, задіяних в експериментах всеукраїнського рівня	Кількість закладів, задіяних в експериментах регіонального рівня	Всього
2016-2017	77	11	88
2017-2018	105	5	110
2018-2019	135	0	135
2019-2020	77	0	77
2020-2021	77	0	77

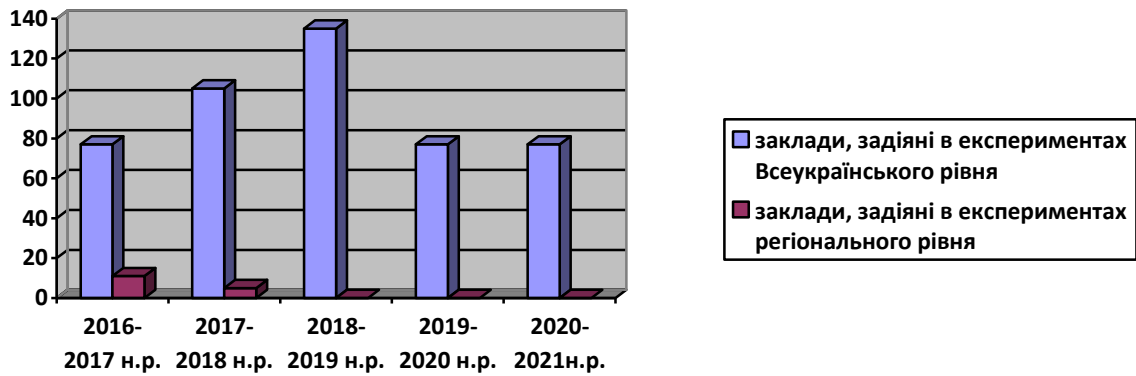

Рисунок 2 – Динаміка реалізації експериментальної роботи в закладах освіти Сумської області.

Науковий супровід експериментальних педагогічних досліджень у закладах освіти області здійснюється 17 науковцями з науковими ступенями доктора та кандидата наук провідних установ України, а саме: комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», Інституту інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України, Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, УкрІНІ, Університету банківської справи НБУ, департаменту загальної середньої та дошкільної освіти Міністерства освіти і науки України, Центр інноваційної педагогіки та психології Хмельницького національного університету, Інститут педагогіки та психології Національного педагогічного університету, Київського інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Відповідно до зазначених на початку нормативних документів керівництво та координація діяльності експериментальних закладів освіти області здійснюється працівниками комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, зокрема:

- спільно з Департаментом освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації забезпечують регіональний рівень управління інноваційними педагогічними процесами;
- проводять експертизу та корегують інноваційні процеси в експериментальних закладах освіти;
- здійснюють науково-методичний супровід процесу впровадження педагогічних експериментів в освітню практику;
- забезпечують патронаж закладів освіти, у яких проводиться експериментальна робота;
- узгоджують роботу відділів освіти області, експериментальних закладів освіти із впровадження інноваційних педагогічних технологій у освітній процес;

- здійснюють загальне керівництво експериментальними дослідженнями з апробації педагогічних інновацій у рамках роботи експериментальних закладів освіти;
- консультують педагогів-новаторів із питань пошуково-дослідницької роботи та реалізації інноваційних педагогічних технологій;
- інформують громадськість про результати інноваційної діяльності з метою запровадження у роботі закладів освіти;
- створюють ефективні механізми наукового керівництва експериментальною роботою педагогів;
- організовують тісну співпрацю з закладами вищої освіти і науково-дослідними інститутами;
- сприяють участі регіональних закладів освіти у загальнодержавних та міжнародних освітніх дослідницьких проєктах;
- забезпечують упровадження інновацій у післядипломну педагогічну освіту.

Для ознайомлення керівників місцевих органів управління освітою з досвідом роботи закладів освіти, які працюють над реалізацією експериментальних та інноваційних програм у Сумській області на офіційній сторінці комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (<http://www.soippo.edu.ua>) постійно здійснюється оновлення розділу «Наукова робота».

З метою підвищення ефективності експериментальної роботи між місцевими органами управління освітою та КЗ СОІППО у районах, об'єднаних територіальних громадах та містах області визначено координаторів з питань організації експериментальної роботи та інноваційної діяльності в закладах освіти.

За результатами реалізації експериментальних та інноваційних програм області щорічно видається анотований каталог публікацій педагогів області, зокрема у 2021 році видано *Анотований каталог публікацій із інноваційної освітньої діяльності та експериментальної роботи педагогічних працівників Сумської області за 2020 рік / уклад.: Т. О. Пономаренко, О. В. Борисова, І. М. Абрамітова. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 244 с.*

Особливої уваги потребує питання фінансового забезпечення проведення експериментальної роботи, як на місцевому, так і на державному рівнях. У більшості випадків поліпшення матеріально-технічного супроводу процесу впровадження експериментів відбувається за рахунок залучених коштів та інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством.

У 2020-2021 навчальному році активну участь у впровадженні 5 проєктів міжнародного рівня беруть участь 173 заклади освіти області, 15 проєктів усеукраїнського рівня беруть участь 419 закладів освіти, а також у впровадженні 3 проєктів регіонального рівня беруть участь 63 заклади. Всього участь у 23 проєктах беруть 655 закладів освіти області (табл. 3, 4; рис. 3, 4).

Таблиця 3 – Показники кількості проєктів, що реалізуються в закладах освіти Сумської області у 2017-2021 рр.

Навчальний рік	Кількість проєктів міжнародного рівня	Кількість проєктів усеукраїнського рівня	Кількість проєктів регіонального рівня	Всього
2017-2018	3	9	1	13
2018-2019	3	10	1	14
2019-2020	5	13	2	18
2020-2021	5	15	3	23

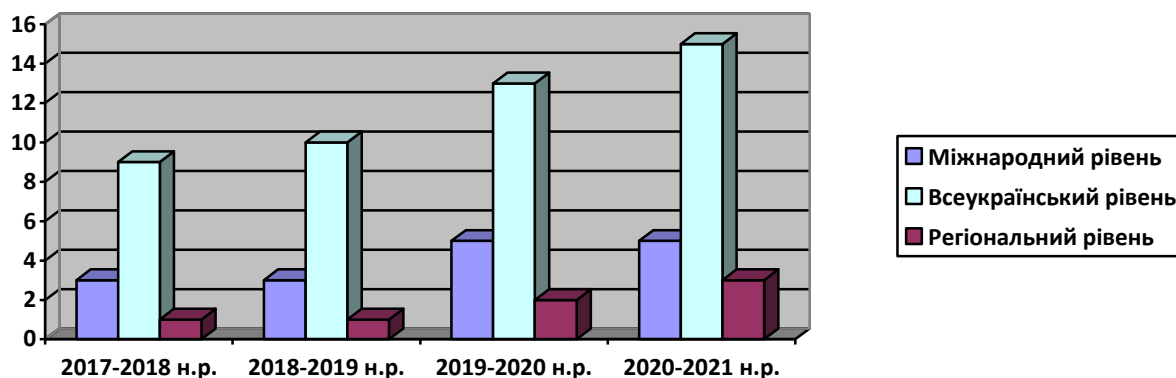

Рисунок 3 – Показники кількості проєктів, що реалізуються в закладах освіти Сумської області у 2016-2021 рр.

Проаналізувавши відповідність показників кількості проєктів та закладів освіти, що беруть у них участь, можна зробити висновок, що при зростанні кількості проєктів всеукраїнського та регіонального рівнів зростає кількість закладів освіти області, зацікавлених у них, що може свідчити про позитивну тенденцію та готовність закладів освіти до провадження наукової, дослідної, інноваційної діяльності.

Таблиця 4 – Показники кількості закладів освіти Сумської області, які беруть участь у проєктах міжнародного, усеукраїнського та регіонального рівнів у 2017-2021 рр.

Навчальний рік	Кількість закладів, задіяних у проєктах міжнародного рівня	Кількість закладів, задіяних у проєктах усеукраїнського рівня	Кількість закладів, задіяних у проєктах регіонального рівня	Всього
2017-2018	245	352	14	661
2018-2019	245	197	21	463
2019-2020	275	425	38	738
2020-2021	173	419	63	655

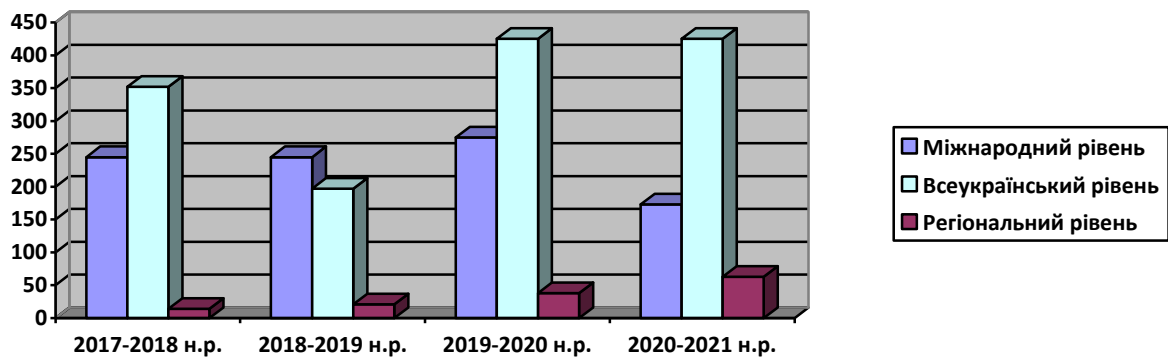

Рисунок 4 – Показники кількості закладів освіти Сумської області, які беруть участь у проектах міжнародного, усеукраїнського та регіонального рівнів у 2017-2021 рр.

У 2020-2021 навчальному році заклади освіти Сумської області впроваджують в освітній процес 41 інноваційну педагогічну технологію, у яких задіяні 169 закладів освіти (табл. 5). Показник кількості впроваджених педагогічних інновацій протягом останніх трьох років майже не змінився.

Таблиця 5 – Показники кількості впроваджених інноваційних педагогічних технологій у відповідності до кількості задіяних у них закладів освіти Сумської області за останні 3 роки

Навчальний рік	Кількість інноваційних педагогічних технологій	Кількість закладів, задіяних у впровадженні
2018-2019	41	129
2019-2020	40	285
2020-2021	41	169

Організаційно-методичний супровід управління інноваційною діяльністю супроводжується функціонуванням науково-дослідних лабораторій комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, серед яких варто відмітити наступні:

– науково-дослідна лабораторія з проблем медіаосвіти та медіаграмотності (науковий керівник – Петрова Л. Г., завідувач кафедри освітніх та інформаційних технологій, кандидат технічних наук, доцент);

– науково-дослідна лабораторія з проблем здоров'яспрямованої освіти (науковий керівник – Успенська В. М., доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, кандидат педагогічних наук, доцент);

– науково-дослідна лабораторія STEM-освіти (науковий керівник – Кода С. В., старший викладач кафедри теорії і методики змісту освіти);

– науково-дослідна лабораторія історико-краєзнавчих досліджень (науковий керівник – Кудінов Д. В., професор кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту, доктор історичних наук, доцент);

– науково-дослідна лабораторія інклюзивного та інтегрованого навчання (науковий керівник – Прядко Л. О., доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту, кандидат педагогічних наук, доцент);

– науково-дослідна лабораторія з організації роботи опорних закладів освіти (науковий керівник – Вознюк А. В., завідувач кафедри психології, доктор педагогічних наук, професор).

Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти та місцеві органи управління освітою приділяють значну увагу стимулюванню проведення експериментальної роботи та інноваційної діяльності, а відповідальність директорів закладів освіти та наукових керівників експериментальних педагогічних досліджень, які ретельно вивчають доцільності відкриття експерименту, унеможливають проведення формальних експериментальних досліджень у Сумській області.

Аналіз експериментальної роботи закладів освіти регіону дає змогу визначити *перспективи розвитку інноваційних процесів*:

- спрямованість на особистісно-орієнтоване навчання та виховання, що актуалізує ідеї гуманістичної парадигми освіти;
- технологізацію інноваційних процесів у загальноосвітньому закладі, за якої утверджується пріоритет технологій особистісно-орієнтованого виховання і навчання, новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;
- подальшу диференціацію та індивідуалізацію у процесах навчання та виховання (зокрема, шляхом упровадження відповідних інформаційно-комунікаційних технологій), які повинні сприяти розвитку творчих можливостей, задоволенню інтересів та нахилів кожного учня, орієнтації на спеціалізовану поглиблену підготовку, створенню умов для одержання додаткових знань, умінь, навичок;
- орієнтацію на збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління, що вимагатиме дотримання умов валеологічного забезпечення освітнього процесу, розробки, апробації і впровадження нових валеологічних освітніх технологій, навчальних програм і спецкурсів.

Означені пріоритетні напрями експериментальної роботи та сучасний розвиток освіти вимагає якісного впровадження інноваційних педагогічних технологій, професійного вдосконалення педагогічних, науково-педагогічних та керівних кадрів системи освіти відповідно до сучасних трансформацій суспільства й вимог інноваційного поступу освіти у процесі її реформування.

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

1. Назва експерименту: «Школа майбутнього».

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.03.2016 № 216 «Про проведення всеукраїнського експерименту з упровадження науково-педагогічного проекту «Школа майбутнього»».

Науковий керівник експерименту: Мадзігон В. М. – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, Радник директора інституту обдарованої дитини НАПН України.

Термін експерименту: 2016-2020 рр.

Мета експерименту: Створення моделі школи: яка навчає, як потрібно і належно розуміти значення знань, їх постійного поширення і використання для досягнення якомога кращих результатів тобто вчить стати успішним у реальному житті; яка якісно впливає на освітнє середовище шляхом створення моделі громадсько-активної школи.

Головною методологічною метою навчального закладу «Школа майбутнього» є створення психолого-педагогічних, суспільно-економічних, нормативно-правових умов для всебічного розвитку високоосвіченої особистості незалежно від її походження та соціального статусу.

Експеримент проводиться на базі:

1. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №4 імені Героя України Олександра Аніщенка Сумської міської ради;
2. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 23 Сумської міської ради Сумської області;
3. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області;
4. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 Лебединської міської ради Сумської області;
5. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області;
6. Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 7 імені Григорія Гуляницького Конотопської міської ради Сумської області;
7. Павленківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області.

2. Назва експерименту: «Психолого-педагогічне забезпечення особистісно-зорієнтованої освіти на засадах гуманної педагогіки в середньому загальноосвітньому навчальному закладі».

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.06.2016 № 722 «Про розширення бази для проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Психолого-педагогічне забезпечення особистісно зорієнтованої освіти на

засадах гуманної педагогіки в середньому загальноосвітньому навчальному закладі».

Науковий керівник експерименту: Крук С. Л. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри, директор Центру інноваційної педагогіки та психології Хмельницького національного університету, президент Всеукраїнської культурно-освітньої асоціації Гуманної Педагогіки.

Термін експерименту: 2016-2021 рр.

Мета експерименту: Побудувати і апробувати модель психологічного та педагогічного забезпечення особистісно-орієнтованої освіти на засадах гуманної педагогіки в середньому загальноосвітньому навчальному закладі в умовах становлення громадянського суспільства в Україні.

Експеримент проводиться на базі:

1. Конотопська спеціалізована школа II-III ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області.

3. Назва експерименту: «Формування здатності конкурентоспроможного випускника школи до успішної адаптації в контексті інтеграції до європейського середовища».

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.06.2016 № 720 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі Конотопської загальноосвітньої школи I-III ступенів №7 ім. Григорія Гуляницького Конотопської міської ради Сумської області.»

Науковий керівник експерименту: Шапошнікова І. М. – кандидат педагогічних наук, професор, заступник директора з навчальної роботи, завідувач кафедри педагогіки та методики початкового навчання інституту педагогіки та психології Національного педагогічного університету.

Термін експерименту: 2016-2021 рр.

Мета експерименту: Створити і апробувати модель освітнього закладу, в основу якого покладена ідея створення таких організаційно-педагогічних умов, за яких учні після закінчення школи стануть успішними та конкурентоздатними.

Експеримент проводиться на базі:

1. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 ім. Григорія Гуляницького Конотопської міської ради Сумської області.

4. Назва експерименту: «Формування життєвої компетентності вихованців у позашкільному навчальному закладі – Школі сприяння здоров'ю».

Статус: всеукраїнський.

Наказ МОН від 09.06.2016 № 648 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі комунального закладу Сумської міської ради – Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

Науковий керівник експерименту: Успенська В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, керівник науково-дослідної лабораторії з проблем здоров'яспрямованої освіти КЗ СОШПО.

Термін експерименту: 2016-2020 рр.

Мета експерименту: виявити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови формування життєвої компетентності вихованців у позашкільному навчальному закладі – Школі сприяння здоров'ю.

Експеримент проводиться на базі:

1. Комунальний заклад Сумської міської ради – Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

5. Назва експерименту: «Здоров'язбережувальна технологія «Навчання в русі» в системі оздоровчо-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів».

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.11.2016 № 1312 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітніх навчальних закладів Вінницької, Волинської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької областей та міста Києва».

Науковий керівник експерименту: Деменков Д. В. – старший викладач кафедри кафедри теорії і методики змісту освіти, методист фізичної культури КЗ СОШПО.

Термін експерименту: 2016-2020 рр.

Мета експерименту: Розроблення здоров'язбережувальної системи навчання у загальноосвітньому навчальному закладі на основі «Сім'я - школа» для реалізації гармонійного інтелектуального і фізичного розвитку; формування психофізичного стану учнів 6-12 років шляхом упровадження здоров'язбережувальної технології «Навчання у русі».

Експеримент проводиться на базі:

1. Опорний заклад Великочернечинська спеціалізована школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;

2. Опорний заклад Верхньосироватська спеціалізована школа I-III ступенів Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;

3. Косівщинський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів ім. Лесі Українки Сумської районної ради Сумської області;

4. Низівська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;

5. Стецьківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;

6. Хотінська спеціалізована школа I-III ступенів Хотінської селищної ради Сумської районної ради Сумської області.

6. Назва експерименту: «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику».

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.08.2017 № 1199 «Про проведення Всеукраїнського експерименту за темою «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» на базі навчальних закладів України».

Науковий керівник експерименту: Петрова Л. Г. – кандидат технічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри освітніх та інформаційних технологій КЗ СОШПО.

Термін проведення: 2017-2022 рр.

Мета експерименту: Експериментально перевірити результативність і стандартизацію вітчизняної соціально-психологічної моделі інтенсивного масового впровадження наскрізної медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику, підвищення рівня медіакомпетентності педагогів і студентів педагогічного і психологічного профілю.

Експериментальні заклади освіти:

1. Великописарівська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу І. М. Середи Великописарівської районної ради Сумської області;
2. Конотопська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області;
3. Андріяшівський ліцей – заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Андріяшівської сільської ради Роменського району Сумської області;
4. Опорного навчального закладу «Великобубнівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Роменської районної ради Сумської області»;
5. Опорного навчального закладу «Хмелівський навчально-виховний заклад» Роменської районної ради Сумської області;
6. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області»;
7. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської міської ради Сумської області»;
8. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 26 Сумської міської ради Сумської області;
9. Комунальний заклад Сумської обласної ради «Сумська обласна гімназія-інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей».

7. Назва експерименту: «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти».

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.07.2017 № 1028 «Про проведення всеукраїнського експерименту на базі загальноосвітніх навчальних закладів».

Науковий керівник експерименту: Хобзей П. К. – заступник Міністра освіти і науки України, кандидат фізико-математичних наук;

Завалевський Ю. І. – перший заступник директора Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», доктор педагогічних наук, професор;

Ганжа Н. П. – провідний спеціаліст відділу дошкільної, загальної середньої освіти Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації.

Термін проведення: 2017-2022 рр.

Мета експерименту: Розробити, науково обґрунтувати та експериментально перевірити навчально-методичне забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти.

Експериментальні заклади освіти:

1. Краснопільська загальноосвітня школа I-III ступенів Краснопільської районної ради Сумської області;

2. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа I ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області»;

3. Недригайлівська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів Недригайлівської селищної ради Сумської області (опорний заклад).

8. Назва експерименту: «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування початкової освіти» в межах освітнього проекту «На крилах успіху».

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.07.2016 № 834 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітніх навчальних закладів Київської, Дніпропетровської та Чернігівської областей», Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.08.2017 № 1204, лист Міністерства освіти і науки України від 25.05.2018 №1/9-344.

Науковий керівник експерименту: Цимбалару А. Д. – завідувач відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук.

Термін проведення: 2017-2020 рр.

Мета експерименту: Розробити і обґрунтувати дидактично-методичні та навчальне забезпечення виховного процесу і навчання предметів інваріативного складника базового плану початкової школи у контексті реалізації основних концептуальних положень модернізації початкової освіти.

Експериментальні заклади освіти:

1. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Конотопської міської ради Сумської області;

2. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 12 Конотопської міської ради Сумської області;
3. Охтирської загальноосвітня школа I-III ступенів імені Б.Д. Антоненка-Давидовича Охтирської міської ради Сумської області;
4. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Охтирської міської ради Сумської області;
5. Путивльська загальноосвітня школа I-III ступенів ім. Радіка Руднева Путивльської районної ради Сумської області;
6. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 ім. В. Стрельченка Сумської міської ради, Сумської області;
7. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6, м. Суми, Сумської області;
8. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 7 імені Максима Савченка Сумської міської ради, Сумської області;
9. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 9, Сумської міської ради, Сумської області;
10. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 10 ім. Героя Радянського Союзу О. Бутка, м. Суми, Сумської області;
11. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 12 ім. Б. Берестовського Сумської міської ради, Сумської області;
12. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 18 Сумської міської ради, Сумської області;
13. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 22 імені Ігоря Гольченка Сумської міської ради, Сумської області;
14. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 23 Сумської міської ради Сумської області;
15. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I ступеня № 30 «Унікум» Сумської міської ради Сумської області;
16. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 27 Сумської міської ради, Сумської області.

9. Назва експерименту: «Технологія навчання учнів початкової школи «Розумники» (Smart Kids)»

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.08.2017 № 1234 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Технологія навчання учнів початкової школи «Розумники» (Smart Kids)».

Науковий керівник експерименту: Литвинова С. Г. – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу відкритого навчального середовища Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

Термін проведення: 2017-2022 рр.

Мета експерименту: Формування навчального середовища початкової школи з використанням електронних освітніх ігрових ресурсів.

Експериментальні заклади освіти:

1. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 12 ім. Б. Берестовського Сумської міської ради Сумської області;
2. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 15 ім. Д. Турбіна Сумської міської ради Сумської області;
3. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 17 Сумської міської ради Сумської області;
4. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа I ступеня № 30 «Унікум» Сумської міської ради;
5. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Конотопської міської ради Сумської області;
6. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області;
7. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області;
8. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11 Конотопської міської ради Сумської області;
9. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 12 Конотопської міської ради Сумської області;
10. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 13 Конотопської міської ради Сумської області;
11. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 14 Конотопської міської ради Сумської області;
12. Комунальний заклад Сумської обласної ради Конотопська загальноосвітня санаторна школа-інтернат I-II ступенів Конотопської міської ради Сумської області;
13. Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I ступеня - дошкільний навчальний заклад Конотопської міської ради Сумської області;
14. Роменська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 ім. П.І. Калнишевського Роменської міської ради Сумської області;
15. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11 Шосткинської міської ради Сумської області»;
16. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»;
17. Комунальна організація(установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 – дошкільний навчальний заклад імені Героя Радянського Союзу Колодко М.О. Шосткинської міської ради Сумської області»;
18. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів №7 Шосткинської міської ради Сумської області»;

19. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа I ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області»;

20. Опорний заклад «Кролевецький ліцей № 3» Кролевецької міської ради Сумської області;

21. Комунальний заклад Березівської сільської ради «Березівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів, дошкільний навчальний заклад «Веселка».

10. Назва експерименту: Науково-методичні засади створення та функціонування Всеукраїнського науково-методичного віртуального STEM-центру (ВНМВ STEM-центр).

Статус: всеукраїнський.

Науковий керівник експерименту: Песоцька І. О. – директор КЗСОП «Сумська обласна гімназія-інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей»

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.05.2017 № 708 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Науково-методичні засади створення та функціонування Всеукраїнського науково-методичного віртуального STEM-центру (ВНМВ STEM-центр) на 2017-2021 роки».

Термін проведення: 2017-2021 рр.

Мета експерименту: Полягає у створенні системи навчання на основі компетентнісного підходу, яка орієнтована на самореалізацію особистості молодого науковця шляхом упровадження проекту «Архітектура особистості», досягнення підвищення рівня креативності, комунікативності, творчості та адаптованості учнів профільних (10-11 класів) гімназії.

Експериментальні заклади освіти:

1. Комунальний заклад Сумської обласної ради «Сумська обласна гімназія-інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей».

11. Назва експерименту: «Формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій».

Статус: всеукраїнський.

Науковий керівник експерименту: Бевз Г. М. – завідувачка лабораторії психології спілкування Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України, доктор психологічних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2017 № 1128 "Про розширення бази проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій».

Термін експерименту: 2017-2020 рр.

Мета експерименту: Упровадження системи роботи, орієнтованої на формування позитивного ставлення педагогічних працівників, учнівської молоді, батьків та широкої громадськості до переходу загальноосвітніх

навчальних закладів на 12-річний термін навчання, профілізацію старшої школи, розширення практики державно-громадського управління освітою.

Експеримент проводиться на базі:

1. Боромлянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад Боромлянської сільської ради Тростянецької районної ради Сумської області.

12. Назва експерименту: «Теоретико-методичні засади розвитку особистісно-професійної компетентності педагога в системі післядипломної педагогічної освіти».

Статус: всеукраїнський.

Науковий керівник експерименту: Нікітін Ю. О. – професор кафедри соціально-гуманітарної освіти, доктор історичних наук, доцент, ректор КЗ СОІППО.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2017 № 639 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної освіти».

Термін експерименту: 2017-2021 рр.

Мета експерименту: Обґрунтувати методику розвитку, розробити та експериментально перевірити модель розвитку особистісно-професійної компетентності педагога в системі педагогічної післядипломної освіти.

Експеримент проводиться на базі:

1. Комунальний заклад Сумської обласної ради «Сумська обласна гімназія-інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей»;

2. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 ім. Максима Савченка Сумської міської ради Сумської області;

3. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 Сумської міської ради Сумської області;

4. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Охтирської міської ради Сумської області;

5. Недригайлівська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Недригайлівської селищної ради Сумської області (опорний заклад).

13. Назва експерименту: «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення інтегрованого курсу «Природничі науки» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти».

Статус: всеукраїнський.

Науковий керівник експерименту: Шабанов Д. А. – доктор біологічних наук, професор Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2018 року «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення інтегрованого курсу «Природничі науки» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти».

Термін експерименту: 2018-2022 рр.

Мета експерименту: Проектування, наукового обґрунтування дидактичних засад створення та експериментальної перевірки навчально - методичного забезпечення інтегрованих курсів «Природничі науки», підготовка та перепідготовка вчительських кадрів.

Експеримент проводиться на базі:

1. Ворожбянський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 3 Білопільської районної ради Сумської області.

14. Назва експерименту: «Електронний підручник для загальної середньої освіти» (E-book for secondary education (EBSE)) (Сердюк О. П.).

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 31.08.2018 № 957 «Про проведення експерименту Всеукраїнського рівня за темою «Електронний підручник для загальної середньої освіти» (E-book for secondary education (EBSE))».

Науковий керівник експерименту: Спірін О. М. – доктор педагогічних наук, професор, директор ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Термін експерименту: серпень 2018 року – серпень 2021 року.

Мета експерименту: Створення в Україні передумов для розвитку системи виробництва якісного освітнього електронного комітету та забезпечення повсюдного доступу до нього здобувачів повної загальної середньої освіти.

Експеримент проводиться на базі:

1. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 15 імені Д. Турбіна, м. Суми, Сумської області;

2. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області.

15. Назва експерименту: Дидактичні засади реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання.

Статус: всеукраїнський.

Номер державної реєстрації НДР 0118U003355 «БЮЛЕТЕНЬ РЕЄСТРАЦІЇ НДР та ДКР» № 6, 2018 р.

Науковий керівник експерименту: Васьківська Г. О. – завідувач відділу дидактики, доктор педагогічних наук, відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Термін експерименту: 01.01.2018 – 31.12.2020 рр.

Мета експерименту: полягає у науковому обґрунтуванні дидактичних засад і розробленні дидактичної системи реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання.

Експеримент проводиться на базі:

1. Відділ освіти, молоді та спорту Новослобідської сільської ради Сумської області.

16. Назва експерименту: «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання».

Статус: всеукраїнський.

Наказ МОН від 18.11.2019 р. № 1431 «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Організаційно-педагогічні умови формування в учнів м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання» на базі закладів загальної середньої освіти України на листопад 2019 – грудень 2024 років».

Науковий керівник експерименту: Бех І. Д. – директор Інституту проблем виховання НАПН України, дійсний член Національної академії педагогічних наук України, доктор психологічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Термін експерименту: листопад 2019 року – грудень 2024 року

Мета експерименту: Створення організаційно-педагогічних умов для формування в здобувачів освіти м'яких навичок шляхом соціально-емоційного та етичного навчання.

Експеримент проводиться на базі:

1. Конотопська спеціалізована школа II-III ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області.

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

№ з/п	Назва проєкту	Мета проєкту	Науковий керівник / координатор	Заклади освіти області, які беруть участь
1	2	3	4	5
Інноваційні проєкти Міжнародного рівня				
1.	Міжнародна навчальна програма Європейської Комісії eTwinning	Розвиток співпраці європейських шкіл, вчителів та учнів, що зареєстровані в мережі eTwinning, отримують можливість реалізації спільних проєктів з іншими європейськими школами. Ключовою складовою навчання є використання інформаційно-комунікаційних технологій.	5 амбасадорів України: Олена Лук'янець (відповідальна за Київ та Київську область), Олена Науменко (Центральна Україна), Елизавета Овчаренко (Західна Україна), Світлана Алексєєва (Східна Україна), Лариса Степаненко (Крим та Південна Україна).	1. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»; 2. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 Шосткинської міської ради Сумської області».
2.	Міжнародний проєкт українських DSD-шкіл /Німецький мовний диплом/	Підтримка українських шкіл із поглибленим вивченням німецької мови, що готують своїх учнів до складання іспиту для отримання Німецького мовного диплому II (мовний рівень B2/C1 згідно Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти) німецької Ради міністрів культури.	Фрау Ельке Кізеальтер – координатор проєкту «DSD», м. Київ.	1. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області».
3.	Україно-єстонський проєкт «Міксіке в Україні»	Стриєє зміцненню зв'язків між навчальними закладами різних областей України, зміцненню зв'язків між учнями, вчителями та батьками учнів з України, Естонії та інших країн Євросоюзу, підвищення якості та ефективності навчання у загальноосвітніх навчальних закладах за допомогою інформаційних технологій, підвищення кваліфікації вчителів у селах та малих містах, розширення можливостей розвитку он-лайнного навчання та позакласних заходів.	Удовиченко І. В. – доктор педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та методичної роботи КЗ СОШПО.	137 закладів освіти області

4.	Міжнародний проект «Культура об'єднує світ»	Через просвітницькі семінари, лекції, екскурсії та інші заходи ознайомити освітян Сумщини з багатогранною і багатонаціональною спадщиною України, а також з культурою інших країн та народів. Ключовою складовою проекту є розвиток професійної та соціально-громадянської компетентності педагогів.	Нікітін Ю. О. – доктор історичних наук, доцент ректор КЗ СОШПО; Драновська С. В. – кандидат педагогічних наук, в.о. завідувача кафедри соціально-гуманітарної освіти КЗ СОШПО.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 імені В. Стрельченка, м. Суми, Сумської області; 2. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 2 ім. Д. Косаренка м. Суми, Сумської області; 3. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3 ім. генерал-лейтенанта А. Морозова, м. Суми, Сумської області; 4. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка Сумської міської ради; 5. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5, м. Суми, Сумської області; 6. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6, м. Суми, Сумської області; 7. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 імені Максима Савченка Сумської міської ради; 8. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Сумської міської ради; 9. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9, м. Суми, Сумської області; 10. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 10 ім. Героя Радянського Союзу О. Бутка, м. Суми, Сумської області; 11. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 ім. Б. Берестовського, м. Суми, Сумської області; 12. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 13 ім. А.С. Мацуленка, м. Суми, Сумської області; 13. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15 ім. Д. Турбіна, м. Суми, Сумської області; 14. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 17, м. Суми, Сумської області;
----	--	--	--	--

<p>15. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 18 Сумської міської ради;</p> <p>16. Сумський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 19 ім. М.С. Нестеровського Сумської міської ради;</p> <p>17. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 20, м. Суми, Сумської області;</p> <p>18. Сумський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 21 Сумської міської ради;</p> <p>19. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 22 імені Ігоря Гольченка Сумської міської ради;</p> <p>20. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 23, м. Суми, Сумської області;</p> <p>21. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 24, м. Суми, Сумської області;</p> <p>22. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 25, м. Суми Сумської області;</p> <p>23. Сумський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 26 Сумської міської ради;</p> <p>24. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 27, м. Суми, Сумської області;</p> <p>25. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 29, м. Суми, Сумської області;</p> <p>26. Комунальна установа Сумська гімназія № 1 м. Суми, Сумської області;</p> <p>27. Комунальна установа Сумська класична гімназія Сумської міської ради;</p> <p>28. Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради;</p> <p>29. Гужанський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів –</p>			
---	--	--	--

				дошкільний навчальний заклад» Конотопської районної ради Сумської області; 30. Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Глухівської міської ради Сумської області; 31. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Охтирської міської ради Сумської області.
5.	Міжнародний проєкт IREX «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність»	Здобуття учнями навичок критичного сприйняття інформації, а також інтеграцію медійної грамотності до програм загальної середньої освіти.	Юрій Гуза – координатор проєктів академії української преси Міністерство освіти і науки України.	1. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9, м. Суми, Сумської області; 2. Опорний заклад Верхньосироватська спеціалізована школа І – ІІІ ступенів Верхньосироватської сільської ради Сумської району Сумської області.
Інноваційні проєкти Всеукраїнського рівня				
1	Інноваційний освітній проєкт всеукраїнського рівня за темою «Я – дослідник»	Створення педагогічних вимог для впровадження дослідницького методу навчання з використанням ІТ- та STEM-технологій.	Вознюк А. В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології КЗ СОШПО; Петрова Л. Г. – кандидат технічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри освітніх та інформаційних технологій КЗ СОШПО.	1. Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Глухівської міської ради Сумської області; 2. Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Глухівської міської ради Сумської області; 3. Конотопська спеціалізована школа ІІ-ІІІ ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області; 4. Конотопська спеціалізована школа І -ІІІ ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області; 5. Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області; 6. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Охтирської міської ради Сумської області; 7. Роменська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 Роменської міської ради Сумської області; 8. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської

				<p>ради Сумської області»;</p> <p>9. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»;</p> <p>10. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області»;</p> <p>11. Комунальна установа Сумська гімназія № 1 м. Суми Сумської області»;</p> <p>12. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 26, м. Суми, Сумської області»;</p> <p>13. Комунальний заклад Сумської обласної ради «Сумська обласна гімназія-інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей»;</p> <p>14. Боромлянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад Боромлянської сільської ради Тростянецького району Сумської області»;</p> <p>15. Вільшанська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Вільшанської сільської ради Недригайлівського району Сумської області»;</p> <p>16. Недригайлівська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Недригайлівської селищної ради Сумської області»;</p> <p>17. Андріяшівський ліцей – заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Андріяшівської сільської ради Роменського району Сумської області».</p>
2	<p>Всукраїнський науково-педагогічний проєкт «Дистанційне навчання учнів»</p>	<p>Надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних ІКТ відповідно до державних стандартів освіти та навчальних програм. Створення умов для індивідуалізованого процесу набуття знань, умінь, навичок учнів навчального закладу/</p>	<p>Богачков Ю. М. – начальник відділу дослідження і проєктування навчального середовища Інституту інформаційних технологій і засобів</p>	<p>1. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»;</p> <p>2. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області»;</p> <p>3. Комунальна організація (установа, заклад)</p>

			<p>навчання АПН України, кандидат технічних наук.</p>	<p>«Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 Шосткинської міської ради Сумської області»; 4. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 Шосткинської міської ради Сумської області»; 5. Погребківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Шосткинської міської ради Сумської області.</p>
3	<p>Науково-педагогічний проєкт «Інтелект України»</p>	<p>Впровадження в освітній простір України системи пошуку, розвитку та педагогічної підтримки інтелектуально здібних дітей і учнівської молоді.</p>	<p>Гришай С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту, проректор з наукової роботи КЗ СОІНПО.</p>	<p>1. Недригайлівська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Недригайлівської селищної ради Сумської області (опорний заклад); 2. Путивльська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 імені Г.Я. Базими Путивльської районної ради Сумської області; 3. Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області; 4. Боромлянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад Боромлянської сільської ради Тростянецького району Сумської області; 5. Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області; 6. Конотопська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3 Конотопської міської ради Сумської області; 7. Конотопська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 12 Конотопської міської ради Сумської області; 8. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Охтирської міської ради Сумської області; 9. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Охтирської міської ради Сумської</p>

	<p>4 Всеукраїнський освітній проєкт «Національна мережа шкіл сприяння здоров'ю»</p>	<p>Реалізація соціально-педагогічної і медико-профілактичної ініціативи, спрямованої на формування, збереження, зміцнення та відновлення здоров'я дітей, учнів та педагогічних колективів; сприяння прилученню України до досвіду країн світу, Європейського співтовариства.</p>	<p>Успенська В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, керівник науково-дослідної лабораторії здоров'яспрямованої освіти КЗ СОІППО.</p>	<p>області; 10. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 імені В. Стрельченка, м. Суми, Сумської області; 11. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 2 імені Д. Косаренка м. Суми, Сумської області; 12. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка Сумської міської ради; 13. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 імені Максима Савченка Сумської міської ради Сумської області; 14. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9, м. Суми, Сумської області; 15. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 імені Б. Берестовського Сумської міської ради Сумської області; 16. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І ступеня № 30 «Унікум» Сумської міської ради Сумської області; 17. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»; 18. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 Шосткинської міської ради Сумської області».</p>
--	---	--	---	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Недригайлівської селищної ради Сумської області;</p> <p>17.КЗ «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської області»;</p> <p>18.Мазівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітній І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Путивльської районної ради Сумської області;</p> <p>19.Путивльська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 імені Радіка Руднева Путивльської районної ради Сумської області;</p> <p>20.Путивльське навчально – виховне об'єднання: спеціалізована загальноосвітня школа І ст. – гімназія - дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) Путивльської районної ради Сумської області;</p> <p>21.Середино-Будська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1 Середино-Будської районної ради сумської області;</p> <p>22.Нижньосироватська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені Бориса Грінченка Нижньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;</p> <p>23.Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області;</p> <p>24.Свеська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 2 «ліцей» Ямпільської районної ради Сумської області;</p> <p>25.Ямпільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Ямпільської районної ради Сумської області;</p> <p>26.Марчихинобудська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Ямпільської районної ради Сумської області;</p> <p>27.Орлівський навчально-виховний комплекс:</p>			
---	--	--	--

			<p>загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;</p> <p>28. Степненський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;</p> <p>29. Воздвиженський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;</p> <p>30. Комунальна установа Сумська гімназія № 1 Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>31. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 ім. В. Стрельченка, м. Суми, Сумської області;</p> <p>32. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ № 2 ім. Д. Косаренко Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>33. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>34. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>35. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>36. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>37. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 10 ім. О. Бутка Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>38. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>39. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15 ім. Д. Турбіна, Сумської міської ради Сумської області;</p>
--	--	--	---

40. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №17, м. Суми, Сумської області;

41. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 20, м. Суми, Сумської області;

42. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 21 Сумської міської ради Сумської області;

43. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 22, м. Суми, Сумської області;

44. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 25 Сумської міської ради Сумської області;

45. Сумський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів №26 Сумської міської ради Сумської області;

46. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 27 Сумської міської ради Сумської області;

47. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І ступеня № 30 «Унікум» Сумської міської ради Сумської області;

48. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 8 "Космічний" Сумської міської ради Сумської області;

49. Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І ступеня-дошкільний навчальний заклад № 9 «Веснянка» м. Суми Сумської області;

50. Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад" Сумської міської ради Сумської області;

51. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 14 «Золотий півник» Сумської міської ради Сумської області;

52. Сумський спеціальний дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 20 «Посмішка»

<p>Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>53. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 28 «Ювілейний» Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>54. Комунальна установа Сумський спеціальний навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад № 37 «Зірочка» Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>55. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 40 "Дельфін" м. Суми, Сумської області;</p> <p>56. Сумський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І ступеня - дошкільний навчальний заклад № 41» м. Суми, Сумської області;</p> <p>57. Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І ступеня - дошкільний навчальний заклад № 42» Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>58. Сумський міський центр еколого-нагуралістичної творчості молоді, Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>59. Комунальна установа В-Піщанська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів м. Суми, Сумської області;</p> <p>60. Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Глухівської міської ради Сумської області;</p> <p>61. Глухівський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Світлячок» Глухівської міської ради Сумської області;</p> <p>62. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Лебединської міської ради Сумської області;</p> <p>63. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області;</p> <p>64. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів № 4 Лебединської міської ради Сумської області;</p>			
--	--	--	--

				<p>65. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 Лебединської міської ради Сумської області;</p> <p>66. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області;</p> <p>67. Лебединська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області;</p> <p>68. Роменська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 11 Роменської міської ради Сумської області;</p> <p>69. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»;</p> <p>70. Комунальний заклад Сумської обласної ради - Шосткинський ліцей-інтернат спортивного профілю Шосткинської міської ради Сумської області.</p>
5	<p>Всеукраїнський освітній проєкт «Всеукраїнська мережа шкіл, дружніх до дитини»</p>	<p>Забезпечення європейських стандартів якісної превентивної освіти, запобігання стигмі і дискримінації, інтеграції ВІЛ-інфікованих дітей до шкільного середовища.</p>	<p>Успенська В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, керівник науково-дослідної лабораторії здоров'я спрямованої освіти КЗ СОШПО.</p>	<p>1. Ворожбянський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Білопільської районної ради Сумської області;</p> <p>2. Слобідський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад Буринської районної ради Сумської області;</p> <p>3. Кириківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Кириківської селищної ради Великописарівської районної ради Сумської області;</p> <p>4. Козацький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;</p> <p>5. Великоборицька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Верхньосироговської сільської ради Сумського району Сумської області;</p> <p>6. Будильський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Лебдинської районної ради Сумської області;</p>

7. Комунальний заклад Липоводолінська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Липоводолінської районної ради Сумської області;

8. Коровинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Недригайлівської районної ради Сумської області;

9. Хухряньська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів (опорний заклад освіти) Чернечинської сільської ради Охтирського району Сумської області;

10. Путивльська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 імені Г.Я. Базими Путивльської районної ради Сумської області;

11. Бобрицька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Ромненської районної ради Сумської області;

12. Нижньосироватська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені Бориса Грінченка Нижньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;

13. Тростянецька Філія № 1 І-ІІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області;

14. Клишківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області;

15. Степненський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;

16. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 23 Сумської міської ради Сумської області;

17. Конопольська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 14 Конопольської міської ради Сумської області;

18. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області;

6	«Захисти себе від ВІЛ» – курс факультативний «Формування здорового способу життя та профілактика ВІЛ/СНІДу»	Підвищення рівня індивідуальної захищеності молоді в умовах епідемії ВІЛ/СНІДу, а також формування толерантного ставлення до людей, які живуть з ВІЛ. Реалізація формули індивідуального захисту від ВІЛ: утримання, вірність, захист, стерильність.	Успенська В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, керівник науково-дослідної лабораторії здоров'я спрямованої освіти КЗ СОШПО.	19. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Охтирської міської ради Сумської області; 20. Роменська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Роменської міської ради Сумської області; 21. Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області.
			Успенська В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, керівник науково-дослідної лабораторії здоров'я спрямованої освіти КЗ СОШПО.	1. Білопільська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Білопільської районної ради Сумської області; 2. Білопільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 імені С.М. Гордієнка Білопільської районної ради Сумської області; 3. Білопільський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад № 4 Білопільської районної ради Сумської області; 4. Ворожбянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад № 1 Білопільської районної ради Сумської області; 5. Ворожбянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Білопільської районної ради Сумської області; 6. Ворожбянський навчально - виховний комплекс: загальноосвітня школа І - ІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад № 4 Білопільської районної ради Сумської області; 7. Вирівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Білопільської районної ради Сумської області; 8. Миколаївська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Миколаївської селищної ради Білопільської районної ради Сумської області; 9. Комунальний заклад Березівської сільської ради "Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад "Волошка" Глухівської районної ради Сумської області;

				<p>10.Полошківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад "Сонечко" Глухівської районної ради Сумської області;</p> <p>11.Рянянський навчально-виховний комплекс Краснопільської районної ради Сумської області;</p> <p>12.Славгородська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Краснопільської районної ради Сумської області;</p> <p>13.Тулиголівський ліцей Кролевецької районної ради Сумської області;</p> <p>14.ОЗЗСО «Мутинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Кролевецької районної ради Сумської області»;</p> <p>15.Алтинівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Кролевецької районної ради Сумської області;</p> <p>16.Будильський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області;</p> <p>17.Путівльська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 ім. Г.Я. Базими Путівльської районної ради Сумської області;</p> <p>18.Середино-Будська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Середино-Будської районної ради Сумської області;</p> <p>19.Середино-Будська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Середино-Будської районної ради Сумської області;</p> <p>20.Лікарський навчально-виховний комплекс «загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Миколаївської сільської ради Сумської районної ради Сумської області;</p> <p>21.Клишківський навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад Шостинської районної ради Сумської області;</p> <p>22.Собицький навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів -</p>
--	--	--	--	--

				<p>дошкільний навчальний заклад Шостинської районної ради Сумської області;</p> <p>23. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка Сумської міської ради;</p> <p>24. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6, м. Суми, Сумської області;</p> <p>25. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 10 ім. Героя Радянського Союзу О.А. Бутка, м. Суми, Сумської області;</p> <p>26. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15 ім. Д. Турбіна, м. Суми, Сумської області;</p> <p>27. Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради;</p> <p>28. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 17, м. Суми, Сумської області;</p> <p>29. Сумський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 19 ім. М.С. Нестеровського Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>30. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 22 імені Ігоря Гольченка Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>31. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 23, м. Суми, Сумської області;</p> <p>32. Комунальна установа Сумська гімназія № 1, м. Суми, Сумської області;</p> <p>33. Роменська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 ім. П.І. Калнишевського Роменської міської ради Сумської області;</p> <p>34. Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Глухівської міської ради Сумської області;</p> <p>35. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської</p>
--	--	--	--	--

7	<p>Всеукраїнська програма освіти для демократичного громадянства в Україні «Демократична школа»</p>	<p>Програма спрямована на поглиблення культури демократії у школі шляхом підтримки демократизації та децентралізації шкільного врядування, пропагування державно-громадського партнерства і розвитку демократичного середовища у школі, а також сприяння побудові навчально-виховної роботи на принципах освіти з прав людини та демократичного громадянства (ОДГ/ОПЛ). Програма передбачає співпрацю з метою підтримки системних реформ у сфері середньої освіти в Україні між школами,</p>	<p>Чушак Х. – координаторка програми в Україні; Донець А. – координатор компоненту «Інтернет-ресурси для розвитку громадянських компетентностей»; Шинаровська О. – координаторка</p>	<p>області; 36. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області; 37. Опорний заклад Верхньосироватська спеціалізована школа І – ІІІ ступенів Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області; 38. Тростянецька Філія № 1 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області; 39. Слобідський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад Слобідської сільської ради Бурицького району Сумської області; 40. Червонослобідська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені Г.Я.Базими Бурицької міської ради Сумської області; 41. Успенська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені Г.П.Головєнського Бурицької міської ради Сумської області; 42. Вільшанська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Вільшанської сільської ради Недригайлівського району Сумської області; 43. Хухрянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів (опорний заклад освіти) Чернетчинської сільської ради Охтирського району Сумської області.</p>
				<p>1. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області».</p>

		представниками місцевої громади (батьків), органів самоврядування, Міністерством освіти і науки України та Радою Європи.	компоненту «Демократизація та посилення інституційної спроможності шкіл в умовах автономії та децентралізації врядування».	170 закладів освіти області
8	Всеукраїнський освітній проєкт «Вчимося жити разом»	Формування у школярів життєвих навичок, що сприятимуть позитивній адаптації, та надання дітям психологічної допомоги та підтримки в навчальних закладах.	Успенська В. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики змісту освіти, керівник науково-дослідної лабораторії здоров'я спрямованої освіти КЗ СОШПО	
9	Всеукраїнський проєкт «Розвиток соціальної згуртованості суб'єктів освітнього процесу» започаткований Міністерством освіти і науки України	Метою проєкту є поєднання зусиль батьків, педагогів та громадськості для сприяння створенню комфортного та безпечного освітнього середовища для дітей в соціокультурному просторі.	Вознюк А. В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології КЗ СОШПО.	1. Кролевецька спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3 Кролевецької районної ради Сумської області; 2. Комунальний заклад Липоводолинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області; 3. Опорний заклад Великочернетчинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Сумської районної ради Сумської області; 4. Путивльська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 ім. Г.Я. Базими Путивльської районної ради Сумської області; 5. Конотопська спеціалізована школа ІІ-ІІІ ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області; 6. Конотопська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області; 7. Конотопська загальноосвітня школа І - ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області; 8. Лебединська спеціалізована школа І-ІІІ

<p>ступенів №7 Лебединської міської ради Сумської області;</p>			
<p>9. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Охтирської міської ради Сумської області;</p>			
<p>10.Роменська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 Роменської міської ради Сумської області;</p>			
<p>11.Роменська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №11 Роменської міської ради Сумської області;</p>			
<p>12.Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12, м. Суми, Сумської області;</p>			
<p>13.Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 26, м. Суми, Сумської області;</p>			
<p>14.Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 27, м. Суми, Сумської області;</p>			
<p>15.Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І ступеня № 30, міста Суми, Сумської області;</p>			
<p>16.Берестівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Липоводлинської районної ради Сумської області;</p>			
<p>17.Миколаївська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Миколаївської селищної ради Білопільського району Сумської області;</p>			
<p>18.Буринська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 імені</p>			
<p>В.М. Кравченка Буринської міської ради Сумської області;</p>			
<p>19.Заводська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Кириківської селищної ради Великописарівського району Сумської області;</p>			
<p>20.Комунальний заклад Шалігінської селищної ради «Шалігінська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів» Глухівського району Сумської області;</p>			
<p>21.Андріяшівський ліцей - заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Андріяшівської</p>			

			<p>сільської ради Роменського району Сумської області;</p> <p>22.Миколаївській навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» Миколаївської сільської ради Сумського району Сумської області;</p> <p>23.Боромлянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Боромлянської сільської ради Тростянецького району Сумської області;</p> <p>24.Комунальний заклад Березівської сільської ради «Березівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Веселка» Глухівського району Сумської області;</p> <p>25.Опорний заклад «Кролевецький ліцей №3» Кролевецької міської ради Сумської області;</p> <p>26.Першотравнева загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів ім. В.Г. Михайлика Слобідської сільської ради Буринського району Сумської області;</p> <p>27.Недригайлівська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Недригайлівської селищної ради Сумської області;</p> <p>28.Грунська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені героя Радянського Союзу А.М. Діхтяренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області;</p> <p>29.Вільшанська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Вільшанської сільської ради Недригайлівського району Сумської області;</p> <p>30.Опорний заклад Верхньосироватська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;</p> <p>31.Степанівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Степанівської селищної ради Сумського району Сумської області.</p>
--	--	--	--

10	<p>Інноваційний освітній проєкт весукарїнського рівня з метою апробації та впровадження курсу «Культура добросусідства» в навчальних закладах України, яка організовується Інформаційно-дослідним центром «Інтеграція та розвиток» у співпраці з Міністерством освіти і науки України за підтримки Посольства Королівства Норвегії в Україні</p>	<p>Виховання соціально компетентних і толерантних осіб, що володіють критичним мисленням, громадян і патріотів своєї Батьківщини, які поділяють демократичні цінності і відповідально ставляться до рідного краю, громади, країни та прагнуть зберегти, розвивати і примножувати природний, економічний і культурний потенціал України.</p>	<p>Вознюк А. В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології КЗ СОППО.</p>	<p>1. Будильський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області; 2. Кролевецька спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3 Кролевецької районної ради Сумської області; 3. Лебединська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області; 4. Середино-Будська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Середино-Будської районної ради Сумської області; 5. Середино-Будська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Середино-Будської районної ради Сумської області; 6. Опорний заклад Великочернечинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Сумської районної ради Сумської області; 7. Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів №3 Тростянецької міської ради; 8. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області»; 9. Конотопська спеціалізована школа ІІ-ІІІ ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області; 10. Конотопська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області; 11. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Охтирської міської ради Сумської області; 12. Лебединська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області; 13. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12, м. Суми, Сумської області; 14. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 27, м.</p>
----	--	---	---	--

<p>Суми, Сумської області;</p>	<p>15. Новослобідський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Новослобідської сільської ради Сумської області;</p> <p>16. Опорний заклад «Кролевецький ліцей №3» Кролевецької міської ради;</p> <p>17. Опорний заклад Верхньосироватська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Верхньосироватської сільської ради Сумського району Сумської області;</p> <p>18. Недригайлівська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Недригайлівської селищної ради Сумської області;</p> <p>19. Андріюпівський ліцей - заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Андріюпівської сільської ради Роменського району Сумської області;</p> <p>20. Вільшанська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Вільшанської сільської ради Недригайлівського району Сумської області;</p> <p>21. Боромлянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Боромлянської сільської ради Тростянецького району Сумської області;</p> <p>22. Заводська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Кириківської селищної ради Великописарівського району Сумської області;</p> <p>23. Успенська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів ім. Г.П.Головенського Буринської міської ради Сумської області;</p> <p>24. Білопільська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №1 Білопільської районної ради Сумської області;</p> <p>25. Дубов'язівський навчально-виховний комплекс «спеціалізована школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Дубов'язівської селищної ради Конотопського району Сумської області;</p>
--------------------------------	--

11	Всеукраїнський проєкт «Сприяння освіті» The LEGO Foundation	Метою проєкту є сприяння розвитку якості освіти через всебічний розвиток дитини, зокрема компетентностей, необхідних для навчання упродовж життя та становлення педагога-фасилітатора, який прагне відійти від педагогіки копіювання, шаблонування, практики однієї правильної відповіді та нав'язування свого бачення дитині. В основу взаємодії дорослого і дитини покладено підхід «навчання через гру».	Міщенко Л. Б. – методист з дошкільного виховання навчально-методичного відділу координації освітньої діяльності та професійного розвитку КЗ СОІШПО.	<p>26. Берестівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Липоводлинської районної ради Сумської області;</p> <p>27. Михайлівська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів Михайлівської сільської ради Буринського району Сумської області;</p> <p>28. Степанівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Степанівської селищної ради Сумського району Сумської області;</p> <p>29. Груньська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені героя Радянського Союзу А.М. Діхтяренка Груньської сільської ради Охтирського району Сумської області;</p> <p>30. Миколаївська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Миколаївської селищної ради Білопільського району Сумської області.</p>
				<p>1. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 13 «Купава» Сумської міської ради;</p> <p>2. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 14 «Золотий півник» Сумської міської ради;</p> <p>3. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 18 «Зірниця» Сумської міської ради;</p> <p>4. Комунальний дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Пролісок» Боромлянської сільської ради Тростянецького району Сумської області;</p> <p>5. Роменський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 5 «Веселка» Роменської міської ради Сумської області;</p> <p>6. Роменський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 8 «Дзвіночок» Роменської міської ради Сумської області;</p> <p>7. Недригайлівський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Барвінок» Недригайлівської селищної ради Недригайлівського району Сумської області;</p> <p>8. Центр розвитку дитини «Калинка» Охтирської міської ради Сумської області;</p>

				<p>9. Охтирський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Берізка» Охтирської міської ради Сумської області;</p> <p>10. Охтирський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Сонечко» Охтирської міської ради Сумської області.</p>
12	«Формування та оцінювання громадянських компетентностей в освітньому процесі на рівні базової середньої освіти»	Апробувати нові моделі та педагогічні практики, що здійснюються на основі створених навчально-методичних матеріалів, орієнтованих на формування та оцінювання громадянських компетентностей у здобувачів освіти 5-9 класів.	Ніколенко С. П. – завідувач сектору роботи з експертами Управління Державної служби якості освіти у Сумській області.	<p>1. Конопольська гімназія Конопольської міської ради Сумської області;</p> <p>2. Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 27, м. Суми, Сумської області.</p>
13	Всеукраїнський освітній проєкт «Відкривай Україну»	Створити середовище для розвитку українських підлітків, в якому вони набудуть необхідних компетенцій та отримають можливість реалізувати командоно власну ідею у своєму місті (населеному пункті).	Світлана Кашпелець – GR-менеджер проєкта «Відкривай Україну».	<p>1. Кузминська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу В.Д. Шаренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області;</p> <p>2. Комунальний заклад Березівської сільської ради «Первомайський навчально – виховний комплекс: загальноосвітня школа І – ІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Бджілка» Сумської області.</p>
14	Інноваційно освітній проєкт всеукраїнського рівня «Педагогічні умови становлення і розвитку особистості на ранніх етапах онтогенезу у 2019-2022 роках»	Полягас у теоретичному обґрунтуванні закономірностей та принципів виховання дітей в ранньому віці та експериментальній перевірці змісту, форм та методів, науково-методичного забезпечення виховання дітей раннього віку розвитку дітей раннього віку.	Гавриш Н. В. – провідний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН, доктор педагогічних наук, професор; Міщенко Л. Б. – методист з дошкільного виховання навчально-методичний відділ координації освітньої діяльності та професійного розвитку.	<p>1. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 28 «Ювілейний» Сумської міської ради;</p> <p>2. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 13 «Кулава» Сумської міської ради;</p> <p>3. Ромненський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 9 «Фіалка» Ромненської міської ради Сумської області.</p>

15	Проект всеукраїнського рівня «Енергоефективні школи: нова генерація»	Навчання школярів життєво-комуніальній грамотності та енергоощадливій поведінці.	Прокопенко Тетяна – Всеукраїнська благодійна організація «Інститут місцевого розвитку», м. Київ.	1. Опорний заклад спеціалізована школа І – III ступенів Верхньосироватської сільської ради Сумської району Сумської області; 2. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області».
Інноваційні проекти регіонального рівня				
1	«Демократизація та партнерство навчального закладу в умовах нової української школи» в рамках Всеукраїнської програми освіти для демократичного громадянства в Україні «Демократична школа»	Поглиблення культури демократії і прав людини та розвиток громадянських компетентностей у навчальних закладах шляхом підтримки демократизації та децентралізації шкільного врядування, пропагування державно-громадського партнерства і розвитку демократичного середовища, сприяння організації навчально-виховної роботи на принципах Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і прав людини.	Луценко С. М. – кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту КЗ СОІПО, науковий керівник регіонального проекту; Пінчук Д. М. – старший викладач кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту КЗ СОІПО, координатор регіонального проекту.	1. Миколаївська спеціалізована школа І-III ступенів Миколаївської селищної ради Білопільського району Сумської області; 2. Комунальний заклад Березівської сільської ради «Березівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-III ступенів, дошкільний навчальний заклад «Веселка» Глухівської районної ради Сумської області; 3. Комунальний заклад Липоводолінська спеціалізована школа І-III ступенів Липоводолінської районної ради Сумської області; 4. Грунська загальноосвітня школа І-III ступенів імені Героя Радянського Союзу А.М. Діхтяренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області; 5. Куземинська загальноосвітня школа І-III ступенів ім. Героя Радянського Союзу В.Д. Шаренка Грунської сільської ради Охтирського району Сумської області; 6. Степанівська загальноосвітня школа І-III ступенів № 1 Степанівської селищної ради Сумської району Сумської області; 7. Опорний заклад Верхньосироватська спеціалізована школа І – III ступенів Верхньосироватської сільської ради району Сумської області; 8. Стецьківська загальноосвітня школа І-III ступенів Сумської районної ради Сумської області; 9. Опорний заклад Великочернечинська спеціалізована школа І-III ступенів Сумської

районної ради Сумської області;

10.Кропивенська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Сумської районної ради Сумської області;

11.Миколаївський навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» Миколаївської сільської ради Сумської районної ради Сумської області;

12.Боромлянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Боромлянської сільської ради Тростянецької районної ради Сумської області;

13.Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Глухівської міської ради Сумської області;

14.Охтирська гімназія Охтирської міської ради Сумської області;

15.Роменська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 Роменської міської ради Сумської області;

16.Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка Сумської міської ради Сумської області;

17.Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5, м. Суми, Сумської області;

18.Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 10 ім. Героя Радянського Союзу О. Бутка, м. Суми, Сумської області;

19.Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 17, м. Суми, Сумської області;

20.Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 20, м. Суми, Сумської області;

21.Комунальна установа Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 23, м. Суми, Сумської області;

2	<p>Регіональний інноваційно дослідний проєкт «Теорія і методика взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти в естетичному вихованні дітей та учнівської молоді»</p>	<p>Розробити, випробувати і впровадити модель методологічного забезпечення творчих якостей учнів у процесі формування естетичного середовища.</p>	<p>Серих Л. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри теорії і методики змісту освіти КЗ СОШПО.</p>	<p>22. Комунальна установа Піщанська загальноосвітня школа І-ІІ ступенів м. Суми, Сумської області; 23. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5» Шосткинської міської ради Сумської області; 24. Кролевецький навчально-виховний комплекс № 6 «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – заклад дошкільної освіти (ясла-садок)» Кролевецької міської ради; 25. Путивльське навчально-виховне об'єднання: загальноосвітня школа І ступеня-гімназія – заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) Путивльської районної ради Сумської області.</p>
				<p>1. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9, м. Суми, Сумської області; 2. Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 17, м. Суми, Сумської області; 3. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області; 4. Капустинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Синівської сільської ради Сумської області; 5. Михайлівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Лебединської районної ради Сумської області; 6. Великописарівська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу І.М. Середи Великописарівської районної ради; 7. Миронівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради; 8. Білопільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 ім.С.М. Гордієнка Білопільської міської ради Сумської області;</p>

<p>9. Роменська спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 імені академіка А.Ф. Йоффе Роменської міської ради;</p> <p>10. Конотопський районний Центр позашкільної роботи Конотопської районної ради;</p> <p>11. Комунальний заклад Палац дітей та юнацтва Сумської міської ради;</p> <p>12. Путивльський районний Будинок школяра Путивльської районної ради;</p> <p>13. Лебединський Центр позашкільної освіти Лебединської міської ради;</p> <p>14. Комунальний заклад «Середино-Будський Центр дитячої та юнацької творчості» Середино-Будської районної ради Сумської області;</p> <p>15. Комунальний заклад Сумської обласної ради - Путивльська спеціалізована мистецька школа-інтернат;</p> <p>16. Ямпільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Ямпільської районної ради Сумської області;</p> <p>17. Ямпільська районна станція юних натуралістів;</p> <p>18. Голубівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Зноб-Новгородської селищної ради Середино-Будського району Сумської області;</p> <p>19. Миропільський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Миропільської сільської ради Краснопільського району;</p> <p>20. Шосткинська міська станція юних натуралістів;</p> <p>21. Комунальний заклад «Недригайлівський будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської селищної ради Сумської області»;</p> <p>22. Конотопська дитяча художня школа;</p> <p>23. Комунальний позашкільний навчальний заклад «Охтирський міський центр позашкільної освіти Мала академія наук учнівської молоді»;</p>			
---	--	--	--

3	Регіональний інноваційно освітній проєкт «Науово-методичні засади впровадження медіаосвіти в освітній процес закладів дошкільної освіти»	Формування медіакомпетентності, розвиток медіакультури та медіаграмотності суб'єктів освітнього процесу закладів дошкільної освіти та сприяння становленню дошкільної медіаосвіти Сумської області.	Петрова Л. Г. – кандидат технічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри освітніх та інформаційних технологій КЗСОППО	24. Миропільський центр позашкільної освіти Краснопільської ОТГ.
<p>1. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 2 «Ясочка» м. Суми, Сумської області; (написали, що не буде приймати участь)</p> <p>2. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 7 «Попелюшка» м. Суми, Сумської області;</p> <p>3. Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс – «Загальноосвітня школа І ступеня-дошкільний навчальний заклад № 11 «Журавонька» м. Суми, Сумської області;</p> <p>4. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 13 «Кулава» Сумської міської ради;</p> <p>5. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 14 «Золотий півник» Сумської міської ради;</p> <p>6. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 15 «Перлинка» м. Суми, Сумської області;</p> <p>7. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 26 «Ласкавушка» Сумської міської ради;</p> <p>8. Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 28 «Ювілейний» Сумської міської ради; (написали - не бере участь)</p> <p>9. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 39 «Теремок» м. Суми, Сумської області;</p> <p>10. Роменський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 3 «Оленка» Роменської міської ради Сумської області;</p> <p>11. Глухівський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 3 «Зірочка» Глухівської міської ради Сумської області;</p> <p>12. Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 7 «Золотий півник» Конотопської міської ради Сумської області;</p>				

				<p>13. Охтирський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Орлятко» Охтирської міської ради Сумської області;</p> <p>14. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 4 «Казка» Шосткинської міської ради Сумської області.</p>
<p>Усього: Міжнародного рівня – 5 проєктів (173 заклади освіти); Всеукраїнського рівня – 15 проєктів (425 закладів освіти); регіонального рівня – 3 проєкти (63 заклади освіти).</p>				

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

№ з/п	Назва та мета інноваційної освітньої діяльності	Колектив або особа, які впроваджують, апробують та розробляють дану технологію	Назва закладу освіти	Прогнозовані результати
1.	<p>Науково-педагогічний проєкт «Росток»</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності: забезпечити сприятливі умови фізичного, інтелектуального, психологічного, соціального ставлення особистості школярів, досягнення ними рівня освіченості, розвитку компетентностей, що відповідають ступеню навчання, потенційним можливостям учнів з урахуванням їхніх пізнавальних можливостей і схильностей.</p>	<p>Пушкарьова Т. О., кандидат педагогічних наук, професор, начальник відділу проєктного управління Інституту модернізації змісту освіти.</p>	<p>1. КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №1 ім. В. Стрельченка Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>2. КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9 Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>3. КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 ім. Б. Берестовського Сумської міської ради Сумської області;</p> <p>4. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»;</p> <p>5. Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №4 Шосткинської міської ради Сумської області»;</p> <p>6. Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ступеня - дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області;</p> <p>7. Кролевецька спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №1 Кролевецької міської ради;</p> <p>8. Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 імені Р.К. Рапія Охтирської міської ради Сумської області.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Формування оригінальних думок; - можливість вибору між кількома ідеями; - вирішення поставлених проблем, обговорення ідей; - «відкриття» учнями нових знань; - вміння висловлювати свої думки, не боятися помилитися; - вміння слухати інших; - можливість навчатися, доводити правоту своїх власних висновків у дискусіях з іншими.

<p>2. МНЕМОТЕХНІКА – технологія ефективного засвоєння інформації</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розвиток зв'язної мови; – перетворення абстрактних символів в образи; – розвиток дрібної моторики рук; – розвиток пам'яті, уваги, образного мислення; – опанування прийомами роботи з мнемотаблицями і скорочує час вчення. 	<p>Суряко Анна Іванівна, старший вихователь Кролевецького закладу дошкільної освіти (центр розвитку дитини) № 9 «Ромашка»</p>	<p>Кролевецький заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) № 9 «Ромашка» Сумської області.</p>	<p>Мнемотехніка допоможе розвинути в учнів асоціативне мислення, зорову і слухову пам'ять, увагу, увагу.</p>
Інноваційна діяльність на річці закладів освіти			
<p>1. Здоров'язберігаючі технології у процесі навчально-виховної роботи.</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності:</p> <p>Перевірити, наскільки заняття спортом сприяють збереженню й зміцненню здоров'я дітей та формуванню у них позитивного ставлення до занять фізичною культурою.</p>	<p>Здоров'язберезувальна технологія «Навчання у русі» в системі оздоровчо-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів.</p>	<p>Ковтуненко Лариса Василівна, завідувач ММК відділу освіти виконавчого комітету Лебединської міської ради</p>	<p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області.</p>
<p>Здоров'язберігаючі технології у процесі навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребам.</p>	<p>Гайворонська Наталя Олександрівна, учитель початкових класів вищої категорії</p>	<p>Ворожбянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області.</p>	<p>– В учнів стан поліпшиться після здоров'я після застосування на уроках фізичного виховання здоров'язберігаючих технологій;</p> <ul style="list-style-type: none"> – показники згуртованості учнів значно підвищаться після використання на уроках фізичної культури групової роботи; – розробка зразків уроків фізичного виховання із застосуванням здоров'язберігаючих технологій та групової роботи під час цих уроків; – основні показники фізичного розвитку: сила, швидкість та витривалість покращаться після застосування розробленого
<p>Здоров'язберігаючі технології у процесі навчально-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребам.</p>	<p>Букус Наталя Олександрівна, заступник директора навчально-виховної організації</p>	<p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІ ступенів № 10 Шосткинської міської ради Сумської області».</p>	<p>Комунікаційна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІ ступенів № 10 Шосткинської міської ради Сумської області».</p>
<p>Експериментально-дослідницька робота з проблеми «Виховання здорового способу життя засобами музейної педагогіки».</p>	<p>Савенко Наталя Володимирівна, заступник директора навчально-виховної організації</p>	<p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області.</p>	<p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області.</p>

<p>Впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітньому просторі</p>	<p>Кравченко Наталія Дмитрівна, заступник директора навчально-виховної роботи Конотопського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад «Казка»</p>	<p>Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області</p>	<p>комплексу вправ.</p>
<p>Дослідницький клас</p>	<p>Залозна Світлана Анатоліївна, заступник директора Комунальної організації (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області».</p>	<p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»</p>	
<p>Освітня програма для школярів «Абетка харчування»</p>	<p>Іванченко Оксана Михайлівна, заступник директора навчально-методичної роботи опорного закладу «Кролевецький ліцей № 3» Кролевецької міської ради</p>	<p>Опорний заклад «Кролевецький ліцей № 3» Кролевецької міської ради Сумської області</p>	
<p>Профілактика та виправлення порушень поведінки у дітей та підлітків»</p>	<p>Судніцина Людмила Миколаївна, заступник директора Лебединської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області</p>	<p>Лебединська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №7 Лебединської міської ради Сумської області</p>	
<p>Здоров'яспрямована діяльність навчального закладу</p>	<p>Турлава Оксана Анатоліївна, заступник директора навчально-методичної роботи Славгородської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Краснопілської районної ради Сумської області</p>	<p>Славгородська загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Краснопілської районної ради Сумської області</p>	
<p>«Школа здоров'я»</p>	<p>Овсянко Олена Михайлівна, КУ «Новослобідський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Новослобідської сільської ради, консультант</p>	<p>Князівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІ ступенів- дошкільний навчальний заклад Новослобідської сільської ради Сумської області</p>	

<p>Технологія особистісно зорієнтованого навчання; Школа проти СНІДу</p>	<p>Петренко Наталія Михайлівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Чапльівського навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області</p> <p>Мечик Людмила Дмитрівна, в.о. директора Собицького навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Чапльівський навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області</p> <p>Собицький навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області</p>	
<p>Екопроект «Крапля за краплею, витікає річка» (економія води)</p>	<p>Лісунова Тетяна Григорівна, вчитель біології комунального закладу Сумської обласної ради – Шосткинський ліцей-інтернат спортивного профілю</p>	<p>Комунальний заклад Сумської обласної ради - Шосткинський ліцей-інтернат спортивного профілю Шосткинської міської ради Сумської області</p>	
<p>Екопроект «СОРТУЙ» (сортування пластику, картону, паперу)</p>	<p>Мирошниченко Олександра Геннадівна, заступник директора з навчальної роботи, вчитель основ здоров'я Комунальний заклад Сумської обласної ради – Шосткинський ліцей-інтернат спортивного профілю</p>	<p>Комунальний заклад Сумської обласної ради - Шосткинський ліцей-інтернат спортивного профілю Шосткинської міської ради Сумської області</p>	
<p>Програма сприяння просвітницькій роботі «Рівний - рівному» серед молоді України щодо здорового способу життя</p>	<p>Колодочка Ігор Іванович, практичний психолог комунального закладу Березівської сільської ради «Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Волошка» Глухівського району Сумської області.</p>	<p>Комунальний заклад Березівської сільської ради "Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад "Волошка" Глухівського району Сумської області</p>	

	<p>Проевітницько-профілактична програма «Дорослішай на здоров'я»</p> <p>Формування особистості учня загальноосвітнього навчального закладу в системі «людина-родина-світ»</p>	<p>Хоменко Алла Володимирівна, директор Груньської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу А. М. Діхтяренка Груньської сільської ради Охтирського району Сумської області.</p> <p>Деменко Олександра Миколаївна, директор Комунальної установи Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 м. Суми, Сумської області.</p>	<p>Груньська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу А. М. Діхтяренка Груньської сільської ради Охтирського району Сумської області</p> <p>Комунальна установа Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 м. Суми, Сумської області</p>	
<p>2. Інформаційні технології навчання. Мета інноваційної освітньої діяльності: розвиток особистості учня та його адаптація у світовому інформаційному просторі</p>	<p>Удосконалення форм і методів проведення уроків Інформатики та створення середовища для самореалізації та всебічного розвитку особистості</p> <p>Формування ключових компетентностей учнів шляхом упровадження інформаційно – комунікаційних технологій</p> <p>Впровадження в навчальний процес ІКТ.</p>	<p>Ткачова Аліна Миколаївна, учитель інформатики Комунального закладу Березівської сільської ради «Шевченківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Сунічка» Сумської області</p> <p>Слишай Альона Василівна, Вчитель Есманської загальноосвітньої школи І – ІІІ ступенів Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Давиденко Ольга Миколаївна, заступник з навчально-виховної роботи Некрасівського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ялинка» Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Шевченко Людмила Миколаївна, учитель інформатики</p>	<p>Комунальний заклад Березівської сільської ради "Шевченківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад "Сунічка" Сумської області</p> <p>Есманська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Некрасівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ялинка» Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний</p>	<p>Підвищення пізнавального інтересу до вивчення предметів, ефективність його опанування школярами, формування вмінь працювати з різними джерелами інформації. Випуск збірки уроків з використанням ІКТ у навчально-виховному процесі. Створення електронної бази розробок, виховних заходів, конкурсів, свят.</p>

	Шосткинського навчально-виховного комплексу: спеціалізована школа І-ІІ ступенів-ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»	комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»	
Комп'ютерні технології навчання	Рогутко Лариса Юрївна, заступник директора 3 навчально-виховної роботи Івотського навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.	Івотський навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.	
Інформаційно-комунікаційні технології	Разіна Наталія Миколаївна, заступник директора 3 навчально-виховної роботи Ковтунівського навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа І- ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області	Ковтунівський навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області	
	Солотвінський Михайло Романович, заступник директора 3 навчально-виховної роботи Миронівського навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області	Миронівський навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області	
Інформаційні технології навчання	Волинець Валентина Миколаївна, заступник директора 3 навчально-виховної роботи Воронізької загальноосвітньої	Воронізька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів імені П.О. Куліша Шосткинської районної ради Сумської області	

	школи І-ІІІ ступенів імені П.О. Куліша Шосткинської районної ради Сумської області	школа І-ІІІ ступенів імені П.О. Куліша Шосткинської районної ради Сумської області	
Хмарні сервіси в освіті	<p>Шевченко Олена Романівна, учитель інформатики Роменьської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 11 Роменьської міської ради Сумської області</p> <p>Пага Олена Іванівна, учитель інформатики Комунальної організації(установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області»</p> <p>Коляденко Ірина Николаївна, заступник директора Комунальної організації (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»</p> <p>Шестак Дмитро Михайлович, учитель інформатики Комунальної організації (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 Шосткинської міської ради Сумської області»</p> <p>Халаїм Тетяна Іванівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Комунальної організації (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 Шосткинської міської ради Сумської області»</p>	<p>Роменьська ЗОШ І-ІІІ ступенів № 11 Роменьської міської ради Сумської області</p> <p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області»</p> <p>Комунальна організація (установа, заклад) "Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області"</p> <p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 Шосткинської міської ради Сумської області»</p> <p>Комунальна організація(установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 Шосткинської міської ради Сумської області»;</p>	

			<p>Білоха Олена Богданівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Комунальної організації (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області»</p>	<p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області»</p>
Змішане та дистанційне навчання через Microsoft Teams	<p>Цюмка Світлана Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної роботи; Слуцька Ірина Анатоліївна, вчитель інформатики Комунальної організації (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»</p>	<p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»</p>	<p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області»</p>	
Використання хмарних технологій та сервісів в освітньому процесі	<p>Соколова Наталія Миколаївна, учитель Баницького навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області</p>	<p>Баницький НВК: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області</p>	<p>Баницький НВК: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області</p>	
STEM-освіта	<p>Сидорова О. Ю., директор Великописарівської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу Великописарівської районної ради Сумської області</p>	<p>Великописарівської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу Великописарівської районної ради Сумської області</p>	<p>Великописарівська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів імені Героя Радянського Союзу І.М.Середі Великописарівської районної ради Сумської області</p>	
Освітня платформа «Моя школа» (електронний щоденник)	<p>Бурлака Світлана Миколаївна, директор закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	

	<p>Лампак Лариса Іванівна, директор закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	
	<p>Зайка Ольга Михайлівна, директор Тростянецької філії № 4 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Тростянецька Філія № 4 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	
	<p>Бондаренко Ірина Вікторівна, директор у загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	
	<p>Москальова Світлана Миколаївна, директор Тростянецької філії № 1 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Тростянецька Філія № 1 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	
	<p>Круподер Алла Миколаївна, директор Смородинської філії І- ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Смородинська Філія І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	
	<p>Синявіна Людмила Іванівна, директор Кам'янського закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Тростянецької міської ради Сумської області.</p>	<p>Кам'янський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Тростянецької міської ради Сумської області.</p>	
	<p>Програмне забезпечення MozaBook</p>	<p>Бурлака Світлана Миколаївна, директор закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області</p>	<p>Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області</p>

	Лампак Лариса Іванівна, директор закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області	Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області	
	Заїка Ольга Михайлівна, директор Тростянецької філії № 4 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області	Тростянецька Філія № 4 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області	
	Бондаренко Ірина Вікторівна, директор у загальній середній освіті І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області	Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області	
	Москальова Світлана Миколаївна, директор Тростянецької філії № 1 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області	Тростянецька Філія № 1 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області	
	Круподер Алла Миколаївна, директор Смородинської філії І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області	Смородинська Філія І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області;	
	Синявіна Людмила Іванівна, директор Кам'янського закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Тростянецької міської ради Сумської області.	Кам'янський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Тростянецької міської ради Сумської області	
	Бурлака Світлана Миколаївна, директор закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області	Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 2 Тростянецької міської ради Сумської області	
	Мультимедійний контент дидактичний Країна Мрій		

		<p>Лампак Лариса Іванівна, директор закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Зайка Ольга Михайлівна, директор Тростянецької філії № 4 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Москальова Світлана Миколаївна, Директор Тростянецької філії № 1 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Круподер Алла Миколаївна, директор Смородинської філії І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Синявіна Людмила Іванівна, директор Кам'янського закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Тростянецької міської ради Сумської області.</p>	<p>Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Тростянецька Філія № 4 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 3 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Тростянецька Філія № 1 І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Смородинська Філія І-ІІ ступенів закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів № 5 Тростянецької міської ради Сумської області</p> <p>Кам'янський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів Тростянецької міської ради Сумської області</p>	
	<p>Модель управління медіаосвіти в системі</p>	<p>Щебетун В.П., заступник директора з навчально-виховної</p>	<p>Хмельківський ліцей Роменської районної ради Сумської області</p>	

	роботи навчального закладу	роботи Хмелівського ліцею Роменської районної ради Сумської області	Богданівський навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області	Навчити учнів: – самостійно вчитися; – вільно орієнтуватися у величезному потоці інформації; – вміти бачити проблему та знаходити способи її раціонального розв'язання; – відокремлювати головне; – логічно і послідовно викладати свої думки; – працювати творчо; – об'єктивно оцінювати свою роботу та роботу інших.
3.	Технологія проблемного навчання та проєктна технологія Мета інноваційної освітньої діяльності: проблемна технологія має на меті активізацію процесу пізнання й осмислення нового мотивовану проблемним протиставленням відомого й невідомого.	Проектні технології навчання	Калачевська Вікторія Сергіївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Богданівського навчально-виховного комплексу загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.	Гринівський навчально – виховний комплекс: «загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів-дошкільного навчального закладу» Недригайлівської селищної ради Сумської області
4.	Технологія розвитку критичного мислення Мета інноваційної освітньої діяльності: учити учнів формувати власну точку зору, упевнено вести дискусію, приймати виважені рішення, самостійно здобувати знання, відкрито спілкуватися, логічно мислити та аргументувати	Критичне мислення як засіб формування та розвитку творчих здібностей учнів	Дяченко Валентина Миколаївна, учитель початкових класів Комунального закладу Березівської сільської ради «Шевченківський навчально-виховний комплекс, загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Сунічка» Сумської області	Розроблення системи педагогічних впливів з розвитку критичного мислення учнів, що може застосовуватись протягом тривалого часу як в організації освітнього навчального процесу, так і в методичній роботі з вчителями.
	Формування і використання методів критичного мислення як пріоритетного напрямку розвитку комунікативної компетентності сучасної особистості	Давиденко Валентина Володимирівна, учитель початкових класів Дунаецького навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ромашка» Глухівської районної ради	Дунаецький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ромашка» Глухівської районної ради Сумської області	

5.	<p>Інноваційні підходи до організації національно-патріотичного виховання учнів.</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності: зорієнтувати навчальну і виховну системи на визнання пріоритету національно-патріотичного виховання особистості</p>	<p>Система національно-патріотичного виховання учнів в умовах північного регіону Сумщини</p> <p>Становлення і розвиток періодичної преси Лебединщини та її вплив на суспільно-політичні процеси в регіоні у XX столітті</p> <p>Герої сучасності серед нас</p>	<p>Давиденко Ольга Миколаївна, директорка Некрасівського виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ялінка» Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Таран Світлана Михайлівна, заступник директора з навчально-виховно-виховної роботи Лебединської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Силка Віталія Вікторівна, заступник директора з навчально-виховно-виховної роботи Лебединської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №1 Лебединської міської ради Сумської області</p>	<p>Некрасівський комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ялінка» Глухівської районної ради Сумської області.</p> <p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Лебединської міської ради Сумської області</p>	<p>Підвищення національної свідомості учнів та формування їх активної життєвої позиції.</p>
6.	<p>Технологія розвиваючого навчання</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності: сформування вміння вчитися - загальної здібності, що дозволяє учням у майбутньому самостійно оволодівати будь-якими знаннями. За «Розвивальним навчанням» вміння учнів вчитися формується шляхом внесення нового, теоретичного змісту в початкову</p>	<p>Клас розвивального навчання за системою Д.Б. Ельконіна-В.В. Давидова</p> <p>Технологія В. Воскобовича</p> <p>Ігрові технології</p>	<p>Піовар Наталія Володимирівна</p> <p>Босак Альона Сергіївна, спеціаліст другої категорії Буйвалівського виховного комплексу «загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) Кролевецької районної ради Сумської області.</p> <p>Кулик Наталія Юріївна, заступник директора з навчально-виховної роботи філії</p>	<p>Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 7 імені Григорія Гуляницького Конотопської міської ради Сумської області</p> <p>Буйвалівський комплекс «загальноосвітня школа І-ІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад (дитячий садок)» Кролевецької районної ради Сумської області</p> <p>Філія Воронізької загальноосвітньої школи Воронізький навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа І-ІІ ступенів –</p>	<p>Важливим підсумком застосування системи розвивального навчання є те, що будь-який вчитель, що оволодіє психолого-педагогічною технологією розвивального навчання, спроможний досягти високих показників розвитку своїх учнів. У дітей цих класів формуються навчально-пізнавальні інтереси до самого</p>

<p>освіту. Навчальні предмети є системою теоретичних понять, а метод навчання полягає в організації власної діяльності учнів спрямованої на їх засвоєння.</p>	<p>Арт-терапія як інноваційна технологія</p> <p>Оволодіння різними художніми техніками під час виконання творчих робіт</p>	<p>Воронізької загальноосвітньої школи Воронізький навчально-виховний комплекс І-ІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області</p> <p>Полятикіна Тетяна Вікторівна, практичний психолог</p> <p>Баницького навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Гаврильченко Лариса Віталівна, учитель образотворчого мистецтва Дунаецького навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ромашка» Глухівської районної ради Сумської області</p>	<p>дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області</p> <p>Баницький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Дунаецький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Ромашка» Глухівської районної ради Сумської області</p>	<p>змісту знань, здібність до планування своєї пізнавальної діяльності, аналізу умов вирішення навчальної задачі та рефлексії її результатів. Нові інтелектуальні здібності і пізнавальні потреби, що формуються в навчальній діяльності, наприкінці молодшого шкільного віку починають узагальнюватись, виходити за межі навчальних ситуацій, спонукають учнів до широкого пізнавального пошуку у навколишньому світі.</p>
<p>7. Формування предметних та життєвих компетенцій у здобувачів освіти</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності: здатність ефективно розв'язувати проблемну ситуацію життя, мобілізувати при цьому знання, досвід, цінності, уміння.</p>	<p>Формування ключових компетенцій в процесі навчання географії учнів основної школи через використання смартфонів</p> <p>Використання інноваційних підходів у підготовці сучасного уроку української мови та літератури.</p>	<p>Колесник Валентина Гаврилівна, практичний психолог</p> <p>Есманьської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Калініченко Наталя Василівна, вчитель української мови та літератури</p> <p>Комуніального закладу Березівської сільської ради «Шевченківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Сунічка» Сумської області</p>	<p>Есманьська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Комуніальний заклад Березівської сільської ради «Шевченківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Сунічка» Сумської області</p>	<p>Активізація творчого потенціалу, залучення до творчої діяльності, зростання рівня компетентності учнів, розвиток здібностей до комунікативних дій, підвищення рівня соціалізації та адаптації дітей до життя в громадянському суспільстві, розвиток культури експериментальної, дослідницької, проектної та</p>

						навчальної діяльності.
Використання інтерактивної дошки як засобу формування предметних компетентностей учнів у процесі вивчення географії	Горшеніна Світлана Павлівна, учитель-методист загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області	Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області				
Інтеграція на уроках географії як один із засобів розвитку пізнавальної компетентності учнів	Пугач Олена Миколаївна, учитель-методист загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області	Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області				
Використання ігрових технологій (танграмів, конструктора Лего, паличок Кюїзенера, блоків Дьєнеша) у процесі вивчення англійської мови в першому, другому класах	Пугач Олена Миколаївна, учитель-методист загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області	Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області				
Інноваційні прийоми роботи з історичною партною як засіб формування просторової компетентності учнів у процесі вивчення історії України	Пугач Олена Миколаївна, учитель-методист загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області	Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області				
Ситуативні завдання як засіб формування мовленнєвих компетентностей учнів у процесі вивчення української мови	Дубовик Віталій Володимирович, Старший учитель Конотопської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області	Конотопська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області				
Реалізація компетентнісного підходу до навчання хімії та біології шляхом урізноманітнення завдань дослідницького	Мінаков Сергій Іванович, директор Уланівського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Джерельце»	Уланівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Джерельце» Глухівської районної ради Сумської області				

	<p>та творчого характеру</p> <p>Розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти, підвищення рівня їх соціалізації та адаптації до життя в громадянському суспільстві на засадах компетентнісно-діяльнісного підходу</p> <p>Інтегрований підхід як сучасна форма організації навчального процесу</p>	<p>Глухівської районної ради Сумської області</p> <p>Охременко Наталія Олексіївна, заступник директора з навчально-методичної роботи Свеської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №1 Ямпільської районної ради Сумської області</p> <p>Мороко Інна Леонідівна, заступник директора з навчально-методичної роботи Свеської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №1 Ямпільської районної ради Сумської області</p>	<p>Свеська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №1 Ямпільської районної ради Сумської області</p> <p>Свеська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №2 «ліцей» Ямпільської районної ради Сумської області</p> <p>Баницький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області</p>	
<p>Використання віртуальних екскурсій при вивченні історії України</p>	<p>Присяник Володимирівич, учитель історії, громадянської освіти, основ правознавства Баницького навчально виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області</p>	<p>Івашенко Марина Сергіївна</p>	<p>Опорний заклад Великочернечинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів Сумської районної ради Сумської області</p>	
<p>Формування та оцінювання громадянських компетентностей в закладах освіти «Шість цеглинок LEGO»</p>	<p>Хрін Людмила Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Будильського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради</p>	<p>Будильський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області</p>		

			Сумської області	Рябушківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області.		Формування вміння порозумітися та знаходити вихід із складних життєвих
	Сіробаба Оксана Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Рябушківського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області	Мисько Олена Михайлівна, вчитель української мови та літератури Баницького навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Барвінок» Глухівської районної ради Сумської області.	Лебединська Юлія Станіславівна, вчитель фізики, математики та астрономії Великобрицької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Верхньосиротавської сільської ради Сумської області	Мачуліна Ніна Михайлівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Лебединської загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів № 4 Лебединської міської ради Сумської області	Белескова Ніна Петрівна, заступник директора з навчально-виховної роботи; Безкоровайна Ольга Василівна,	Лебединська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області
	Компетентнісний підхід на уроках словесності	Методика вивчення деяких питань фізики мікросвіту в курсі фізики загальноосвітніх навчальних закладів	Розвиток цифрової компетентності педагогів за допомогою використання сучасних освітніх платформ	Психолого-педагогічний консиліум як засіб створення оптимальних умов розвитку	8.	Психолого-організаційні технології Мета інноваційної освітньої діяльності:

створення оптимальних умов розвитку особистості учня, формування повноцінного особистісного інтелектуального розвитку дітей на кожному віковому етапі, забезпечення умов для успішного самовиховання і саморозвитку учнів	особистості учня	заступник директора навчально-виховної Лебединської школи І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області	3 роботи спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області	ситуацій.
9. Міжнародна програма «Generation Global» (Покоління глобального світу) Мета інноваційної освітньої діяльності: надати учням можливість застосовувати навички критичного мислення на практиці за допомогою полегшеного діалогу, дізнатися один про одного і дослідити коріння відкритості і різноманітності в своїх культурних і релігійних традиціях.	Шкільна служба порозуміння (медіації)	Іванович, Ігор Практичний психолог закладу Комунального Березівської сільської ради «Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Волошка» Сумської області	Комунальний заклад Березівської сільської ради "Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Волошка» Сумської області	Підготовка молоді до життя у глобальному світі.
10. Методи ейдетики на уроках словесності Мета інноваційної освітньої діяльності: упровадження на уроках мови та літератури	«Generation Global»	Грибаш Ірина Миколаївна, учитель англійської мови Комунальної організації «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області» Правосуд Тетяна Петрівна, учитель англійської мови Комунальної організації «Шосткинська (установа, заклад)» Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 7 Шосткинської міської ради Сумської області» Целікова Юлія Олексіївна, учитель англійської мови Комунальної організації «Шосткинська (установа, заклад)» Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Шосткинської міської ради Сумської області»	Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області» Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 7 Шосткинської міської ради Сумської області» Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Шосткинської міської ради Сумської області»	Методи ейдетики допомагають готувати дітей нового

	<p>ейдотехніки сприяє розвитку творчих здібностей сучасних школярів, надання вибору раціональних способів збереження у пам'яті та швидкого відновлення необхідної інформації, у формуванні в учнів дослідницького стилю мислення, який є універсальним для сьогодення і майбутнього.</p>	<p>школи І-ІІІ ступенів Глухівської районної ради Сумської області</p>		<p>покоління, які вміють розмірковувати, спілкуватися, чути та слухати інших. При запровадженні цих методів знання засвоюються набагато краще, адже вони розраховані не на запам'ятовування, а на вдумливий, творчий процес пізнання світу, на постановку проблеми та її вирішення</p>
<p>11.</p>	<p>«Фінансова грамотність» Мета інноваційної освітньої діяльності: підвищення рівня фінансової грамотності учнів шляхом ознайомлення з основами управління родинними та власними фінансами, формування навичок раціональної споживчої поведінки, розвиток раціонального економічного мислення.</p>	<p>Воропай Ірина Леонідівна, заступник директора з навчально-виховної роботи; Білоцерківцев Людмила Іванівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Білопільської школи І-ІІІ ступенів № 1 Білопільської міської ради Сумської області</p> <p>Полушкін Андрій Андрійович, вчитель Глухівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 6 Глухівської міської ради Сумської області</p> <p>Лисенко Тетяна Андріївна, учитель початкових класів Алтинівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Кролевецької районної ради Сумської області</p>	<p>Білопільська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 Білопільської міської ради Сумської області</p> <p>Білопільська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 2 ім. С.М. Гордієнка Білопільської районної ради Сумської області</p> <p>Глухівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Глухівської міської ради Сумської області</p> <p>Алтинівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Кролевецької районної ради Сумської області</p>	<p>Оволодіння навичками фінансово – грамотної поведінки, споживчої культури, колективної праці, роботи в групах, що сприяють розвитку міжособистісного спілкування як основи взаєморозуміння між людьми</p>

	<p>Хрін Людмила Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної Будильського виховного загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області</p>	<p>Будильський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області</p>
	<p>Ведмеденко Ольга Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Ворожбянського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області</p>	<p>Ворожбянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області</p>
	<p>Кобець Андрій Петрович, заступник директора з навчально-виховної роботи Гринцівського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області</p>	<p>Гринцівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-дошкільний заклад Лебединської районної ради Сумської області</p>
	<p>Олех Анатолій Петрович, учитель історії та економіки Конотопської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 3 Конотопської міської ради Сумської області</p>	<p>Конотопської спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3 Конотопської міської ради Сумської області</p>
	<p>Артюх Юлія Володимирівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Конотопської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області</p>	<p>Конотопська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області</p>

	<p>Силка Віталія Вікторівна, заступник директора Лебединської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Плужник Лариса Станіславівна, заступник директора Лебединської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 5 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Савенко Наталя Володимирівна, заступник директора Лебединської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Ніконенко Світлана Едуардівна</p> <p>Коляденко Ірина Миколаївна, Комунальної організації (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»</p> <p>Іванченко Оксана Михайлівна, заступник директора з навчально-методичної роботи опорного закладу «Кролевецький ліцей № 3» Кролевецької міської ради Сумської області</p>	<p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 5 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області</p> <p>Охтирська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Охтирської міської ради Сумської області</p> <p>Комунальна організація (установа, заклад) «Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області»</p> <p>Опорний заклад «Кролевецький ліцей № 3» Кролевецької міської ради Сумської області</p>	<p>– Створення сторінки шкільного</p>
12.	<p>Віртуальний методичний кабінет Мета інноваційної освітньої діяльності:</p>	<p>Ямпільська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 2 Ямпільської районної ради</p>	<p>– Створення сторінки шкільного</p>

	<p>організація мережевої взаємодії творчо працюючих педагогів, яка спрямована на інформаційну підтримку і підвищення професійної підготовки педагогів, створення реальних можливостей побудови відкритої системи безперервної освіти педагогів, оптимальний доступ до необхідної інформації в будь-який час доби.</p>	<p>навчально-виховної роботи Ямпільської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 2 Ямпільської районної ради Сумської області</p>	<p>Сумської області</p>	<p>сайту «Віртуальний методичний кабінет»; – оперативна наповнюваність Web-інформацією Web-ресурсу; – організація роботи технічної підтримки сайту; – взаємодія творчо працюючих педагогів району через сайт; підвищення професійної компетентності педагогів.</p>
<p>13</p> <p>«Світ чекає крилатих» Мета інноваційної освітньої діяльності: полягає у впровадженні дидактико-методичного та навчального забезпечення виховного процесу і навчання предметів інваріантного складника базового плану початкової школи у контексті реалізації основних концептуальних положень модернізації початкової освіти.</p>	<p>Торканєвська Олена Олександрівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Комунальної установи Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 ім. В. Стрельченка м. Суми, Сумської області</p>	<p>Комунальна установа спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1 ім. В. Стрельченка м. Суми, Сумської області</p>	<p>Сумська</p>	<p>Підвищення якості освіти шляхом упровадження науково експериментально обґрунтованого дидактико-методичного і навчального забезпечення навчально-виховного процесу в початковій школі.</p>
<p>14</p> <p>Програма підтримки освітніх реформ в Україні</p>	<p>Деменко Олександра Миколаївна, директор Комунальної установи Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 м. Суми, Сумської області</p> <p>Колісник Віталій Васильович, заступник директора з навчально-виховної роботи Комунальної установи Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 ім. Б. Берестовського, м. Суми, Сумської області</p>	<p>Комунальна установа спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 м. Суми, Сумської області</p> <p>Комунальна установа загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 12 ім. Б. Берестовського, м. Суми, Сумської області</p>	<p>Сумська</p>	<p>– Органи</p>

	<p>«Демократична школа» Мета інноваційної освітньої діяльності: формування рис відповідального громадянина, що поважає права людини, вміє критично мислити, розуміє особисту відповідальність за долю держави, розуміє важливість громадянської участі у процесі вирішення різноманітних проблем місцевої громади</p>	<p>заступник директора з виховної роботи Стецьківського закладу загальної середньої освіти І – ІІІ ступенів Сумської районної ради Сумської області</p>	<p>освіти І- ІІІ ступенів Сумської районної ради Сумської області.</p>	<p>учнівського самоврядування існують, регулярно оновлюються, працюють, ініціюють і впливають на прийняття рішень ЗСО; – у закладі здійснюється наскрізний розвиток громадянських компетентностей та існує ефективна методика включення відповідної тематики до більшості предметів</p>
15	<p>Театр фізичного виховання та оздоровлення дітей (М.Сфименко) Мета інноваційної освітньої діяльності: сформувати основні, принципово нові положення системи фізичного виховання та оздоровлення дітей перших 10 років життя</p>	<p>Чайка Ольга Анатоліївна, вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області.</p>	<p>Формування стійкого інтересу дітей до рухової активності</p>
16	<p>Теорія розвитку винахідницьких завдань ТРВЗ в системі формування креативної особистості (за Г. Альтшуллером) Мета інноваційної освітньої діяльності: використання технології в дитячому садку є розвиток, з одного боку, таких якостей мислення, як гнучкість, рухливість, системність, діалектичність; з іншого – пошукової активності, прагнення до новизни; мовлення та творчої уяви</p>	<p>Чайка Ольга Анатоліївна, вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області</p> <p>Рибаківа Ганна Олександрівна, вихователь – методист дошкільного навчального закладу ясла – садок «Малятко» Ямпільської районної ради Сумської області.</p>	<p>Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області Ямпільський дошкільний навчальний заклад ясла – садок «Малятко» Ямпільської районної ради Сумської області</p>	<p>Використання допомагає не просто розвинути фантазію дітей, а й навчити їх мислити системно, творчо, розуміти єдність і протиріччя навколишнього світу, бачити і вирішувати проблеми, сприяє розвитку в дітей потреби у творчості.</p>
17	<p>Розвиваюче навчання за системою М. Монтесорі</p>	<p>Чайка Ольга Анатоліївна,</p>	<p>Воронізький дошкільний навчальний заклад</p>	<p>Самостійне</p>

	<p>Мета інноваційної освітньої діяльності: для розвитку дитини необхідно створити спеціальне розвиваюче середовище, у якому дитина зможе і захоче виявити свої здібності</p>	<p>вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>(ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>планування діяльності своєї</p>
<p>18</p> <p>Технологія музичного виховання за системою К. Орфа</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності: перевірити, наскільки заняття з елементами музичного виховання спонукають дітей до уміння імпровізувати, створювати театральні образи в процесі індивідуального та колективного музикування</p>	<p>Артеменко Тетяна Анатоліївна, Вихователь-методист Лебединського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Калинка» Лебединської міської ради Сумської області Чайка Ольга Анатоліївна, вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області Сердюк Галина Миколаївна, директор (завідувач) Воронізького дошкільного навчального закладу (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Калинка» Лебединської міської ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Залучення дітей до елементами музичного виховання з метою формування вміння імпровізувати, творити в процесі театральної діяльності. Активізувати діяльність закладу в напрямку залучення дітей до театральної діяльності. Презентація на рівні міста музично-театрального дійства з використанням системи елементами музичного виховання Карла Орфа.</p>	
<p>19</p> <p>Методика навчання раннього читання (М. Зайцева)</p> <p>Мета інноваційної освітньої діяльності: орієнтувати дошкільників на опанування складовим аналітико-синтетичним способом навчання читання; викликати інтерес до читання, використовувати найефективніші способи навчання дітей через знайомство з кубиками Зайцева, таблицями, складовими картками; максимально розвивати у дітей пам'ять, інтуїцію, творчі здібності, прагнення до швидкого просування вперед</p>	<p>Чайка Ольга Анатоліївна, вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області Сердюк Галина Миколаївна, директор (завідувач) Воронізького дошкільного навчального закладу (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Формування у дітей грамотності через використання різноманітних ігор з кубиками, таблицями, складовими картками, активізуючи внутрішню мотивацію до опанування читанням.</p>	

20	<p>Впровадження педагогічних ідей В.О. Сухомлинського в освітній процес закладів освіти. Мета інноваційної освітньої діяльності: виховання любові та бережного ставлення до природи, рідного краю; вміння помічати її красу та неповторність.</p>	<p>Товкач Валентина Михайлівна, директор (завідувач) Конотопського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 1 «Орляtko» Конотопської міської ради Сумської області Коваль Вікторія Миколаївна, завідувач Лебединського дошкільного навчального закладу (ясла – садок) «Чайка» Лебединської міської ради Сумської області</p>	<p>Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 1 «Орляtko» Конотопської міської ради Сумської області Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла – садок) «Чайка» Лебединської міської ради Сумської області</p>	<p>Формування у дошкільників пізнавального інтересу до природи, дотримання екологічно безпечної поведінки у природному довкіллі. Прийняття посильної участі у збереженні рідної природи.</p>
21	<p>Освітній проєкт з основ соціальної і фінансової освіти дітей дошкільного віку «Афлатот» Мета інноваційної освітньої діяльності: підвищити рівень соціальної та фінансової грамотності дошкільників</p>	<p>Максимова І. І., директор Глухівського закладу дошкільної освіти «Чебурашка» Глухівської міської ради Сумської області Скоробагата Людмила Миколаївна, вихователь Дубовицького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Казка» Дубовицької сільської ради Кролевецького району Сумської області Ляховка Наталія Василівна, вихователь Мутинського дошкільного навчального закладу (дитячий садок) «Калинка» Мутинської сільської ради Кролевецького району Сумської області Неменша Наталія Михайлівна, вихователь Туліголівського ліцею Кролевецької районної ради Сумської області Чумак Олена Миколаївна, вихователь Ярославського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Пролісок» Ярославської сільської ради</p>	<p>Глухівський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Глухівської міської ради Сумської області Дубовицький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Казка» Дубовицької сільської ради Кролевецького району Сумської області Мутинський дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Калинка» Мутинської сільської ради Кролевецького району Сумської області Туліголівський ліцей Кролевецької районної ради Сумської області Ярославський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Пролісок» Ярославської сільської ради Кролевецького району Сумської області</p>	<p>Розробка системи зупровадження програми «Афлатот» в освітню діяльність закладу; зростання рівня екологічної культури дітей, батьків, педагогів; розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дітей, активізація креативного потенціалу педагогів і батьків; перехід з позиції «дитина-спостерігач» на позицію «дитина-учасник» в практичній діяльності; соціалізація дітей дошкільного віку; поліпшення психологічного мікроклімату в родині та дитячих колективах</p>

		<p>Кролевецького району Сумської області</p> <p>Мацковська Світлана Олександрівна, вихователь-методист Свеського дошкільного навчального закладу ясла-садок "Берізка" Ямпільської районної ради Сумської області</p> <p>Селезньова Світлана Василівна, директор Конотопського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І ступеня - дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області</p> <p>Бортник Л.І., Вихователь - методист Кролевецького закладу дошкільної освіти (ясла - садок) № 10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області</p>	<p>Свеський дошкільний навчальний заклад ясла-садок «Берізка» Ямпільської районної ради Сумської області</p> <p>Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області</p> <p>Кролевецький заклад дошкільної освіти (ясла - садок) № 10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області</p>	
22	<p>Технологія «Чудеса піску» (авт. Т.М. Грабенко) Мета інноваційної освітньої діяльності: модельовання ситуації, в якій дитина діє самотійно, може переносити і розігрувати в грі з піском різні емоції</p>	<p>Чайка Ольга Анатоліївна, вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області</p> <p>Сердюк Галина Миколаївна, директор (завідувач) Воронізького дошкільного навчального закладу (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області</p> <p>Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Ведення в ігрове середовище. Установка на уважне слухання та активну участь; довірливий стиль спілкування, уважне ставлення до кожної дитини, діалог з кожним, знижений тон голосу</p>
23	<p>Використання кінетичного піску в розвиваючих і діагностичних заходах з дітьми дошкільного віку Мета інноваційної освітньої діяльності:</p>	<p>Спаська Людмила Георгіївна, вихователь-методист Конотопського дошкільного</p>	<p>Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 7 «Золотий ключик» Конотопської міської ради Сумської області</p>	<p>– Емоційна зацікавленість дитини у діяльності</p>

	<p>Посилити бажання дитини дізнаватися щось нове, розвинути сенсомоторні навички, знизити емоційну напругу, експериментувати і працювати самостійно</p>	<p>навчального закладу (ясла-садок) № 7 «Золотий ключик» Конопольської міської ради Сумської області</p>		<p>(зосередженість на завданні; експресивно-мімічні прояви зацікавленості; позитивний емоційний фон; емоційні «сплески»); – Цілеспрямованість діяльності, її завершеність (здатність не відволікатися на сторонні подразники і доводити діяльність до кінця). – Високий ступінь ініціативності дитини (наявність питань, реплік щодо виконання завдання, власних пропозицій, зауважень, прохань про допомогу, а також діалогу з партнером про зміст діяльності).</p>
<p>24</p>	<p>Технологія «Вчіться фантазувати» (авт. Н. Сгорова) Мета інноваційної освітньої діяльності: використання вправ, спрямованих на формування уявлення про органи чуття, їх функціональне призначення і вміння свідомо користуватися ними, орієнтуючись в навколишньому світі</p>	<p>Чайка Ольга Анатоліївна, вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області Сердюк Галина Миколаївна, директор (завідувач) Воронізького дошкільного навчального закладу (дитячий садок) «Вишенька» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Будь-яка інформація, з якою діти мають справу, повинна попередньо перекодуватися в провідну для них модальність пам'яті та розуміння</p>

25	<p>Технологія «Художнє слово і дитяче мовлення» (авт. Н.В.Гавриш) Мета інноваційної освітньої діяльності: створення розвивального середовища, раннє ознайомлення дітей з кращими зразками художньої літератури</p>	<p>Чайка Ольга Анатоліївна, вихователь-методист Воронізького дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чебурашка» Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинської районної ради Сумської області</p>	<p>Використовувати фольклорні жанри як важливі засіб виховання мовленнєвої культури дітей</p>
26	<p>Ляльки з особистими історіями(ляльки-персони) Мета інноваційної освітньої діяльності: полягає в тому, щоб навчити дітей переносити навички, засвоєні в процесі взаємодії з ляльками, на реальні ситуації повсякденного життя.</p>	<p>Сидоренко Людмила вихователь дошкільного закладу (дитячий садок) Обтівської сільської ради Кролевецького району Сумської області</p>	<p>Обтівський дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) Обтівської сільської ради Кролевецького району Сумської області</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Емоційна грамотність; – усвідомлення інклюзивних цінностей, індивідуальних відмінностей дітей дошкільного віку; – повага до різноманітності; – критичне мислення. <p>емоційна грамотність;</p> <ul style="list-style-type: none"> – усвідомлення інклюзивних цінностей, індивідуальних відмінностей дітей дошкільного віку.
27	<p>Технологія психолого-педагогічного проектування взаємодії дорослого з дитиною (П³- технологія) Автор –Піроженко Т.О Мета інноваційної освітньої діяльності: наповнення життя дитини сенсом, формування її осмисленої, цілеспрямованої продуктивної взаємодії зі світом людей, природи, техніки та різними галузями знань про довкілля, формування культури поведінки в різних видах життєдіяльності.</p>	<p>Рибакова Ганна Олександрівна, вихователь – методист Ямпільського дошкільного закладу ясла – садок «Малятко» Ямпільської селищної ради Сумської області</p>	<p>Ямпільський дошкільний навчальний заклад ясла-садок «Малятко» Ямпільської селищної ради Сумської області</p>	<p>Реалізація технології забезпечує всім учасникам:</p> <ul style="list-style-type: none"> – радість розвитку – досвід суб'єктивних відносин – розвиток здібностей та психологічних новоутворень – розширення культурного простору свого "Хочу" – усвідомлення рівня своїх зростаючих можливостей "Що Я

				знаю, вмію і можу?» – виявлення особистісного ставлення і наполегливість у досягненні мети
28	Логічні блоки Дьєнша. Авторська методика сприяє розвитку довільності (уміння грати за правилами та виконувати інструкції), наочно-образного мислення, активного словника, пізнавальної активності, ігрової діяльності, мови, уваги, навичок спілкування і партнерства, сформованості сенсорних еталонів кольору, розміру та форми, сприйняття, комбінаторних здібностей, необхідних для шкільного навчання навичок, абстрактного мислення, сенсорної координації.	Шуляк Людмила Володимирівна, вихователь Ямпільського дошкільного навчального закладу «Маятко» Ямпільської селищної ради Сумської області.	Ямпільський дошкільний навчальний заклад ясла-садок «Маятко» Ямпільської селищної ради Сумської області	Розвиток логіко-математичного мислення дошкільників
29	Освітня технологія «Кольорові палички Кюїзенера» Мета інноваційної освітньої діяльності: підготовка дітей до засвоєння елементарних математичних уявлень, розвиток творчих здібностей, уяви, фантазії, здатності до моделювання і конструювання, розвиток логічного мислення, уваги, пам'яті, виховання самостійності, ініціативності, наполегливості у досягненні мети. LEGO – конструювання	Левченко Ксенія Олександрівна, вихователь Ямпільського дошкільного навчального закладу «Маятко» Ямпільської селищної ради Сумської області.	Ямпільський дошкільний навчальний заклад ясла-садок «Маятко» Ямпільської селищної ради Сумської області	Упровадження методики «Палички Кюїзенера» в освітній процес сприятиме кращому розвитку сенсорно-пізнавальних здібностей дітей
30	Мета інноваційної освітньої діяльності: забезпечення всебічного (пізнавального, креативного, комунікативно-мовленнєвого, фізичного) розвитку особистості як активного учасника суспільного життя в майбутньому	Ковальова Надія Іванівна, вихователь-методист Недригайлівського дошкільного навчального закладу ясла-садок «Барвінок» Недригайлівської селищної ради Сумської області Бортник Л.І., вихователь - методист Кролевецького закладу дошкільної освіти (ясла - садок) № 10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області	Недригайлівський дошкільний навчальний заклад ясла-садок «Барвінок» Недригайлівської селищної ради Сумської області Кролевецький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області	Збагатити ігровий досвід кожної дитини з урахуванням її індивідуальних уподобань.
31	Інновація Л.Шульги «Барвіста радість» Мета інноваційної освітньої діяльності: полягає в розвитку творчих здібностей дітей	Загребельна Олена Іванівна, вихователь дошкільним навчальним закладом «Зілочка» Будильської сільської ради Лебединського району Сумської області	Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Зілочка» Будильської сільської ради Лебединського району Сумської області	– Діти вчаться помічати красу навколишнього світу.

	<p>дошкільного віку на заняттях із малювання. Її завдання такі: розвиток у дошкільників чуттєвого сприйняття світу, формування естетично-ціннісного ставлення до краси; розвиток асоціативно-образного мислення, уяви; художньо-творче самовираження дітей на основі озайомлення їх із художніми засобами та прийомами зображення</p>	<p>закладом (ясла-садок) «Зірочка» Будильської сільської ради Лебединського району Сумської області</p>		<p>– Використовують для зображення різноманітні засоби, матеріали, техніки. – Встановлюють зв'язок між звуками і барвами, мають художній смак. – Розкривають внутрішні резерви художньо-мистецького розвитку дитини.</p>
32	<p>Дошкільнятам - освіту для сталого розвитку дітей Мета інноваційної освітньої діяльності: формування у дітей початкових уявлень про дії та поведінку, що орієнтовані на сталий розвиток, необхідний для свідомого вибору способу власного життя, усвідомлення старшими дошкільниками необхідності збереження ресурсів Землі та особистості причетності до майбутнього суспільства і природи.</p>	<p>Суставенко Олена Олександрівна, вихователь Кролевецького дошкільного закладу освіти (центр розвитку дитини) № 9 «Ромашка» Кролевецької міської ради Сумської області</p> <p>Бортник Л.І., вихователь - методист Кролевецького закладу дошкільної освіти (ясла - садок) №10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області</p> <p>Андрієнко Тетяна Миколаївна, вихователь Обтівського дошкільного навчального закладу (дитячий садок) Кролевецького району Сумської області</p> <p>Мацковська Світлана Олександрівна, вихователь – методист Ямпільського дошкільного навчального закладу ясла – садок «Малютко» Ямпільської селищної ради Сумської області.</p> <p>Федоренко Тетяна Олегівна, вихователь-методист Конотопського дошкільного навчального закладу (ясла-садок)</p>	<p>Кролевецький заклад дошкільної освіти (центр розвитку дитини) № 9 «Ромашка» Кролевецької міської ради Сумської області</p> <p>Кролевецький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області</p> <p>Обтівський дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) Кролевецького району Сумської області</p> <p>Ямпільський дошкільний навчальний заклад ясла-садок «Малютко» Ямпільської селищної ради Сумської області</p>	<p>Розвиток у дітей звичок і моделей поведінки, що відповідають сталому розвитку бажання дяти і підтримувати екосистему</p>
33	<p>Полікультурне виховання дітей дошкільного віку «Ми – українці, ми – європейці» Мета інноваційної освітньої діяльності: обґрунтування полікультурного виховання у</p>	<p>Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 4 «Сонечко» Конотопської міської ради Сумської області</p>		<p>Розвиток у дітей здатності шанобливо сприймати етнічне розмаїття та культурну</p>

	соціалізації дошкільників як ефективного засобу організації полікультурного виховання в умовах закладу дошкільної освіти та сім'ї, сприяння ствердженню загальнолюдських цінностей, ідеалів добра, краси й гуманізму в душі кожної дитини за допомогою засобів етнографічної культури.	№ 4 «Сонечко» Конотопської міської ради Сумської області		самобутність людських етносів, залучення особистості до культури вже в дошкільному віці через прищеплення суспільно-історичного досвіду, втіленого в матеріальних і духовних цінностях, засвоєння в активній творчій діяльності.
34	Соціально-економічна та фінансова освіта дітей дошкільного віку Мета інноваційної освітньої діяльності: створення єдиного процесу економічної соціалізації особистості, засвоєння елементарних економічних понять і категорій, формування базових економіко-психологічних якостей особистості та набуття первинного економічного досвіду, що дозволить дитині в майбутньому виступати в якості суб'єкта економічної діяльності	Федоренко Тетяна Олегівна, вихователь-методист Конотопського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 4 «Сонечко» Конотопської міської ради Сумської області	Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 4 «Сонечко» Конотопської міської ради Сумської області	Готовність дошкільників до самостійного пошуку способів пізнавальної інформації та принципово нових економічних відносин, орієнтування дітей у світі елементарних уявлень про економічні процеси й об'єкти економічної сфери життя
35	Впровадження медіаосвіти в закладі дошкільної освіти Мета інноваційної освітньої діяльності: сформована медіакультура педагогів, батьків вихованців сприятиме розв'язанню проблеми підготовки дитини до спілкування із засобами масової комунікації під час соціалізації, а це у свою чергу дозволить, по-перше, захистити від потенційно шкідливих ефектів медіа, а по-друге, виховати такого споживача медіа, котрий міг би ефективно задовольняти свої інтереси, використовуючи засоби масової комунікації	Рижкова Наталія Анатоліївна, директор дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 7 «Золотий ключик» Конотопської міської ради Сумської області	Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 7 «Золотий ключик» Конотопської міської ради Сумської області	У вихованців: рефлексивну компетентність як психологічний механізм, який забезпечує свідоме споживання медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі й осмислення власних медіапотреб; - мовленнєву компетентність, яка має бути сформована в

36	Впровадження народної математики в навчально-виховний процес дітей дошкільного віку	Нестеренко Галина Миколаївна, директор	Коногородський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 11 «Вітерець» Коногородської	<p>результаті організованої медіасвітньої діяльності педагогів, батьків і дітей; - здатність до медіаторчості для компетентного і здорового особистісного самовираження, реалізації життєвих завдань, покращення якості міжособової комунікації та приязності соціального середовища, мережі стосунків у значущих для особистості реальних спільнотах; - медіаунітет як спроможність протистояти агресивному медіасередовищу та зберігати відчуття психологічного благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів у мережі Інтернет, а також в інших системах медіа.</p> <p>Дана інновація впливає на інтелектуальні</p>
----	---	--	---	--

	<p>Мета інноваційної освітньої діяльності: вивчення народної математики, ознайомлення із способами лічби, народними мірами. Формування науково обґрунтованих знань з історії математики та їх практичне застосування. Висока обізнаність дітей та якість підготовки до школи. Виховувати у дошкільників системи цінностей, культури і традиції українського народу, шанобливого ставлення до його надбань</p>	<p>Конотопського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) №11 «Вітерець» Конотопської міської ради Сумської області</p>	<p>міської ради Сумської області</p>	<p>зділності дітей, які потрібно розвивати постійно, адже елементарні заняття з математики розвивають логічне мислення, пам'ять</p>
37	<p>Розвиток творчих здібностей дошкільників за методикою Л.Шульги Мета інноваційної освітньої діяльності: розвиток особистості дитини через творчість</p>	<p>Коваль Вікторія Миколаївна, завідувач Лебединського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Чайка» Лебединської міської ради Сумської області</p>	<p>Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чайка» Лебединської міської ради Сумської області.</p>	<p>Діти навчаються помічати красу навколишнього світу, використовуватимуть для зображення різноманітні засоби та матеріали, зможуть встановлювати зв'язок між звуками й барвами.</p>
38	<p>Використання інноваційної технології «Лялька як персона» у роботі з дошкільниками Мета інноваційної освітньої діяльності: навчити дітей переносити досвід і навички, засвоєні під час взаємодії з ляльками, на реальні ситуації їхнього повсякденного життя</p>	<p>Ткаченко Наталія Миколаївна, вихователь-методист Кролевецького закладу дошкільної освіти (ясла-садок) № 5 Кролевецької міської ради Сумської області</p>	<p>Кролевецький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 5 Кролевецької міської ради Сумської області</p>	<p>Діти: -позитивно сприймають себе в різних ситуаціях; - шанують свою родину та родини інших; - співчують, чують інших і вчаться одне в одного; - стоять за себе в ситуаціях несправедливості й упередження; - переносять навички у спілкуванні з лялькою на реальні життєві ситуації.</p>
39	<p>Казкова фізкультура (М. Сфіменко) Мета інноваційної освітньої діяльності: фізичний розвиток і загальне оздоровлення дітей з елементами профілактики рухових порушень</p>	<p>Бортник Л.І., вихователь-методист Кролевецького закладу дошкільної освіти (ясла - садок) № 10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області</p>	<p>Кролевецький заклад дошкільної освіти (ясла - садок) №10 «Горобинка» Кролевецької міської ради Сумської області</p>	<p>– Дитина має гармонійний фізичний розвиток; – дитина усвідомлює потребу в руховій активності, грі, систематичних заняттях фізичною культурою та спортом;</p>

				<p>— дитина обізнана з основами здорового способу життя, дотримує здоров'язбережувальних правил поведінки;</p> <p>— дитина вміє реалізувати необхідний рівень фізичних якостей та їх складників (сили, гнучкості, швидкості, координації, точності, рівноваги і витривалості), у різних рухових ситуаціях, включаючи нестандартні</p>
--	--	--	--	---

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТРЕНДИ

Освітні тренди – це сучасні тенденції розвитку освіти, що впроваджуються з метою стимулювання й розгортання фахових дискусій з актуальних питань функціонування освітньої сфери, а також упровадження в освітній простір нових освітніх технологій. Вони умовно поділяються на три категорії – загальні тренди для освітніх закладів, тренди для освітніх закладів України та тренди для освіти на робочому місці.

Освіта буде постійним викликом для вас та ваших дітей. Глобальні тренди в освіті стосуються, перш за все, технологій та інтеграції. Якщо вчитель знає менше за своїх учнів, він не має жодного шансу бути популярним і тим, кого будуть зацікавлено слухати, як учні, так і батьки. Тому вчитель має не лише володіти новітніми технологіями, а й вміти використовувати їх у такий спосіб, щоб бути авторитетом для учнів.

Сьогодні в освіті маємо глобальний тренд зростаючої креативності та мобільності. Тож ті, хто здатен жити в креативному просторі, будуть успішними. Загалом це означає, що будь-яка людина, яка здатна надавати якісні послуги, є носієм креативної ідеї чи технології, фактично не буде мати кордонів і буде необмеженою.

Ще один глобальний тренд – критичне споживання. Коли учні стають співтворцями і авторами навчального процесу. Персоналізована траєкторія освіти, змішане середовище та рухливі стіни, дистанційна освіта, віртуальна реальність в класі. Наприклад, за допомогою віртуального навчання, учень має можливість потрапити в середовище, куди він не мав можливості потрапити, обставини, які там стаються, дають можливість дитині отримати незабутнє емоційне забарвлення такого навчального процесу, і він запам'ятовує його краще, аніж вичитування параграфів із підручника. Отже, нова роль вчителя при такому підході – бути скоріше ментором, ніж класичним вчителем.

Серед трендів в Україні можна назвати наступні: кодування, переносні технології STEM, що дозволять переносити лабораторні класи зі школи до школи, цифрова освіта, цифрові книжки та дистанційне навчання, віртуальна і доповнена реальності. Серед технологічних трендів навчання є: навчання за допомогою ігор, персоналізоване навчання, відео-орієнтоване навчання, навчання по частинам, оцінка однолітків, адаптивне навчання. Значної уваги набувають здоров'язбережувальні технології. Пропонуємо Вашій увазі педагогічні тренди на 2020-2021 навчальний рік.

Педагогічні тренди на 2020-2021 навчальний рік

1. Цифрова освіта (E-learning).

Це дійсно тренд номер 1, оскільки COVID-19 повністю змінив світ, способи спілкування, роботи і навчання. Учителі були змушені в короткі терміни опанувати онлайн-інструменти, ресурси для проведення відеоконференцій, аби спілкуватись з учнями дистанційно під час карантину.

Цифрова педагогіка – це освіта і навчання за участю комп'ютерів. Все, що допомагає навчатися в мережі: онлайн-курси, цифрові ресурси, веб-сервіси, мобільні додатки. Істотно при цьому зміниться професія вчителя, структура, зміст і якість всієї освіти. Отримавши навчальні матеріали, учень може оволодівати знаннями вдома, на робочому місці, навіть на вулиці. Таке поняття, як комп'ютерний клас, найближчим часом має зникнути, тому що кожен клас нині комп'ютерний. У кожного вчителя і учня є смартфон, який він може задіяти.

Один із форматів цифрового навчання, що став популярним саме через свою масовість – масові відкриті онлайн-курси, або MOOC (Massive Open Online Courses).

Нова педагогіка є не що інше, як навчальні довірчі партнерські стосунки з учнями з метою досягти глибокого навчання в умовах цифрового світу.

2. Змішане навчання («blended learning»).

У вересні 2020 року школам дозволили працювати очно. Та все ж усі готові до повернення дистанційної форми навчання. Поки ж використовується *змішане навчання* – сучасна освітня технологія, в основі якої лежить концепція об'єднання технологій класно-урочної системи і технологій електронного навчання. Тобто те, що ви робите у себе на уроці, змішується ще з онлайн-навчанням. У чому тут найбільша цікавість? Ніхто досі не знає, скільки вам потрібно впровадити електронного навчання в свою класно-урочну систему, аби воно стало змішаним навчанням.

3. AR/VR-технології: віртуальна і доповнена реальності на уроках і в позаурочній діяльності.

Мета вказаних технологій – розширення фізичного простору життя людини об'єктами, створеними за допомогою цифрових пристроїв і програм. В якості пристроїв на даний момент використовуються: окуляри віртуальної і доповненої реальності, контролери, навушники, смартфони, планшети. Вказані пристрої дозволяють людині бачити і чути цифрові об'єкти. У найближчому майбутньому очікується поява рукавичок зі зворотним зв'язком, що дозволять людині тактильно відчувати цифрові об'єкти. Це те, що в процесі навчання створює прекрасний, дивовижний світ. Наприклад, на уроці історії учні можуть використовувати планшети і телефони, щоб побачити справжніх динозаврів. Камера гаджета направляє на малюнок, і на екрані виникає тривимірний модель. Студенти-медики в університетських класах створюють моделі людського тіла, вивчаючи поглиблено анатомію і практикуючись. На уроках літератури – це можливість «погуляти» у віртуальному музеї письменника.

VR (англ. *virtual reality* – «віртуальна реальність») – створений технічними засобами світ, що передається людині через її відчуття: зір, слух, дотик та інші. За допомогою 3D окулярів стимулюється 3D зображення. Ви неначе відчуваєте себе всередині цього середовища. На думку вчителів, діти краще запам'ятовують матеріал, коли вони відчувають себе всередині 3D-реальності.

Приклади застосування:

- *Google перегляд вулиць* – спеціально оновлені мапи від Google для підтримки VR-контента. Додаток надає 360-градусний огляд доріг, майданів та інших місць;
- *Expeditions* – у додатку більше 200 експедицій, в які ви можете зануритись: пам'ятки, ландшафти, пейзажі та багато ін. 360-градусний режим, що працює без окулярів, простий у використанні. Безкоштовний.

Проблеми використання VR-технологій: технологічні (пов'язані з недосконалістю промислових та інформаційних технологій); економічні (недоступність обладнання для масового використання); правові (розкрадання персональних даних і кібербезпека); програмово-методичні (відсутність різноманітності контенту і додатків для VR).

Ризики для здоров'я користувачів:

1. Під час носіння гарнітур віртуальної реальності люди втрачають відчуття навколишнього реального світу і можуть поранитися, спіткнувшись з об'єктами реального світу. Бажано, щоб під час VR-сеансу поруч з користувачем знаходилась інша людина.

2. Страждає зір людини, оскільки основна інформація потрапляє через очі. VR-гарнітури можуть викликати втому очей через знижені частоти мигання під час перегляду екрану. Сучасні VR-гарнітури несуть загрозу для очей нарівні з монітором комп'ютера і смартфона. У майбутньому використовуватимуться нові технології, наприклад, Magic Leap, коли зображення буде передаватися напряму на сітківку. У цьому випадку навантаження на очі не буде, а віртуальний предмет виглядатиме дуже реалістично.

3. Фізично здорові користувачі можуть відчувати судороги або запаморочення під час використання гарнітур віртуальної реальності. Оскільки ці симптоми частіше зустрічаються в людей у віці до 20 років, дітям не рекомендується використовувати гарнітуру VR.

4. Багато людей, занурюючись у VR, відчувають симптоми заколисування або морську хворобу, яка отримала назву хвороба віртуальної реальності (Virtual reality sickness).

AR (англ. *augmented reality* – «розширена реальність») – результат накладання на об'єкти реального світу цифрової інформації з метою їх доповнення. Приклади застосувань: *Animal life 4d*; *QuiverVision*; *Маски/Теми*; *Miaotu World*; *Murge cube*.

Додавання до навчального контенту доповненої реальності: робить анімований зміст цікавим, технологічно сучасним; сприяє більш широкому і глибокому розумінню предмета; полегшує сприйняття абстрактної інформації і розуміння тексту; сприяє активізації уваги, розвитку інтелектуальних здібностей, стимулюванню позитивних емоцій та цікавості до навчальної діяльності.

4. Гейміфікація, ігрові технології (Edutainment).

Гейміфікація у навчанні – застосування підходів, що використовуються в комп'ютерних іграх, для підвищення залученості гравців, у неігрових процесах: нагороди, бейжі, рівні майстерності, створення єдиної історії. Також це навчання з використанням ігор (рольових, ділових, рухових, настільних тощо). Існує, наприклад, гра, що імітує процес зміни клімату. Є економічні ігри на тему, як, наприклад, відкрити власний бізнес. Або ігри, де можна змагатися на арені міжнародної дипломатії.

Звичайно, до елементів гейміфікації вчитель повинен підходити критично і чітко розуміти, чому він вбудовує у навчальний процес ту чи іншу гру.

5. STEM та STEAM-освіта.

STEM-освіта – новий у педагогічному просторі термін, розшифровуючи кожен букву якого отримуємо: Science (наука), Technology (технології), Engineering (інженерія), Math (математика). Трапляється *STEM-освіта* (додали в комплекс «R» – robotics/робототехніка) або *STEAM-освіта* (додали «A» – art/мистецтво).

STEM-освіта – це комплексний міждисциплінарний підхід з проєктним навчанням, яке синтезує в собі природничі науки з технологіями, інженерію з математикою, мистецтво з точними науками. Така система освіти, починаючи з раннього дитинства, розвиває в учня креативність, вчить його жити в реальному світі, який надзвичайно швидко змінюється, вміти реагувати на ці зміни, критично мислити, бути гармонійно розвиненою, творчою особистістю. В Україні ця технологія настільки затребувана, що при ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» засновали окремий «Відділ STEM-освіти».

В останні роки все більше уваги приділяється розвитку STEAM. Відома аббревіатура з англійських слів означає: Science (наука), Technology (технології),

Engineering (інженерія), Arts (мистецтво) та Mathematics (математика). В сучасних умовах існує потреба у більш збалансованому навчальному плані, який об'єднує з природничими і точними науками дисципліни творчі, такі як мистецтво, дизайн і гуманітарні науки.

Особливості STEAM-освіти:

- заснована на застосуванні міждисциплінарного і прикладного підходу, а також на інтеграції природничих наук, технологій, інженерного мистецтва, творчості, математики в єдину схему навчання;
- у віддаленому майбутньому в нас з'являться професії, які будуть пов'язані з технологією і високотехнологічним виробництвом на стику з природничими науками, особливо буде великий попит на спеціалістів з біо- і нанотехнологій;
- спеціалістам знадобиться всебічна підготовка і знання з різноманітних галузей.

6. Здоров'язбережувальні технології.

Нині, коли практично всі учні цілодобово працюють в Інтернет, постає питання про їхнє здоров'я – здоров'я, пов'язане із зором, опорно-руховим апаратом, психічним станом. Тут багато факторів діє, і це не тільки фактор, що дитина знаходиться одна у віртуальному середовищі, і всі її друзі також знаходяться на відстані. Також це найрізноманітніші розрізнені освітні ресурси, що ми зараз пропонуємо учням – навчальний контент, відео, які вони не завжди встигають подивитися. Звичайно, це є стан стресу.

Мета здоров'язбережувальних технологій – забезпечити благополуччя і здоров'я наших учнів, виховавши у них культуру здоров'я: правила здорового образу життя в конкретних умовах проведення уроку; формування вміння навчатися, турбуючись про своє здоров'я; психологічний комфорт, емоційна активність, використання роботи двох півкуль головного мозку (логічне і творче мислення).

Найменше, як учитель може підтримувати стан комфортності і благополуччя на уроці – це обов'язкові валеохвилинки, хвилинки здоров'я, унікально підібрані для кожної пори року.

7. Пленерні уроки.

Напевно, вам знайоме почуття, коли мозок немовби глухне і ви ні на чому не можете зосередитися. Такий стан називають розумовою втомою. Відпочити і повернутися в норму допоможе перебування на природі. Замінімо традиційний урок на *плерний урок* – урок на свіжому повітрі, просто неба. При цьому не обов'язково виходити далеко за межі школи, для багатьох предметів цілком достатньо шкільного подвір'я. Деякі школи навіть облаштували спеціальні «зелені класи» для проведення уроків просто неба. На таких уроках учні на власні очі можуть побачити те, що вчать. Вони контролюють процес навчання, бачать зв'язок між навчальним матеріалом і реальним світом, власним досвідом. Десять усередині нас є величезний потенціал для спокою, чуйності і глибокодумності. Хмари, дерева і річки завжди поруч, щоб допомогти їх відшукати.

8. Сингапурські навчальні структури.

Це унікальна система шкіл Сингапуру, завдяки якій учні щороку показують найвищі результати у незалежних міжнародних олімпіадах. Основний принцип – діти на уроці працюють у четвірках, змінюючи способи взаємодії і пізнавальної діяльності. Ось деякі *типи сингапурських навчальних структур*:

Джоттос («запишіть думки»). Учні, не дотримуючись черги, беруть заготовлені на столі аркуші і записують на них відповідь з заданої теми, при цьому промовляючи її вголос, щоб відповіді інших учасників не дублювались (кожний учасник заповнює чотири аркуші).

Зум ін («збільшувати»). Навчальна структура, що використовується з метою генерування цікавості до окремої теми через детальний розгляд і аналіз матеріалу.

Мікс-фріз-груп. Навчальна структура, в якій учасники переміщуються по класу, поки звучить музика, потім утворюють групи по кількості учасників, що дорівнюється відповіді на задане після закінчення музики запитання.

Релліробін. Навчальна структура, в якій пара учнів, дотримуючись черговості, обмінюється відповідями з особистого списку.

Реллітейбл. Навчальна структура, в якій пара учнів по чергово записує відповіді на загальному для двох аркуші.

Мікс-пеа-шеа. Навчальна структура, в якій учасники переміщуються по класу, поки звучить музика, потім утворюють пару і обговорюють запропоновану тему, використовуючи навчальну структуру «релліробін» або «таймд-пеа-шеа».

Тайм-пеа-шеа. Навчальна структура, в якій пара учнів, дотримуючись черговості, ділиться розгорнутими відповідями протягом заданої кількості часу.

9. AI – штучний інтелект.

У системі освіти це створення персоналізованого навчального місця. Це біометричні гаджети, які розпізнають голос; сенсори, які обробляють природну мову; розумні класні кімнати. Штучний інтелект дозволяє обчислити емоційний, психічний стан людини, дозволяє підказати педагогу якісь проблемні моменти (наприклад, якщо дитина схильна до суїциду).

Якщо розглядати психолого-педагогічні моменти, то штучний інтелект збирає великі дані про успішність учня, про те, як він поводить себе під час заняття при використанні комп'ютера. Якщо дитина відповідає на питання тестів, якщо вона проходить онлайн-навчання, – система накопичує ці дані для того, щоб потім підказати педагогу, підказати учневі, які є проблеми. Можна порівняти дані між класами, між учителями, які викладають у цих класах. Йде фіксація не тільки по кожному учневі в динаміці, але й по кожному класу, по вчителях, по школах. Система штучного інтелекту також допомагає учням вибрати рівні проходження завдання. За прогнозами футурологів, до 2030 року штучний інтелект замінить 800 млн. робочих місць.

10. Тайм-менеджмент у педагогічній практиці.

Тайм-менеджмент – це наука і мистецтво ефективного керування людиною собою, раціонального використання власного часу і часу інших. Уміння керувати своїм часом – шлях до професійної і особистісної успішності вчителів і вихователів, враховуючи їхню високу зайнятість. Тайм-менеджмент включає в себе широкий спектр діяльності, в тому числі: постановка цілей; планування і розподіл часу; делегування завдань і керування ресурсами; аналіз затрат часу; фіксація часу; пріоритизація; складання списків та багато іншого.

Запорука ефективного тайм-менеджменту – чітке розуміння того, навіщо він необхідний, і чому його відсутність викликає дискомфорт.

Інструменти для раціонального використання часу:

1. «ABC планування». Методика ABC базується на трьох основних правилах:

– Категорія А – найбільш важливі справи (складають приблизно 15% всіх справ, якими ви займаєтеся, але приносять приблизно 65% результатів);

– Категорія В – важливі справи (складають близько 20% всіх справ і приносять близько 20% результатів);

– Категорія С – справи найменшої важливості (складають приблизно 65% справ, але приносять приблизно 15% результатів).

2. *«Закон Парето»*. Основним його правилом є те, що найменша частина дій приносить найбільшу частину результатів. Наочно дане правило виглядає так: 20% дій = 80% результату; 80% дій = 20% результату. Концентрат спланованих дій на 80% наближає вас до заповітної мрії.

3. *«Хронометраж»*. Основними цілями є виявлення «поглиначів часу», пошук резервів часу і вироблення почуття часу. Вести хронометраж доволі просто: записувати всі свої дії з точністю до 5 хвилин протягом 2-3 тижнів; записи доповнювати коментарями і додатковими параметрами.

4. *«Список цілей і завдань»*. Це перелік того, що потрібно зробити. Складається список цілей і завдань дуже просто: на аркуші паперу записувати все, що вам потрібно виконати; по завершенню виконані пункти викреслювати.

11. Корпоративне онлайн-навчання.

Це неперервне професійне навчання та самоосвіта педагогів, обумовлені модернізацією освіти та стрімким розвитком науки й техніки. Корпоративне онлайн-навчання має практичну спрямованість професійної підготовки та навчання персоналу. Тому пріоритетом такого підходу є не отримання великого обсягу «найкращих знань», а підвищення ефективності діяльності організації. Перевагами такого навчання є: заощадження часових та фінансових ресурсів; цілодобова можливість навчання у зручній обстановці; індивідуальна адаптація графіку під зайнятість; наявність зворотнього зв'язку для комунікацій із партнером; можливість пройти повторний курс та оновити знання в зручний час.

Корпоративне онлайн-навчання можна проходити за допомогою платного контенту, а також у масових відкритих онлайн-курсах (МООС).

КЛАСИФІКАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (МЕТОДИК, СИСТЕМ)

1. Педагогічні технології на основі особистісної орієнтації педагогічного процесу.

- 1.1. Гуманно-особистісна технологія Ш. Амонашвілі.
- 1.2. Система Є. Ільїна: викладання літератури як предмета, що формує людину.
- 1.3. Авторська школа самовизначення (А. Тубельський).
- 1.4. Адаптивна система навчання (А. Границька).
- 1.5. АЗІМУТ – особистісно зорієнтована технологія гнучкої диференціації освітнього процесу: А – альтернативність, З – зацікавленість, І – ініціативність, М – мотивація, У – усвідомленість, Т – творчість.

2. Педагогічні технології на основі активізації інтенсифікації діяльності учнів.

- 2.1. Технологія розвивальних ігор (Б. Нікітін).
- 2.2. Проблемне навчання.
- 2.3. Технологія комунікативного навчання іншомовної культури (Є. Пассов).
- 2.4. Технологія інтенсифікації навчання на основі схемних та знакових моделей навчального матеріалу (В. Шаталов).
- 2.5. Навчання англійської мови з використанням зорових опор.

3. Педагогічні технології на основі ефективності управління та організації навчального процесу.

- 3.1. Технологія С. Лисенкової: перспективно-випереджальне навчання з використанням опорних схем під час коментованого управління.
- 3.2. Технології рівневої диференціації:
 - а) внутрішньокласна (внутрішньопредметна) диференціація (М. Гузик);
 - б) змішана диференціація (модель зведених груп);
 - в) рівнева диференціація навчання на основі обов'язкових результатів (В. Фірсов);
 - г) культуровиховна технологія диференційованого навчання за інтересами дітей (І. Закатова);
 - д) диференційоване навчання молодших школярів за С.Логачевською;
 - е) технологія повного засвоєння;
 - є) технологія повного засвоєння (естонський варіант П. Крейтсберг, Є. Корлль);
 - ж) рейтингова технологія навчання.
- 3.3. Технологія індивідуалізації навчання (Інге Унт, А. Границька, В. Шадриков).
- 3.4. Технологія програмованого навчання (В. Беспалько).
- 3.5. Інтерактивні технології в навчанні гуманітарних дисциплін (О. Пометун, Т. Ремех).
- 3.6. Дебати як різновид діалогового навчання (І. Пескар).
- 3.7. Колективний спосіб навчання (КСН) (А. Ривін, В. Дьяченко).
- 3.8. Семестрово-залікова форма організації навчально-виховного процесу (С. Подмазін).
- 3.9. Педагогічна технологія на основі системи ефективних уроків (А. Окунів).
- 3.10. Поліекранна технологія навчання.

4. Педагогічні технології на основі дидактичного удосконалення і реконструювання матеріалу.

- 4.1. «Екологія й діалектика» (Л. Тарасов).
- 4.2. «Діалог культур» (В. Біблер, С. Курганов).
- 4.3. Укрупнення дидактичних одиниць – УДО (П. Ердієв).

4.4. Реалізація теорії поетапного формування розумових дій (М. Волович).

4.5. «Перші кроки», «Крок за кроком» – міжнародна програма.

5. Окремі предметні педагогічні технології.

5.1. Технологія раннього й інтенсивного навчання грамоти (М. Зайцев).

5.2. Навчання математики:

а) розв'язування задач (Р. Хазанкін);

б) на основі вертикального навчання (Р. Хазанкін);

в) з оптимальним поєднанням фронтальної, індивідуальної та групової форм організації на уроках;

г) з використанням ПЕОМ;

д) з використанням творчих самостійних робіт;

е) за технологією рівневої диференціації (А. Капіносов);

є) за технологією І. Кушнір.

5.3. Навчання фізики:

а) Система поетапного навчання фізики (М. Палтишев);

б) за варіативною технологією (Б. Дегтярьов);

в) за технологією «Занурення» (М. Щетинін);

г) з використанням опорних конспектів В. Шаталова;

д) з використанням опорних таблиць (Є. Копейка);

е) технологія поелементного розв'язання задач з фізики (В. Шейман).

5.4. Дошкільне виховання:

а) за М. Єфименко;

б) за Б. Нікітіним;

в) «Природне виховання» за Л. Блудовою;

г) за програмою «Чарівні фарби і чарівні пальчики» (Е. Белкіна);

д) за С. Русовою.

5.5. Методика колективних творчих справ (КТС) (І. Іванов).

5.6. Викладання основ інформатики та обчислювальної техніки.

а) за І. Жалдак, Н. Морзе, Г. Науменко;

б) за В. Кайміном.

в) за А. Кушніренко.

5.7. Навчання історії:

а) школи «Анналів»;

б) за модульною технологією;

в) за технологією Ю. Троїцького;

г) «Уроки історії – уроки життя» (за Т. Гончаровою);

д) «Я і Світ» (2–4 кл., О. Пометун, Г. Фрейман).

5.8. Навчання хімії:

а) за комбінованою системою (М. Гузик);

б) за А. Резнік;

в) різнорівневе вивчення хімії з використанням хімічного експерименту напівмікрометодом (С. Сосновська).

5.9. Навчання музики:

а) за болгарською «Столбицею» (Б. Трічков);

б) за системою Д. Кабалєвського.

5.10. Комбінована система організації навчально-виховного процесу під час вивчення біології (М. Гузик).

- 5.11. Збільшене структурування навчального матеріалу під час вивчення української і російської мов.
- 5.12. Комп'ютерний навчальний курс «Українська мова. Синтаксис. Пунктуація».
- 5.13. Навчання молодших школярів побудови зв'язних висловлювань за методикою Л. Варзацької.
- 5.14. Трудове виховання за І. Волковим.
- 5.15. Технологія трудового виховання в сучасній школі за А. Макаренком.
- 5.16. «Урок + театр» (С. Стеценко).
- 5.17. Викладання курсу «Практичне право» з використанням інтерактивних технологій навчання (О. Пометун, Т. Ремех).

6. Альтернативні технології.

- 6.1. Вальдорфська технологія (Р. Штайнер).
- 6.2. Технологія вільної праці (С. Френе).
- 6.3. Технологія ймовірнісної освіти (А. Лобок).
- 6.4. Технологія майстерень.

7. Природовідповідні технології.

- 7.1. Природовідповідне виховання грамотності (А. Кушнір).
- 7.2. Технологія саморозвитку (М. Монтессорі).
- 7.3. «Родинно-побутове виховання учнів».
- 7.4. «Довкілля».

8. Технології розвивального навчання.

- 8.1. Система розвивального навчання Л. Занкова.
- 8.2. Технологія розвивального навчання Д. Ельконіна-В. Давидова.
- 8.3. Системи розвивального навчання з напрямом на розвиток творчих рис особистості (І. Волков, Г. Альтшуллер, І. Іванов).
- 8.4. Модульно-розвивальне навчання.
- 8.5. Особистісно зорієнтоване розвивальне навчання (І. Якиманська).
- 8.6. Технологія саморозвивального навчання (Г. Селевко).

9. Педагогічні технології авторських шкіл.

- 9.1. Школа адаптаційної педагогіки, (С. Ямбург, Б. Бройде).
- 9.2. Педагогічна система сахновської школи Черкаської області (А. Захаренко).
- 9.3. Педагогічна технологія Саксаганського ліцею.
- 9.4. Українська національна школа-батьківщина (П. Кононенко).
- 9.5. Управління навчально-виховним процесом у школі В. Сухомлинського.
- 9.6. Управління навчально-виховним процесом з механізмом диференційованого навчання в ЗНЗ І–ІІІ ступенів № 23 м. Кременчука.
- 9.7. Структурна перебудова навчально-виховної роботи у Великосорочинській санаторній школі-інтернаті.
- 9.9. Школа інтегрованого мислення (авторська СШ № 37, м. Полтава).

ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ ТА КОНКУРСИ

Гранти – грошові або інші засоби, що передаються громадянами та юридичними особами (в тому числі іноземними), а також міжнародними організаціями для проведення конкретних наукових досліджень, розробки законопроектів, підготовки кадрів та інших цілей на умовах, передбачених грантодавцем. Гранти надаються безкоштовно і без повернення.

Існує декілька визначень поняття «грант»:

1. грант (англ. «grant» – дар, дотація, стипендія) – це цільова фінансова дотація, що надається вченим на проведення наукових досліджень;
2. грант – це безоплатна цільова субсидія, що надається на конкурсній основі організації, ініціативній групі або індивідуальній особі для реалізації заявленого проєкту в тій чи іншій сфері діяльності;
3. грант – благодійний внесок або цільове пожертвування, надане фізичними і юридичними особами;
4. грант – кошти, безоплатно передані дарувальником (фондом, корпорацією, урядовим закладом або приватною особою) некомерційній організації або приватній особі для виконання конкретної роботи;
5. грант – кошти, техніка або інші ресурси, що безповоротно передається донором (фондом, корпорацією, державною установою або приватною особою) некомерційній організації або приватній особі для виконання конкретної роботи. На відміну від позики грант не треба повертати.

За допомогою грантів здійснюється необхідна підтримка проєктів, котрі не є прибутковими, але відіграють важливу роль у розвитку суспільства, міста або навчального закладу. Діяльність, що не отримує адекватного фінансування із боку держави, також може бути підтримана за допомогою грантів. Наприклад, некомерційні організації, що існують в країні, часто спираються на гранти як на основне або навіть єдине джерело свого доходу (він необхідний для оплати приміщення і техніки, праці співробітників).

Найпоширенішим джерелом додаткових ресурсів неприбуткових організацій та соціально-значущих проєктів є благодійні фонди, які, в свою чергу, надають допомогу у вигляді грантів. Гранти є найбільш поширеною формою фінансування проєктів донорськими організаціями. За результатами грантових програм-конкурсів, у випадку перемоги в конкурсі заклади, організації та інші отримують кошти (допомогу).

Грантові програми бувають відкритими (до участі допускаються всі організації, які відповідають певним вимогам донорської організації, наприклад, НПО повинна бути внесена до Реєстру неприбуткових організацій) або закритими (допускаються лише НПО, що відповідають особливим умовам грантової програми, наприклад, тільки регіональні партнери донорської організації або НПО, які раніше отримували (або не отримували) гранти від даного (або іншого) фонду, НПО певної адміністративної області тощо).

З точки зору періодичності проведення грантові програми поділяються на:

- разові – програми грантів, які проводяться благодійними фондами один раз (як правило, вони спрямовані на досягнення певних цілей і завдань);
- циклічні – програми грантів, які повторюються через певні проміжки часу – один-два рази на рік;

– постійні – програми грантів, які не мають певних термінів подання заявок на фінансування. Проекти розглядаються за фактом їх надходження.

Пропонуємо найактуальніші міжнародні освітні програми, гранти, стипендії, стажування, конкурси, тренінги, літні табори, освітні поїздки тощо.

Гранти Президента України

для підтримки наукових досліджень молодих учених

До участі в конкурсі допускаються молоді вчені віком (на момент подання запиту): доктори наук – до 35 років, докторанти – до 33 років, кандидати наук – до 30 років.

01601, МСП, м. Київ, бульв. Т. Шевченка, 16, к. 403,
телефони для довідок: (044) 246-39-27, (044) 246-39-29.

Докладніше: <http://www.dffd.gov.ua/uk/2010-07-16-08-20-35/274-f-49.html>

Гранти Президента України для обдарованої молоді

Для молоді віком від 14 до 35 років

Докладніше: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/945/2000>

Стипендії Кабінету Міністрів України для молодих учених

Для наукових співробітників, викладачів вузів, інженерно-технічних працівників, аспірантів.

Докладніше:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/560-94-%D0%BF>

<http://www.kdpu-nt.gov.ua/content/umovi-ta-poryadok-provedennya-konkursu-na-zdobuttya-stipendii-kabinetu-ministriv-ukrayini-dl>

Премія Кабінету Міністрів України за особливі досягнення молоді у розбудові України, номінація за наукові досягнення

Для молоді віком до 35 років. Премія присуджується молоді, особливі досягнення якої сприяють розвитку суспільно-економічного життя України та утвердженню її міжнародного авторитету.

Докладніше:

<http://www.nas.gov.ua/nm/contests/awards/KMU/Pages/default.aspx>

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1333-2007-%D0%BF>

Академічна стипендія Кабінету Міністрів України аспірантам закладів вищої освіти

Для аспірантів другого року навчання з відривом від виробництва Академічна стипендія Кабінету Міністрів України призначається аспірантам за визначні успіхи у навчанні та науковій роботі.

Докладніше:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/980-2001-%D0%BF>

<http://i3grants.org/>

«Відкрий Україну» (Open Ukraine)

Міжнародний благодійний фонд, заснований у липні 2007-го року з ініціативи Арсенія Яценюка та Збігнева Джимали для зміцнення та розвитку авторитету України у світі. Програми фонду «Відкрий Україну»: Міжнародний діало; Культурні горизонти; Молоді лідери.

Докладніше: <http://www.openukraine.org/>

Конкурси Державної служби молоді та спорту України

Державна служба молоді та спорту України надає гранти на виконання проектів, що відповідають пріоритетним завданням, розв'язання яких передбачено державою.

Докладніше:

<https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/spriyannya-rozvitku-gromadyanskogo-suspilstva/finansova-pidtrimka-institutiv-gromadyanskogo-suspilstva/rishennya-konkursnoyi-komisiyi-pro-viznachennya-peremozhciv-konkursu>

Міжнародний благодійний фонд «Україна 3000»

Фонд працює за чотирма основними напрямками – історико-культурологічним, медичним, соціальним та освітнім.

Докладніше: <http://www.ukraine3000.org.ua/activity.html>

Програми від уряду Канади

Можливості для академічного співробітництва з Канадою

Докладніше: https://www.canadainternational.gc.ca/ukraine/academic_relations_academic_ues/index.aspx?lang=ukr

Міжнародний Вишеградський Фонд (The International Visegrad Fund – Ivf)

Індивідуальні гранти для дослідників історії, соціології, економіки, культури країн Вишеградської угоди (Чехія, Польща, Словачія, Угорщина); Фінансування проектів з упровадження спеціалізованих курсів, пов'язаних з країнами Вишеградської угоди, до навчальних планів університетів.

Докладніше: www.visegradfund.org

Міжнародна асоціація гуманітаріїв (МАГ)

Організація надає короточасні гранти у галузі гуманітарних знань

Докладніше: <http://www.mag-iah.com/>

Міжнародний фонд «Відродження»

Підтримка правничих, медійних, освітніх, інформаційних, медичних, соціальних ініціатив, що сприяють розвитку й утвердженню відкритого суспільства.

Докладніше: <https://www.irf.ua>

Міжнародна рада досліджень та наукових обмінів IREX

Міжнародна неприбуткова організація, що адмініструє інноваційні програми для розвитку лідерського потенціалу з метою покращення якості освіти, посилення впливу незалежних ЗМІ та сприяння розвитку плюралістичного громадського суспільства.

Докладніше: <https://www.irex.org/region/europe-eurasia/ukraine>

Програми академічних обмінів імені Фулбрайта

Українські студенти та науковці, мають можливість брати участь у конкурсі на отримання гранту для навчання та/або проведення досліджень у США в рамках програм, призначених для студентів, молодих викладачів та науковців.

Види програм:

- **Fulbright Graduate Student Program (для студентів старших курсів та випускників ЗВО).** Навчання в американських університетах від одного до двох років на здобуття ступеня магістра. У конкурсі можуть брати участь студенти старших курсів та випускники ЗВО. Кандидати повинні мати щонайменше диплом бакалавра на час призначення стипендії.

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-graduate-student-program/>

- ***Fulbright Research and Development Program (для молодих викладачів та дослідників)***. Проведення досліджень в університетах США тривалістю від шести до дев'яти місяців. У конкурсі можуть брати участь особи віком до 40 років з дворічним професійним досвідом: викладачі; аспіранти та дослідники, які ще не мають наукового ступеня; кандидати наук; адміністратори вищих навчальних закладів; співробітники науково-дослідних установ; журналісти; фахівці з бібліотечної, музейної та архівної справи; спеціалісти у сфері управління культурою; працівники громадських організацій.

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-research-and-development-program/>

- ***Fulbright Foreign Language Teaching Assistant Program (для молодих викладачів та дослідників)***. Стажування з викладання української мови (асистенція американським викладачам) в університетах/коледжах США тривалістю дев'ять місяців. У конкурсі можуть брати участь викладачі-початківці та молоді фахівці, які спеціалізуються з лінгвістики, української літератури, перекладацьких студій, комунікацій, журналістики, американських студій, викладання англійської мови. Кандидати повинні мати щонайменше диплом бакалавра на час призначення стипендії (липень наступного року).

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-foreign-language-teaching-assistant-program/>

- ***Fulbright Scholar-in-Residence Program (для викладачів та фахівців соціально-гуманітарного профілю)***. Програма покликана сприяти налагодженню й розвитку наукової й культурної співпраці у коледжах й університетах США, що недопредставлені або ж мають малий досвід у сфері міжнародної освіти, через запрошення фахівців на викладання, поглиблення навчальних курсів й уведення нових навчальних програм, започаткування спільних наукових проєктів й академічних обмінів. Відбором кандидатів на участь у Програмі займається американська сторона відповідно до заявки навчального закладу.

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-scholar-residence-program/>

- ***Fulbright U.S. Scholar Program (для американських науковців, викладачів та фахівців)***. Програма пропонує гранти американським викладачам, дослідникам, адміністраторам й фахівцям різного спрямування для викладання, проведення досліджень й викладання/дослідження у вищих навчальних закладах й наукових установах України. Тривалість гранту – 5-10 місяців.

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/us-fulbright-scholar-program/>

- ***Fulbright Specialist Program (для навчальних та наукових установ України)***. Запрошення фахівців на термін від двох до шести тижнів для читання лекцій; участі у наукових програмах й конференціях; консультування керівників й адміністраторів з питань управління освітою; проведення семінарів, спрямованих на підвищення кваліфікації українських спеціалістів; осучаснення навчальних програм й оновлення навчальних матеріалів; започаткування спільних наукових проєктів і програм обмінів.

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-specialist-program/>

- ***Fulbright Visiting Scholar Program (для кандидатів та докторів наук, дослідників та фахівців)***. Проведення досліджень в університетах США, дослідницьких центрах, бібліотеках, музеях, архівах тощо тривалістю від трьох до дев'яти місяців. У конкурсі можуть брати участь кандидати наук, доктори філософії/доктори мистецтва, доктори наук; дослідники без наукового ступеня з повною вищою освітою (спеціаліст, магістр), з досвідом науково-дослідної роботи не менше семи років, з наявними публікаціями (статті, монографії або ж розділи у монографіях) у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) наукових фахових виданнях; діячі культури й мистецтва, фахівці з бібліотекарства та музейної справи, журналісти та громадські діячі – з повною

вищою освітою (спеціаліст, магістр), досвідом роботи не менше семи років, значними професійними досягненнями, науковим доробком в обраній галузі дослідження (статті, монографії або ж розділи у монографіях) у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) фахових наукових виданнях.

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-visiting-scholar-program/>

Триває приймання заявок для участі в черговому щорічному конкурсі на здобуття стипендій імені Фулбрайта Fulbright Visiting Scholar Program 2022-2023.
Дедлайн подання заявок – 15 жовтня 2021.

Докладніше: <https://fulbright.org.ua/uk/fulbright-visiting-scholar-program/>

Щопонеділка, 15.00-16.00, на платформі ZOOM проводяться онлайн консультації для аплікантив Visiting Scholar Program. Інформацію про доступ до зустрічі буде надсилатися на вказану аплікантом адресу за годину до початку її проведення.

Реєстрація:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf867ldkXE_9oF15Kx3et0ZSQ6hndBeNuX7rSPka2OJt771Hw/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0

Програма Еразмус Плюс

ЕРАЗМУС+ – це програма Європейського Союзу на період 2014-2020 рр., що підтримує проекти співпраці, партнерства, заходи і мобільність у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту.

Докладніше: <http://erasmusplus.org.ua>

Програма eTwinning Plus

eTwinning – це навчальна програма Європейської Комісії, започаткована в 2005 р. з метою розвитку співпраці європейських шкіл. Вчителі та учні, зареєстровані в мережі eTwinning, отримують можливість реалізації спільних проектів з іншими європейськими школами. Ключовою складовою навчання є використання інформаційно-комунікаційних технологій. Проект eTwinning розширює сферу освітніх можливостей для учнів та вчителів, підвищує мотивацію до навчання та ступінь відкритості до Європи.

eTwinning Plus – це робочий простір програми eTwinning в рамках Східного партнерства Європейського Союзу.

Докладніше: <http://www.etwinning.com.ua/pro-etwinning-plus/sho-take-etwinning-plus/>

Програма Горизонт 2020

«Горизонт 2020» (Horizon 2020) – найбільша програма Європейського Союзу, спрямована на фінансування досліджень та інноваційних розробок. Програма «Горизонт 2020» зосереджує фінансування на трьох різних, взаємодоповнюючих пріоритетах ЄС: Передова наука. Індустріальне лідерство. Суспільні виклики.

Докладніше: <https://h2020.com.ua/uk/>

Канадський Фонд підтримки місцевих ініціатив

Канадський фонд підтримки місцевих ініціатив (КФМІ) підтримує малі, але високоефективні проекти, що відповідають пріоритетним напрямкам міжнародної допомоги уряду Канади. Програма спрямована на підтримку ініціатив, розроблених переважно місцевими партнерами.

КФМІ також покликаний підтримувати позитивні двосторонні відносини між Канадою та країнами-реципієнтами та їх громадянським суспільством, шляхом поглиблення контактів та підтримки місцевих ініціатив.

Докладніше: https://www.international.gc.ca/world-monde/funding-financement/cflifcil/2019/ukraine.aspx?lang=eng&_ga=2.189804075.1046417768.1573702719-317684584.1573702719

Американські ради з міжнародної освіти ACTR/ACCELS

Програми розраховані на навчання школярів, студентів, молодих спеціалістів, вчителів, викладачів та наукових співробітників.

Докладніше: <http://www.americancouncils.org.ua>

Фінський фонд місцевого співробітництва

Фінський Фонд Місцевого Співробітництва (Фонд) це фонд, яким керує Посольство Фінляндії в Україні.

Докладніше: <http://www.finland.org.ua/>

Шведське агентство міжнародного розвитку у Центральній та Східній Європі

Проведення наукових досліджень для забезпечення соціального, культурного і економічного розвитку суспільства.

Докладніше: <http://www.sida.se/>

Програма візитів до коледжів Оксфордського Університету

Великобританія, Оксфордський університет, Інститут «Відкрите суспільство», Британська Рада.

Докладніше: <https://www.ox.ac.uk/research/support-researchers/international-visiting-researchers?wssl=1>

Польсько-українська фундація співпраці ПАУСІ

Польсько-американсько-українська ініціатива співробітництва (ПАУСІ) – програма грантів, метою якої є зміцнення українсько-польських відносин і поширення успішного польського досвіду реформ в Україні. Все про програму.

Докладніше: <http://www.rauci.org/ua>

Програма Чівнінг (Chevening)

Стипендії на навчання в магістратури Великобританії для талановитої молоді.

Докладніше: <https://www.chevening.org>

Американська асоціація вищої освіти для жінок AAUW

Міжнародні стипендії надаються жінкам для навчання або досліджень в своїй країні або, в окремих випадках, іншій. Додаткові гранти призначені для підтримки проектів, які будуть виконуватися в рідній країні апліканта. Проект має бути пов'язаним з тематикою досліджень апліканта та мати прямий позитивний вплив на рівень життя жінок. Галузі наукових досліджень: будь-які.

Докладніше: <http://www.aauw.org/>

Фонд Ендрю Меллона

Фонд підтримує ініціативи в галузі гуманітарних наук, надає гранти на проведення дослідження. Переважно фінансує американські проекти, однак є і міжнародний фокус

Докладніше: <https://mellon.org/programs/higher-education-and-scholarship-humanities/>

Національний центр наукових досліджень Франції

Проведення наукових досліджень для забезпечення соціального, культурного і економічного розвитку суспільства; підтримка наукових досліджень; сприяння

поширенню результатів наукових досліджень; проведення аналізу стану науки як на національному так і міжнародному рівні.

Докладніше: <http://www.cnrs.fr>

Стипендії уряду Франції

Стипендії для здобуття диплому еквівалентного диплому магістра; стипендій для роботи над дисертацією під спільним франко-українським науковим керівництвом; стипендії для навчання за програмою КОПЕРНІК для молодих економістів та інженерів.

Докладніше: <http://ambafrance-ua.org/Stipendial-nii-programi>

Європейський науковий фонд

Асоціація з 68 організацій, що займаються науково-організаційною діяльністю у 24 країнах Європи. Координує загальноєвропейські наукові ініціативи з метою підтримки наукових досліджень високого рівня.

Докладніше: www.esf.org

Фонд Спенсера

Індивідуальні гранти на дослідження у сфері освіти та педагогічних наук, фінансування освітніх проектів.

Докладніше: <http://www.eu.spb.ru/spencer>

Корпорація Карнегі

Гранти присуджуються установам неурядовим організаціям для здійснення проектів, які відповідають високим освітнім стандартам і мають національну або міжнародну спрямованість. На сьогодні діють програми розвитку демократії, міжнародна безпека та мир і вища освіта та наука в країнах Африки

Докладніше: <http://www.carnegie.org/>

Фонд Альфреда Слоуна, США

Заснований у 1934 році генеральним директором «Дженерал Моторз» А. Слоуном Підтримка надається проектам в галузях науки та технологій, економіки, вищої освіти.

Докладніше: <http://www.sloan.org/>

Всесвітній фонд жінок (Global Fund for Women)

Глобальний Фонд для Жінок надає грантову підтримку проектів жіночих громадських організацій (ініціатив), чия діяльність спрямована на покращення становища жінок і дівчат. Надаються гранти трьох типів: загальна підтримка організації, організація подорожей та подій, подолання кризових станів

Докладніше: <https://www.globalfundforwomen.org/apply-for-a-grant/>

Фонд імені Роберта Боша

Працює у напрямках освіта та виховання; мистецтво та культура; охорона здоров'я; гуманітарні та природничі науки. Фінансує міжнародні проекти, здійснює програми обміну.

Докладніше: <http://www.bosch-stiftung.de>

Європейський молодіжний фонд

Надає підтримку молодіжним організаціям, фінансує проекти за участю молоді віком від 15 до 30.

Докладніше: www.coe.int/youth

Німецька служба академічних обмінів DAAD

Іноземні науковці, які працюють у ВНЗ та науково-дослідних інститутах, мають можливість провести дослідження в одному з державних або державно визнаних німецьких ВНЗ або у одній з позауніверситетських науково-дослідних установ.

Докладніше: <http://www.daad.org.ua/>

Програми Міністерства закордонних справ Нідерландів

Допомога громадським організаціям для здійснення заходів в сфері захисту прав людини, екології, культури, інформування громадськості, освіти, сільського господарства тощо

Докладніше: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten>

Стипендія польського уряду для молодих науковців

Стипендіальна програма призначена для наукового стажування в польських університетах молодих науковців.

Докладніше: <http://www.kijow.polemb.net/?document=2693>

Стипендії ім. Лейна Кіркланда

Програма адресована молодим лідерам, що мають вищу освіту, зацікавленим розвитком демократії, господарства й громадянського суспільства у своїй країні й у регіоні.

Докладніше: <http://www.kirkland.edu.pl/>

Leakey Foundation

Фінансування досліджень з проблеми походження людини: археологія і палеонтологія людини, поведінки, морфології і екології великих мавп і інших видів приматів; поведінковій екології сучасних хижаків-трав'яїдних.

Докладніше: <http://www.leakeyfoundation.org/>

Конкурс «Малих грантів» Республіки Польща

Надані проекти повинні стосуватися таких сфер: регіональний розвиток, побудова потенціалу державної та місцевої адміністрації; малі й середні підприємства та створення нових робочих місць.

Докладніше: <http://www.kijow.polemb.net/>

Global Green Grants

Підтримка проектів з екології, природокористування, захисту навколишнього середовища.

Докладніше: <http://www.greengrants.org/>

Британська рада

Сприяння культурній та освітній співпраці між Великою Британією та Україною. Виконує проекти у сфері освіти, мистецтва, розвитку суспільства.

Докладніше: <http://www.britishcouncil.org/uk/ukraine-projects.htm>

Бельгійський національний фонд сприяння науковим дослідженням (Belgian National Fund for Scientific Research)

Фонд підтримує фундаментальні та прикладні наукові дослідження, міжнародне співробітництво в освіті на засадах створення рівних можливостей.

Докладніше: <http://www.fwo.be/>

Фонд Форда (Ford Foundation)

Стипендії для талановитих науковців для навчання та проведення дослідження у будь-якій країні світу.

Докладніше: <http://www.fordfound.org/>

Інформаційне агенство США

Затверджена USAID Стратегія співпраці з Україною з питань розвитку у 2019-2024 рр. у якості першочергових виокремлює такі питання, як антикорупційна діяльність, протидія впливу російської агресії, а також сприяння економічному розвитку та енергетичній незалежності країни.

Окрім того, USAID і далі підтримуватиме заходи зі зміцнення демократії та досконалих механізмів врядування, поліпшення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у Східній Україні.

Докладніше: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine>

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН)

Надає гранти у рамках проектів, що підтримуються організацією.

Докладніше: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>

Фонд відкритого суспільства

Програми та гранти фонду Сороса. Підтримка державних та недержавних закладів.

Докладніше: <http://www.soros.org/>

Швейцарське бюро співробітництва

Швейцарська програма співробітництва в Україні спрямована на підтримку чотирьох основних напрямків: місцеве самоврядування та публічні послуги; репродуктивне здоров'я; фінансова та економічна стійкість; стале використання енергоресурсів; непрофільна програма.

Докладніше: <http://www.swiss-cooperation.admin.ch/ukraine/>

Фонд Освіта для Демократії (Education for Democracy Foundation, Warsaw)

Першим завданням Фонду є надання допомоги вчителям, вихователям, діячам неурядових, громадських, молодіжних організацій в Польщі та в інших країнах Центрально-Східної Європи.

Докладніше: <http://www.edudemo.org.pl/>

European Foundation Center (Європейський Центр Фондів)

Міжнародна членська асоціація фондів та корпоративних грантодавців в Домі Філантропії, м. Брюссель, створена для забезпечення підтримки філантропії в Європі.

Докладніше: <http://www.efc.be>

Гранти від швейцарського фонду наукових досліджень

Гранти на у проведенні досліджень в Швейцарських наукових установах.

Докладніше: <http://www.snf.ch/en/Pages/default.aspx>

Australian Research Council

Програми Ради наукових досліджень Австралії

Докладніше: <http://www.arc.gov.au/>

Фонд Гумбольдта (Humboldt Foundation)

Пропонує різні гранти для науковців, які мають намір проводити дослідження в Європі.

Докладніше: <http://www.humboldt-foundation.de/>

Фонд Джозефа П. Кеннеді молодшого (Joseph P. Kennedy, jr. Foundation)

Програми з напрямів: життя громади, спеціальна освіта, охорона здоров'я, права людини, соціальний захист, програма допомоги людям з вадами розвитку.

Докладніше: <https://www.jpkf.org/>

Глобальний дитячий фонд (Global Children's Fund)

Підтримка ініціатив, що покращують життя вразливих груп дітей.

Докладніше: <http://www.globalfundforchildren.org/>

Фонд цивільних досліджень та розвитку США (U.S. Civilian Research & Development Foundation)

Проведення спільних досліджень та розвиток науково-дослідних можливостей, які дозволяють вченим та інженерам працювати над вирішенням критично важливих питань безпеки, економіки, освіти та інших соціальних потреб

Докладніше: <http://www.crdf.org/>

Стипендіальна програма PASIFIC

Пропонує 2-річні постдокторські стипендії для провідних дослідників у розмірі 2500 євро на місяць на проведення досліджень з будь-якої галузі у одному з 68 інститутів Польської академії наук (ПАН) або Міжнародному інституті молекулярної та клітинної біології.

Перед поданням заявки на участь кандидати повинні зконтактувати з обраним інститутом ПАН (для отримання листа підтримки).

Дедлайн 30 червня 2021р.

Докладніше: <http://kijow.pan.pl/?p=443&lang=uk>

Програма ім. Улама

Надає можливість проведення досліджень у Польщі тривалістю від 6 до 24 місяців для науковців зі ступенем доктора (PhD) всіх наукових дисциплін зі щомісячною стипендією 2500 євро.

Дедлайн 15 червня 2021р.

Докладніше: <https://nawa.gov.pl/en/programy-nawa/programy-nawa-alias/programy/the-ulam-nawa-programme>

Співпраця у Німецькому Парламенті

З 1 березня по 31 липня 2022 року молоді українці матимуть можливість пройти п'ятимісячне стажування у Німецькому Бундестазі в рамках програми «Міжнародна парламентська стипендія» (Internationales Parlaments-Stipendium).

«Міжнародна парламентська стипендія» передбачає стажування в офісах депутатів Німецького Бундестагу в ролі помічників та одночасне навчання в одному з трьох провідних університетів Берліна (Берлінському Вільному університеті, Берлінському університеті ім. Гумбольдта або Берлінському технічному університеті). Програма розрахована на претендентів віком до 30 років, котрі цікавляться політикою і прагнуть брати активну участь у суспільно-політичному житті своєї країни. Передумовами участі у програмі є наявність громадянства України, диплом про вищу

освіту, а також добре володіння німецькою мовою. Стипендіатам надається стипендія у сумі 500 євро, забезпечується безкоштовне проживання та медичне страхування, а також відшкодовуються транспортні витрати на подорож до та з Берліна. Детальнішу інформацію, а також необхідні формуляри можна знайти на інтернет-сторінці Німецького Бундестагу або на сайті Посольства Німеччини в Україні. Кінцевий термін подання заявок на участь у програмі – 31 липня 2021 року.

Докладніше: <https://www.bundestag.de/ips>

Онлайн курси від університетів Великої Британії

Платформа FutureLearn разом з Британською радою в Україні запрошує безкоштовно приєднатися до онлайн-курсів від кращих університетів Великої Британії.

Подавши заявку на один з понад ста курсів, ви зможете дізнатись, як це – навчатися в університеті Великої Британії, та отримаєте шанс здобути електронний сертифікат, як визнання вашої плідної роботи. У рамках цієї програми ви зможете:

- отримати необмежений доступ до курсів
- проходити курси у власному темпі
- мати постійний доступ до матеріалів.

Докладніше: <https://www.britishcouncil.org.ua/study-uk/free-courses>

Програма PASIFIC:

постдокторські стипендії в інститутах Польської академії наук

Польська академія наук (PAS) оголошує стипендіальну програму PASIFIC, що фінансується у рамках фонду MSCA COFUND. Програма PASIFIC надає можливість отримати 2-річні постдокторські стипендії провідним дослідникам будь-якої національності з різних наукових дисциплін.

Кожному стипендіанту PASIFIC буде надано щомісячну стипендію у розмірі близько 2500 євро netto (чистими). У разі переїзду до Польщі обраного кандидата разом з сім'єю, існуватиме можливість отримати додаткову фінансову допомогу. Стипендіати PASIFIC матимуть у розпорядженні бюджет до 93 000 євро на реалізацію проекту.

Докладніше: <https://pasific.pan.pl/>

Стипендії Гентського університету

Гентський університет (Universiteit Gent) надає стипендії на проведення досліджень для здобуття ступеню PhD в Бельгії. Учасники програми розпочнуть та завершать дослідження у Бельгії, а між цим працюватимете над дисертацією в Україні.

Це можливість для українських науковців, що мають:

- актуальну і перспективну тему докторської дисертації;
- наукового керівника в Гентському університеті. Щоб знайти його, ознайомтесь зі списком факультетів і тем досліджень на сайті;
- іншу стипендію на час дослідження в Україні;
- наукового керівника в українському університеті;
- можливість повністю сконцентруватися на дисертації в Україні. Кандидати можуть присвячувати викладанню та іншим завданням не більше 10% свого часу.

Що ви отримаєте:

- щомісячну стипендію розміром 2150 євро (виплачуватиметься на час перебування в Гентському університеті);
- ступінь PhD Гентського університету;
- науковий керівник з Гентського університету отримає 8000 євро на покриття операційних витрат, пов'язаних з дослідженням, і подорожей.

Як подати заявку:

- заповнити англійською аплікаційну форму. Надайте список ваших наукових публікацій, тему дисертації, план роботи, опишіть мотивацію;
- до форми додати рекомендацію від потенційного наукового керівника з Гентського університету.;
- зробити оцінку етичності та біобезпеки запропонованої теми дисертації (заповнює науковий керівник з Гентського університету);
- надати офіційне підтвердження від українського університету, що під час роботи над дисертацією ви 24 місяці отримуватимете від них стипендію або заробітну плату;
- додати копії дипломів з додатками, де зазначені ваші оцінки та виписки з академічними рейтингами.

Докладніше: <https://houseofeurope.org.ua/opportunity/142>

КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК З ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Авторитарне (лат. *autoritas* – влада, вплив) **виховання** – педагогічна концепція, яка передбачає підкорення вихованця волі вихователя. Придушуючи ініціативу і самостійність, А. в. перешкоджає розвитку індивідуальності дитячої особистості, призводить до її нівелювання, виникнення конфронтації між педагогом і дітьми.

Авторська школа – експериментальний навчально-виховний заклад, діяльність якого базується на розробленій автором чи авторським колективом педагогічній концепції. Термін запроваджено наприкінці 80-х років ХХ ст., однак у світовій педагогіці авторськими за суттю були навчальні заклади Й.-Г. Песталоцці, Ф. Фребеля, школи М. Монтесорі, Р. Штейнера, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін.

Авторські навчальні програми – складова частина програмно-методичного забезпечення освітнього процесу навчально-виховного закладу (школи, дитячого садка тощо). Для них характерні оригінальні концепції та зміст. Запровадженню А. н. п. передують експертиза, апробація, сертифікація тощо.

Авторські освітні технології – розроблені педагогами-практиками технології, в яких у різних варіантах поєднано адекватні змісту і цілям різнорівневого і різнопрофільного навчання структурно-логічні, інтеграційні, ігрові, комп'ютерні, діалогові, тренінгові технології.

Алгоритмізація процесу навчання – один із напрямів педагогічних досліджень, який акцентує на використанні тими, хто навчається, і тими, хто навчає, структурованих алгоритмів (лат. *algorithmus* – сукупність дій для розв'язання задачі) розв'язання завдань.

Альтернативні (франц. *alternative*, від лат. *alter* – один із двох) **школи** – «вільні школи», які виникли наприкінці 60-х років ХХ ст. у країнах Західної Європи і США як протиставлення авторитарним рухам. Вони забезпечують альтернативну за змістом, формами і методами роботи з учнями освіту. Існують як «відкриті школи» (без поділу на традиційні класи), «школи без стін» (орієнтація на широке використання місцевої громади), «магнітні школи» (навчальні центри для поглибленого вивчення конкретної галузі знань) та ін.

Антиінноваційні (грец. *anti* – проти і англ. *innovate* – запроваджувати нововведення) **бар'єри** – зовнішні або внутрішні перешкоди, які заважають здійсненню інноваційної діяльності.

Антрополого-гуманістичний (грец. *anthropos* – людина і *logos* – слово, вчення; лат. *humanus* – людський, людяний) **принцип у педагогіці** – організація навчально-виховного процесу відповідно до законів розвитку дитячого організму і становлення особистості.

Базова освіта – суспільно необхідний рівень загальноосвітньої підготовки, який передбачає всебічний розвиток і ціннісно-етичну орієнтацію особистості, формування загальнокультурної основи її освіти, громадянського та професійного становлення.

Варіативний (лат. *variatio* – відмінність) **компонент в освіті** – навчальні програми, що обираються в межах освітньої програми навчально-виховного закладу.

Взаємодія педагога і вихованців у педагогічному процесі – взаємний вплив дорослого і дітей, у процесі якого здійснюється їхній взаєморозвиток. Каналами взаємодії у педагогічному процесі є діяльність і взаємини вихователя й вихованців. Модель педагогічної взаємодії визначає характер педагогічної системи.

Виховна система – умовно об'єднаний комплекс виховних цілей, людей, що реалізують їх у процесі цілеспрямованої діяльності, відносин між її учасниками,

освоєного середовища й управлінської діяльності із забезпечення життєздатності цієї системи.

Виховні цілі – цілі, що відповідають формуванню соціальних і особистісних якостей, а також ціннісно-сміслових ставлень людини до навколишнього світу і самої себе.

Відкрите навчання – спосіб організації навчальної роботи в школах (здебільшого початкових), який передбачає відмову від класно-урочної системи і оцінювання успішності на основі заданих норм, гнучку, відкрити організацію навчального простору, змінний склад навчальних груп, вільний вибір учнем видів і способів навчальної роботи. В. н. сприяє формуванню позитивної мотивації дітей, емоційно насиченої атмосфери взаємин учителів і учнів. Таке навчання було поширене на початку 60-х років ХХ ст. у Великій Британії, а в 70-ті роки і в інших країнах.

Всотуючий розум – здатність дитини вчитися, прагнення до навчання, реалізація яких забезпечується сприятливим навколишнім середовищем. Термін запровадила М. Монтесорі.

Гендерний (англ. gender, від грец. genos – рід) **підхід** – сукупність уявлень, які передбачають визначення відмінностей у поведінці та сприйнятті жінок і чоловіків не так за їх фізичними особливостями, як за вихованням і поширеними в кожній культурі уявленнями про суть жіночого та чоловічого.

Глобалізація (франц. global – взятий у цілому) **освіти** – одна з фундаментальних тенденцій розвитку освіти. Відображає формування єдиного соціального, інформаційного й освітнього простору в масштабах усієї планети, зокрема через діяльність засобів масової інформації, канали Інтернет.

Глобальна освіта – зміст і технології освіти, орієнтовані на тенденції глобалізації у всіх галузях суспільного життя. Її компонентами є екологічна освіта і виховання, розвиток толерантності й полікультурності у сфері суспільствознавчої освіти, підвищення інформаційної насиченості освіти.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Градація (лат. gradatio – поступовість, посилення, від gradus – ступінь) **новизни** – показник якісної відмінності одного об'єкта від іншого. Виокремлюють такі градації: побудова нового в іншому вигляді, тобто формальна новизна; повторення відомого з несуттєвими змінами; уточнення, конкретизація вже відомого; доповнення вже відомого суттєвими елементами; створення якісно нового об'єкта.

Групи одного столика – групи дітей у педагогічній системі П. Петерсена, створені на основі взаємних симпатій, спільних інтересів, діяльності, яка вимагає колективних зусиль мікрогруп.

Гуманізація (лат. humanus – людський, людяний) **педагогічного процесу** – концепція, основу якої становить ідея побудови педагогічної системи на принципах гуманізму з метою створення найсприятливіших умов для повноцінного розвитку дитини. Г. п. п. передбачає диференціацію та індивідуалізацію навчання й виховання на основі активізації творчого саморозвитку особистості.

Гуманістична освіта – освітні системи і концепції, які базуються на цінностях гуманізації і гуманітаризації освіти.

Гуманістична педагогіка – напрям у сучасній теорії та практиці виховання, що виник наприкінці 50-х – на початку 60-х років ХХ ст. у США як педагогічне втілення

ідей гуманістичної психології. Головною метою виховання в Г. п. є самоактуалізація особистості.

Гуманістична психологія – напрям у сучасній зарубіжній психології, предметом якого є цілісне вивчення людини в її вищих, специфічних лише для неї виявах, зокрема розвиток і самоактуалізація особистості, її цінності, любов, творчість, відповідальність, свобода тощо. До провідних представників Г. п. належать А. Маслоу, Ш. Бюлер, К. Роджерс.

Гуманітаризація (лат. *humanitas* – людство, людяність) **освіти** – одна з основних тенденцій розвитку освіти в сучасному світі. Відображає зростання ролі і значення людських відносин, взаємного прийняття учасників навчального процесу для успішності освіти в цілому.

Демократизація (грец. *demokratia* – народовладдя) **педагогічного процесу** – впровадження в педагогічну систему принципів демократії, надання свободи творчості педагогу і більших можливостей вихованцям.

Диверсифікація (лат. *diversificatio* – зміна, різноманітність) **системи освіти** – процес розширення системи освіти за рахунок зростання кількості типів і видів навчальних закладів.

Дидактична (грец. *didaktikos* – повчальний) **система** – сукупність елементів (мета, дидактичні принципи, зміст, форми організації і методи навчання), що утворюють єдину цілісну функціональну структуру, орієнтовану на досягнення цілей навчання.

Дидактичне програмування – один із підходів до конструювання освітніх процесів і систем, пов'язаний з поетапним визначенням необхідної інформації, елементарних процедур її засвоєння і контролю. Особливого поширення набуває у зв'язку із впровадженням комп'ютерів і навчальних пристроїв.

Дидактичний енциклопедизм – педагогічний принцип і стратегія відбору змісту освіти, що реалізуються через вибір основних фактів і подій, які підлягають засвоєнню.

Дидактичний утилітаризм (франц. *utilitarisme*, від лат. *utilitas* – користь, вигода) – педагогічний принцип і стратегія визначення змісту освіти, що реалізуються через вибір практично необхідних для життя елементів знання, досвіду й умінь.

Диференціація (лат. *differentia* – відмінність) **освіти** – процес у сучасній освіті, що забезпечує різноманітність форм навчання, які дають змогу максимально враховувати індивідуальні можливості, інтереси, нахили, ціннісні та професійні орієнтації тих, хто навчається. Базується на прийнятті психологічних відмінностей між індивідами і групами людей (за статтю, віком, соціальною належністю тощо).

Діагностика (грец. *diagnostikos* – здатний розпізнавати) **інноваційної діяльності педагога** – сукупність способів вивчення й оцінювання професійної готовності педагога до реалізації інноваційної діяльності.

Духовний зародок – модель психічного розвитку дитини, який, будучи вродженою її психічною сутністю, виявляє себе лише у процесі розвитку. Автором терміна є М. Монтесорі.

Експеримент (лат. *experimentum* – проба, досвід) – метод дослідження, що передбачає виокремлення суттєвих факторів, які впливають на результати педагогічної діяльності, дає змогу варіювати ними задля досягнення оптимальних результатів; контрольована педагогічна діяльність, спрямована на створення та апробування нових технологій навчання й виховання, розвитку дітей, управління навчально-виховним закладом.

Експериментальні школи – навчально-виховні заклади, призначені для обґрунтування, розроблення або перевірки нових педагогічних ідей, вивчення практичного досвіду педагогів.

Експертна рецензія – заключне судження експерта про рецензований інноваційний проект (його актуальність, відповідність цілей об'єктивним потребам і тенденціям розвитку освіти, чіткість визначення цілей тощо).

Екстенсивні (лат. *extensivus* – розширюючий) інновації – інновації, що базуються на залученні додаткових потужностей (інвестицій) нових засобів, обладнання, технологій, капіталовкладень тощо; нарощують кількісні характеристики педагогічного продукту переважно за рахунок нових інформаційних технологій, перерозподілу часу на різні види навчальної діяльності, диференціацію та індивідуалізацію роботи з учнями.

Життєвий цикл (грец. *kuklos* – коло) **нововведення** – процес проходження етапів нововведення: виникнення (старт); швидкий ріст (у боротьбі з опонентами, консерваторами, скептиками); зрілість; освоєння; дифузія (проникнення, розповсюдження); насичення (освоєння багатьма людьми, проникнення у всі частини педагогічного і управлінського процесів); рутинізація (тривале використання новації, внаслідок чого вона для багатьох стає нормою); криза (вичерпаність можливостей застосувати новацію в нових галузях, умовах); фініш (нововведення перестає бути таким, як є, замінюється ефективнішим або поглинається загальною ефективною системою).

Засоби інформатизації освіти – засоби нових інформаційних технологій у поєднанні з навчально-методичним, нормативно-технічним і організаційно-інструктивним матеріалом, що забезпечує їх педагогічно доцільне використання.

Засоби нових інформаційних технологій – програмно-апаратні засоби і пристрої, що функціонують на базі обчислювальної техніки, а також сучасні способи і системи інформаційного обміну, що забезпечують операції збирання, накопичення, збереження, оброблення й передавання інформації.

Зміст освіти – система наукових знань про природу і суспільство; особистісний і соціокультурний досвід, які реалізуються, розвиваються і трансформуються в системі освіти. Серед основних компонентів З. о. виокремлюють ціннісний, знаковий, діяльнісний, поведінковий, особистісний тощо.

Зразковий (репродуктивний) педагогічний досвід – навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність, яка забезпечує ефективне і якісне розв'язання завдань навчання і виховання.

Імперативний (лат. *imperativus* – наказовий, владний) характер взаємин у педагогічній системі – характер взаємин між вихователем і вихованцями за моделлю суб'єкт-об'єктної взаємодії, що передбачає точне і беззаперечне виконання дитиною всіх вимог дорослого, сліпе підкорення формальним нормам і правилам поведінки.

Індивідуалізація (франц. *individualisation*, від лат. *individuum* – неподільне) **навчання** – організація навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, яка дає змогу створити оптимальні умови для реалізації потенційних можливостей кожного.

Індивідуальний освітній маршрут – орієнтація на пошук індивідуальних моделей соціалізації, що сприяють використанню внутрішніх сутнісних сил і можливостей конкретної людини; надання дитині та її сім'ї права обирати навчальні програми й заклади з урахуванням інтересів і проблем, індивідуальності дитини.

Індивідуальний розвиток – процес формування індивіда.

Індивідуальний стиль педагогічної діяльності – цілісна система операцій, що забезпечує ефективну взаємодію вихователя з вихованцями і визначається цілями, завданнями професійної діяльності, властивостями різних рівнів індивідуальності педагога (ритмом діяльності, спілкування тощо). Структура І. с. п. д. охоплює мотиваційно-оцінний, змістово-когнітивний, операційно-діяльнісний компоненти.

Інновативність (лат. innovatio – оновлення, зміна) – емоційно-оцінне ставлення до нововведень, відмінність у сприйнятливості суб'єктів до інновацій, нових ідей, досвіду.

Інноваційна компетентність (лат. competens (competentis) – належний, відповідний) педагога – система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми.

Інноваційна культура педагога – система освоєних особистістю педагогічних засобів, що забезпечують інноваційний спосіб діяльності, системоутворюючим елементом якої є цінності інноваційного плану. І. к. п. виконує раціонально-праксіологічну, організаційно-впорядковуючу, описово-пояснювальну, прогностико-управлінську, евристико-пізнавальну і комунікативно-трансляційну функції.

Інноваційна мета освіти – створення сприятливих умов для творчості, реалізації природної суті, соціальних потреб людини.

Інноваційна освіта – система ідей, головною метою яких є збереження і розвиток творчого потенціалу людини. Започаткована Міжнародною академією наук вищої школи (МАН ВШ).

Інноваційна педагогічна діяльність – заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, зорієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Інноваційна педагогічна технологія – цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Інноваційна поведінка педагога – сукупність зовнішніх виявів його особистості, в яких розкривається внутрішнє «Я» (світовідчуття, світогляд, особистісні особливості), спрямовані на зміну складових сучасної системи освіти.

Інноваційна школа – навчально-виховний заклад, діяльність якого побудована на оригінальних (авторських) ідеях і технологіях. Являє собою нову освітню практику (взагалі або для конкретних умов).

Інноваційне навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Інноваційне середовище – педагогічно доцільно організований простір життєдіяльності, який сприяє розвитку інноваційного ресурсу особистості; інтегрований засіб накопичення і реалізації інноваційного потенціалу навчального закладу.

Інноваційний педагогічний експеримент – метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їх ефективності.

Інноваційний потенціал навчально-виховного закладу – здатність навчально-виховного закладу створювати, сприймати, реалізовувати нововведення та своєчасно позбавлятися від застарілого, педагогічно недоцільного.

Інноваційний потенціал (лат. *potentia* – сила) педагога – сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, що виражає готовність удосконалювати педагогічну діяльність, а також наявність внутрішніх засобів і методів, які забезпечують цю готовність.

Інноваційний прогностичний характер управління навчальним закладом – впровадження в управлінський цикл змін, спрямованих на визначення перспектив розвитку освітньої системи та її радикальне оновлення: діагностика стану проблеми і виявлення проблемних полів, побудова концепції перетворення і проектування, програмування діяльності, моделювання й корекція моделі, її адаптація і тиражування результатів.

Інноваційний режим – порядок здійснення навчання в умовах конкретної інновації; систематичне координування і регулювання інноваційного процесу.

Інноваційні ідеї – засновані на новому знанні про процеси людського розвитку ідеї, які пропонують невикористовувані раніше теоретичні підходи до розв'язання педагогічних проблем, конкретні практичні технології отримання високих результатів.

Інноваційні наукові повідомлення – методологічні положення дидактики; теоретичні положення; концепція; гіпотеза; закономірність; модель педагогічного процесу; педагогічні принципи; аналітичні дані про педагогічний процес, явище, факти; характеристика педагогічного процесу, явища; алгоритми дій учасників процесу; методи педагогічної діяльності; педагогічні засоби; форми педагогічної діяльності; педагогічний комплекс, система; показники й критерій ефективності педагогічного процесу та якості його результатів; протипоказання у педагогіці.

Інноваційні освітні процеси – зумовлені суспільною потребою комплексні процеси створення, впровадження, поширення новацій і зміни освітнього середовища, в якому здійснюється їх життєвий цикл.

Інноваційні уміння – володіння способами і прийомами інноваційної діяльності, що дають змогу виокремити проблему, проникнути в її суть і на цій основі конструювати і продуктивно розв'язувати інноваційні професійно-педагогічні завдання.

Інновація – нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях.

Інститут «хрещених» – своєрідний патронаж, піклування старших учнів про кожного новенького малюка, який ознайомлюється з життям шкільної громади. Був запроваджений П. Петерсеном у його педагогічній системі.

Інструментування права на вільний вибір – психологічний вплив педагога на дітей, суть якого полягає в тому, щоб, зберігаючи право на поведінковий вибір за ними, допомогти їм зрозуміти ситуацію, що склалася, і можливі наслідки вибору. І. п. на в. в. сприяє розвитку суб'єктності дитини, її вмінню усвідомлювати свою поведінку; формуванню вміння постійно орієнтуватися на «іншого» і відповідати за свої дії.

Інтеграція (лат. *integratio* – відновлення, поповнення, від *integer* – цілий) – процес і результат взаємодії елементів (із заданими властивостями), що супроводжується відновленням, встановленням, ускладненням і зміцненням істотних зв'язків між ними на основі достатньої підстави, в результаті чого формується інтегрований об'єкт (система) з якісно новими властивостями, у структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів.

Інтегровані інновації – інновації, що передбачають об'єднання інтенсивного та екстенсивного шляхів розвитку педагогічної системи за умови ретельного дослідження невикористаних резервів педагогічної системи, які виявляються на межі різнопланових, різнорівневих і різнохарактерних педагогічних підсистем та їх компонентів.

Інтенсивні (франц. *intensif*, від лат. *intensio* – напруження, посилення) **інновації** – інновації, які передбачають розвиток педагогічної системи за рахунок внутрішніх резервів.

Інформатизація (лат. *informatio* – пояснення) **освіти** – одна з глобальних тенденцій розвитку освіти, пов'язана з розширенням застосування комп'ютерів, інформаційних мереж і технологій в освітній практиці.

Комбінаторні (лат. *combino* – з'єдную, поєдную) **нововведення** – нововведення, що передбачають нове конструктивне поєднання елементів відомих методик.

Комплексна освітня програма – програма, яка визначає основний зміст роботи з дітьми в умовах навчально-виховного закладу на основі єдиної педагогічної концепції.

Компоненти педагогічної системи – мета (педагогічний ідеал виховання), зміст педагогічного впливу (освітня програма), засоби, форми, методи педагогічного впливу; результат; люди (педагоги, батьки, вихованці тощо) як носії педагогічної системи, об'єкти і суб'єкти педагогічної діяльності.

Креативна особистість – особистість, яка має внутрішні передумови (особистісні утворення, нейрофізичні задатки, специфіку когнітивної сфери), що забезпечують її творчу активність.

Креативність (лат. *creatio (creationis)* – створення) – стійка властивість індивіда, що обумовлює здатність виявляти соціально значущу творчу активність; рівень творчої обдарованості, здатності до творчості.

Критерій оптимальності (лат. *optimus* – найкращий) – показник, за яким здійснюється оцінювання можливих варіантів (альтернатив) розвитку процесу і вибір найкращого з них. Всупереч вимогам логіки (щоб критерій містив тільки один показник) у педагогіці він завжди комплексний, оскільки диференціювати причини і наслідки педагогічних процесів складно.

Критерій якості об'єкта – показник, що характеризує властивість (якість) об'єкта, оцінювання якого можливе за одним із способів вимірювання або за експертним методом.

Ліцензування (лат. *licentia* – свобода, право) освітнього закладу – проведення експертизи і прийняття рішення про видачу або відмову у видачі навчальному закладу ліцензії на здійснення освітньої діяльності відповідно до поданої заяви. Проводиться державними органами управління освіти або органами місцевого самоврядування з метою реалізації державної політики в галузі освіти, регулювання умов здійснення освітнього процесу, захисту прав громадян на отримання освіти, створення правових гарантій для вільного функціонування і розвитку освітніх закладів різних організаційно-правових форм.

Медіа-освіта – напрям у педагогічній науці, який досліджує засоби масової комунікації. Сформувався він у другій половині ХХ ст. Головними завданнями М.-о. є підготовка тих, хто навчається, до життя в інформаційному суспільстві, формування в них умінь користуватися інформацією в будь-якому вигляді, здійснювати комунікації, усвідомлювати наслідки впливу на людину засобів інформації, особливо засобів масової комунікації.

Метод групових експертних оцінок (ГЕО), або метод Дельфі – метод, що передбачає проведення експертизи групою експертів за певним алгоритмом.

Методика в освіті – опис конкретних прийомів, способів, технік педагогічної діяльності в окремих освітніх процесах.

Методика навчання як окрема дидактика – сукупність упорядкованих знань про принципи, зміст, методи, засоби і форми організації навчально-виховного процесу з окремих навчальних дисциплін, що забезпечують розв'язання завдань.

Модифікаційні (лат. *modifico* – встановлюю міру) нововведення – нововведення, пов'язані з удосконаленням, раціоналізацією, видозміною, модернізацією того, що має аналог або прототип (програма, методика, окрема розробка тощо).

Моніторинг (лат. *monitor* – нагадуючий, наглядаючий) **в освіті** – постійне відстежування певного процесу в освіті з метою виявлення його відповідності бажаному результату або початковим припущенням. Елементами М. в о. є форми поточної, проміжної і підсумкової атестації, складання графіків і звітів, проведення педагогічних рад, консиліумів тощо.

Мультикультурна (лат. *multum* – багато) **освіта** – освіта, спрямована на збереження і розвиток культурних цінностей, норм, зразків і форм діяльності певного суспільства, на передавання їх та інноваційних новоутворень молодому поколінню.

Мультикультурний простір освіти – динамічна система культурних полів взаємовпливів і взаємодій суб'єктів освіти, які є носіями певного культурного і субкультурного досвіду.

Новаторство (лат. *novator* – оновлювач) – вищий ступінь педагогічної професійної майстерності, винахідництво нового в педагогічній практиці.

Новаторський педагогічний досвід – породжена радикально новою педагогічною ідеєю навчально-виховна, організаційно-педагогічна діяльність.

Новизна – один із основних критеріїв оцінювання педагогічних досліджень; результат творчого процесу; властивість і самостійна цінність будь-якого нововведення. Н. має відносний характер як в особистісному, так і в історичному плані.

Нові інформаційні технології – сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передавання інформації за допомогою комп'ютерів і комп'ютерних комунікацій.

Освіта – процес і результат засвоєння людиною системи знань про світ, суспільство, саму себе, способи мислення і діяльності, формування власної особистості; феномен культури, що забезпечує її трансляцію, відтворюваність і зміну; освітній простір – сукупність навчальних закладів, державної системи управління і суспільних об'єднань, які реалізують освітні програми.

Освітній заклад – заклад, що здійснює освітній процес, тобто реалізує одну або кілька освітніх програм.

Освітній стандарт (англ. *standard* – норма, зразок, мірило) – мінімально гарантований освітнім закладом рівень освіти.

Освітня парадигма (грец. *paradeigma* – приклад, зразок) – сукупність прийнятих науковим педагогічним співтовариством теоретичних, методологічних та інших установок на кожному етапі розвитку педагогіки, якими керуються як зразком (моделлю, стандартом) при розв'язанні педагогічних проблем.

Освітня програма – основний документ освітнього закладу будь-якого рівня, що визначає зміст основної і додаткової освіти, педагогічні технології, які використовуються, систему атестації і управління якістю освіти, а також кадрові та матеріально-технічні основи освітнього процесу.

Освітня технологія – технологія, що відображає загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору. Призначена для прогнозування розвитку освіти, її

конкретного проектування і планування, передбачення результатів, а також визначення відповідних освітнім цілям стандартів. До О. т. належать концепції освіти, освітні закони, освітні системи (гуманістична концепція освіти, Закон України «Про освіту», система неперервної освіти тощо).

Особистісна центрація педагога – спрямованість, зацікавленість педагога інтересами учасників педагогічного процесу.

Особистісний підхід у педагогіці – гуманістичний підхід педагога до вихованців, що допомагає кожному з них усвідомити себе як особистість, виявити можливості, які стимулюють самостановлення, самоствердження, самореалізацію.

Парціальна (лат. *partialis*, від *pars* (*partis*) – частина) освітня програма – освітня програма, яка визначає зміст одного або кількох взаємопов'язаних напрямів роботи закладу (наприклад, гуманістичне виховання, естетичний розвиток, екологічне виховання) на основі своєрідної педагогічної концепції.

Педагогіка співробітництва – новаторський напрям у педагогіці, що розглядає дитину як активного суб'єкта спільної з педагогом діяльності, заснованої на реальному співробітництві, демократичних і творчих засадах. Сформувався у середині 80-х років ХХ ст. Авторами П. с. є Ш. Амонашвілі, І. Волков, Є. Ільїн, С. Лисенкова, В. Сухомлинський, В. Шаталов та ін.

Педагог інноваційного спрямування – педагог із чіткою мотивацією інноваційної діяльності та визначеною інноваційною позицією, здатний не лише підтримувати інноваційні процеси, а й ініціювати їх.

Педагогічна аксіологія (грец. *axios* – цінний і *logos* – слово, вчення) – наука про сприйняття, освоєння та оцінювання нового у педагогіці. Основними її категоріями є педагогічне співтовариство, оцінювання та різновиди процесів освоєння нового, явища консерватизму і новаторства в педагогіці, особливості інноваційного середовища, готовність педагогічного співтовариства до сприйняття і оцінювання нового тощо.

Педагогічна діагностика (грец. *diagnostikos* – здатний розпізнавати) – комплекс засобів, методів, прийомів і правил виміру динаміки процесів і результатів навчально-виховної роботи.

Педагогічна експертиза (франц. *expertise*, від лат. *expertus* – досвідчений) – сукупність процедур, необхідних для одержання колективної думки у формі експертного судження чи оцінки про педагогічний об'єкт, процес, явище (навчальний план, підручник тощо).

Педагогічна імпровізація (франц. *improvisation*, від лат. *improvisus* – несподіваний, непередбачений) – знаходження педагогом під час навчально-виховного процесу несподіваного педагогічного розв'язку і миттєве його втілення. Вона охоплює чотири етапи: педагогічне осяяння; миттєве осмислення педагогічної ідеї і миттєвий вибір шляху її реалізації; втілення або реалізація педагогічної ідеї; миттєвий аналіз процесу втілення педагогічної ідеї і рішення про продовження педагогічної імпровізації або перехід до запланованих раніше дій. П. і. дає змогу вдосконалювати педагогічну техніку, гнучко реагувати на труднощі, що виникають.

Педагогічна інноватика – вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій.

Педагогічна інновація (нововведення) – сукупність нових професійно-педагогічних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання й навчання з позицій особистісно-орієнтованої освіти; цілісна теоретична, технологічна і методична концепція оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на

якісно новий рівень; процес освоєння нового (засобу, методики, технології, програми тощо).

Педагогічна кваліметрія (лат. qualis – який за якістю і грец. metreo – вимірюю) – застосування методів загальної кваліметрії (кількісних оцінок якості об'єкта) в педагогіці під час кількісного оцінювання психолого-педагогічних і дидактичних об'єктів. Основним методом дослідження є метод групових експертних оцінок.

Педагогічна концепція (франц. conception, від лат. conceptio – сприйняття) – спосіб розуміння, трактування педагогічних явищ; основна точка зору на предмет педагогічної науки чи педагогічного явища; керівна ідея для їх систематичного висвітлення; система пов'язаних між собою, взаємозумовлених поглядів на сутність педагогічних явищ.

Педагогічна культура – сутнісна характеристика особистості педагога, здатного до «діалогу культур».

Педагогічна майстерність – високий рівень оволодіння педагогічною діяльністю; комплекс спеціальних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей особистості, що дають змогу педагогу ефективно організовувати навчально-пізнавальну діяльність тих, хто навчається, і здійснювати цілеспрямований педагогічний вплив і взаємодію.

Педагогічна неологія (грец. neos – новий і logos – слово, вчення) – наука про створення нового у педагогіці. Основними категоріями П. н. є нове в педагогіці, класифікація педагогічних нововведень, умови створення нового, критерії новизни, традиції і новаторство, етапи створення нового у педагогіці.

Педагогічна підтримка – особлива сфера спрямованої на самостановлення дитини педагогічної діяльності, яка представляє процес спільного з вихованцем визначення його інтересів і шляхів подолання проблем з метою збереження власної гідності та досягнення бажаних результатів у різних сферах.

Педагогічна рефлексія (лат. reflexio – відображення, аналіз) – здатність педагога об'єктивно оцінити себе та свої вчинки, зрозуміти, як його сприймають у процесі педагогічного спілкування.

Педагогічна система – педагогічна концепція і досвід її реалізації в педагогічну практику; еталонна модель, результати дії якої апробовані на соціальному рівні і мають свою специфіку.

Педагогічна творчість – прийняття і здійснення педагогом оптимальних нестандартних рішень у змінних умовах навчально-виховного процесу.

Педагогічна теорія – логічне узагальнення педагогічного досвіду, практики виховання й навчання; система педагогічних ідей; наукове пояснення закономірностей педагогічної діяльності; сукупність положень педагогіки як науки.

Педагогічна техніка – елемент педагогічної технології; комплекс загальнопедагогічних і психологічних умінь педагога, що забезпечує володіння ним власним психофізіологічним станом, настроєм, емоціями, тілом, мовою й організацією педагогічно доцільного спілкування. Виокремлюють вербальні (голос, дикція, інтонація, темпоритм тощо), невербальні (міміка, пластика, артикуляція, жести, експресивне забарвлення пластики та ін.), соціально-перцептивні (сприйняття, увага, спостережливість, уява тощо) уміння та володіння емоційним станом (зняття психічного напруження, саморегуляція, релаксація, аутотренінг, самонавіювання, створення творчого самопочуття).

Педагогічна технологія – своєрідна конкретизація методики, проект певної педагогічної системи, що реалізується на практиці; змістова техніка реалізації

навчально-виховного процесу; закономірна педагогічна діяльність, яка реалізує науково-обґрунтований проект навчально-виховного процесу і має вищий рівень ефективності, надійності, гарантованого результату, ніж традиційні методики навчання й виховання.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ампілогова Л. П. Інноваційна освітня діяльність – вимога часу. *Завуч*. 2003. № 11. С. 4–5.
2. Андрієвський Б. М. Самостійна науково-пошукова діяльність в системі формування дослідницької компетентності майбутнього вчителя. *Педагогічний альманах* : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. Випуск 18. С. 77–82.
3. Андрущенко В. І. Умови та напрями інноваційного розвитку освіти / В. І. Андрущенко // Вища освіта України. 2009. № 3. С. 5–13.
4. Аннікова О. Науково-дослідницька діяльність учителя сучасної школи. *Методист*. 2013. № 3. С. 71–73.
5. Базелюк В. Експеримент як фактор інноваційного розвитку школи майбутнього. *Післядипломна освіта в Україні*. 2012. № 2. С. 102–106.
6. Баранова В. Дослідно-експериментальна робота навчального закладу. *Методист*. 2012. № 7. С. 8–14.
7. Баранова С. Експериментальна діяльність у навчальному закладі. *Завуч*. 2012. № 5. С. 8–11.
8. Беліцька І. А., Груніна Г. М. Пошукова діяльність щодо впровадження компетентнісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес. *Завуч. Усе для роботи*. 2012. № 1–2. С. 18–31.
9. Бережна Т. Дослідно-експериментальна робота у ЗНЗ. *Практика управління закладом освіти*. 2008. № 2. С. 32–39.
10. Березовська Л. Працюємо в інноваційному режимі. *Сучасна школа України*. 2011. № 8. С. 3–7.
11. Боднар О. Інноваційні технології у форматі контрольної-оцінювальної діяльності. *Сучасна школа України*. 2010. № 2. С. 3–8.
12. Бойко А. Упровадження інновацій як чинник оптимізації співвідношення педагогічної теорії й практики. *Рідна школа*. 2011. № 8-9. С. 15–22.
13. Бойченко Т. Рівні інновацій у післядипломній педагогічній освіті. *Післядипломна освіта в Україні*. 2011. № 1. С. 24–26.
14. Борошенко В. Формат нового уроку. *Завуч*. 2005. № 34. С. 4–6.
15. Булда І. Психологічний супровід експериментальної діяльності в умовах Школи культури здоров'я. *Завуч*. 2012. № 19. С. 24–28.
16. Буркова Л. А. Класифікація педагогічних інновацій – перший етап науково-педагогічної експертизи. *Директор школи*. 2002. № 35. С. 9.
17. Ваколя Т. І. Мотивація як чинник формування дослідницької компетентності майбутнього педагога. *Педагогічний альманах* : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2011. Випуск 12 (3). С. 98–102.
18. Васильченко Н. Упровадження освітніх інновацій. *Завуч*. 2004. № 28. С. 7–11.
19. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті : монографія. К. : Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. 380 с.
20. Вергун А., Ягело С. Академічна доброчесність з позицій антиплагіатної експертизи: ключові принципи та їх імплементація. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 1. С. 100–108.
21. Вивчення мотивації педагогів до дослідно-експериментальної діяльності. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. № 7. С. 25–26.
22. Виговська О., Виговський О., Годецька Т. Експеримент, педагогічна наука і практика у шкільному просторі. *Директор школи, лицею, гімназії*. 2014. № 1-4. С. 122–123.
23. Волковський С. І. Шкільні інноваційно-освітні концепції та педагогічні технології. *Відкритий урок*. 2004. № 19-20. С. 59–68.

24. Гаврилюк О. С. Організація дослідно-експериментальної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі. *Таврійський вісник освіти*. 2015. № 4. С. 26–32.
25. Голодюк Л. С. Організація дослідно-експериментальної роботи в школі. *Управління школою*. 2013. № 10-12. С. 44–51.
26. Горлач Т. Отримання статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу: крок за кроком. *Заступник директора школи*. 2011. № 0. С. 8–24.
27. Горобченко Н. Використання дослідницьких методів на уроках як дієвий спосіб забезпечення творчого розвитку особистості. *Початкова школа*. 2012. № 2. С. 42–43.
28. Гурін Т. Рік експерименту (Досвід ЗОШ № 118 м. Дніпропетровська: «Учительсько-батьківська взаємодія як цілісний суб'єкт морально-духовного виховання учнів»). *Шкільний світ*. 2008. № 46. С. 6–8.
29. Дворницький В. Яка вона, сучасна школа? *Сучасна школа*. 2009. № 9. С. 3–7.
30. Денисенко Т. В., Старостенко І. С. Удосконалення рівня професійної майстерності педагогів, які працюють з обдарованими дітьми в умовах гімназії : досвід, схеми. *Завуч. Усе для роботи*. 2012. № 1-2. С. 4–17.
31. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
32. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики : навч. посіб. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне, 2001. 231 с.
33. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. 2-ге вид., доп. Київ : Академвидав, 2012. 349 с.
34. Дівінська Н. О. Професійна компетентність викладача як умова ефективної організації дослідницької діяльності студентів. *Педагогіка і психологія*. 2016. № 1. С. 41–45.
35. Дудікова Л. В. Науково-дослідницька діяльність студентів як складова індивідуалізації навчального процесу. *Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.)*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2012. Випуск 16. С. 126–131.
36. Дьоміна А. В. Система роботи над науково-методичною проблемою. *Бібліотека «Директор школи»*. 2011. № 8. 128 с.
37. Експериментальна діяльність у дошкільному навчальному закладі. *Практика управління дошкільним закладом*. 2014. № 12. С. 38–49.
38. Експериментальні майданчики. *Все для вчителя*. 2009. № 11-12. С. 11.
39. Єрмола А. Проектування соціального розвитку особистості учнів (результати всеукраїнського експерименту). *Освіта і управління*. 2007. № 3-4. С. 75–84.
40. Жосан О. Е. Педагогічний експеримент. *Управління школою*. 2009. № 27. Спецвипуск.
41. Загребельна Л. А. Впровадження сучасних технологій навчання: методичні рекомендації. *Розкажіть онуку*. 2011. № 11. С. 15–18.
42. Зеленько А. Про необхідність реформування освітньої системи в Україні. *Освіта України*. 2007. № 36. С. 1–3.
43. Іванченко Б. М. Застосування інноваційних педагогічних технологій при розв'язуванні задач. *Вечірня школа*. Харківська вечірня школа II-III ступенів № 5. 19 листопада 2012. URL: http://vechirnyashkola5.edu.kh.ua/metodichn_obdnannya_shkoli/etodichne_obdnannya_vchitelv_matematiki_fziki_ta_nformatiki/astosuvannya_nnovacjnih_pedagogchnih_tehnologj_pri_rozvyazuvann_zadach/
44. Іллюшина О., Шапаренко Г. Організація педагогічного експерименту регіонального рівня. *Завуч*. 2009. № 9. С. 3.
45. Ільїна В., Смішко А. Коли інновації втілюються? *Управління освітою*. 2008. № 7. С. 23–32.
46. Калініченко Н. І. Педагог-новатор сучасності. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2009. № 12. С. 28–32.
47. Калошин В. Ф. Педагогіка успіху. *Трудове навчання в школі*. 2011. № 11. С. 2–6.

48. Клепко С. В. Інноваційні ідеї демократизації та розвитку школи. *Директор школи*. 2005. № 33. С. 5–7.
49. Клеха Л. Управління інноваціями. *Директор школи*. 2010. № 40. С. 24–25.
50. Комарницька О. М., Пашковська Н. В. Організація експериментальної роботи в навчальному закладі. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 3. С. 43–53.
51. Конельська І. Педагогічне моделювання як механізм вивчення перспективи розвитку інноваційного закладу та складова експериментальної роботи. *Завуч*. 2012. № 19. С. 8–11.
52. Кремень В. Структура організації освіти в контексті цивілізаційних змін. *Педагогіка і психологія*. 2011. № 2. С. 5–13.
53. Кремень В. Феномен інновацій. *Управління освітою*. 2010. № 11. С. 3–5.
54. Кубенко Н., Дріго І. Науково-методична проблема навчального закладу : досвід. *Завуч*. 2011. № 13. С. 4–8.
55. Кузь В. Г. Нова освітня парадигма – нові освітні технології. *Педагогіка і психологія*. 2011. № 2. С. 28–35.
56. Курбатов С. Феномен інновацій. *Управління освітою*. 2010. № 16. С. 8–9.
57. Кучеренко Т. А. Інновації як умова ефективної організації навчально-виховного процесу в сучасній школі. *Відкритий урок*. 2003. № 7-8. С. 33–37.
58. Лагодюк В. Ю. Реалізація науково-методичної проблемної теми. *Завуч. Усе для роботи*. 2016. № 3-4. С. 26–30.
59. Лазарев М. О., Голуб Л. В., Синяговська Н. М. Програма проведення дослідно-експериментальної роботи «Педагогічне забезпечення самореалізації пізнавально-творчих якостей учнів у евристичному навчанні гуманітарних дисциплін». *Журнал «Відкритий урок: розробки, технології, досвід»*. Київ, 2014. С. 3.
60. Марченко І. А. Дослідно-експериментальна діяльність у загальноосвітньому навчальному закладі: організаційно-методичний аспект. *Завуч. Усе для роботи*. 2013. № 19-20. Вкладка. С. 32–36.
61. Мельнікова Н. Л. Методичний супровід науково-дослідної експериментальної роботи педагогічних працівників. *Завуч. Усе для роботи*. 2014. № 15-16. Вкладка. С. 28–30.
62. Мельнікова Н. Науково-дослідна експериментальна робота педагогічних працівників : методичний супровід. *Методист*. 2012. № 11. С. 40–45.
63. Методичні рекомендації щодо проведення експериментальної роботи в навчальному закладі. Інструкція для експертів з науково-дослідної, експериментальної роботи. *Підручник для директора*. 2008. № 10. С. 20–30; Продовження: № 12. С. 41–53.
64. Микитюк С. О. Ресурсний підхід у підготовці майбутніх учителів до інноваційної діяльності. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2011. № 4. С. 54–61.
65. Морева Т. Г., Товстуха К. М. Від творчого задуму – до результатів. *Джерела*. 2009. № 11. С. 6.
66. Морозова Л. В. Методичні засади впровадження систем Just in Time в електронному навчанні. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Вип. 74, Ч. 3. С. 45–48.
67. Науково-дослідна робота освітньої установи : нормативне забезпечення. *Управління освітою*. 2010. № 11. С. 25–29.
68. Низковська О. Нормативні засади діяльності експериментальних ДНЗ. *Дитячий садок*. 2009. № 29-31. С. 33–35.
69. Норкіна О. В. Післядипломна освіта як дієвий чинник розвитку дослідницької компетентності сучасного педагога. *Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.)*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. Випуск 20. С. 130–135.
70. Онопрієнко В. І. Що таке інновації? *Країна знань*. 2005. № 8. С. 17–21.
71. Організація науково-методичної роботи в умовах експерименту. З досвіду роботи Зориківської ЗОШ І-ІІІ ст., Міловський р-н, Луганська обл. *Школа*. 2010. № 3. С. 63–67.

72. Остапчук О. Пізнавальний трикутник: інноваційна форма навчання учнів-старшокласників. *Відкритий урок*. 2010. № 2. С. 72–74.
73. Пазенко Л. Шляхи та засоби інтенсифікації навчально-виховного процесу. *Сільська школа України*. 2009. № 9. С. 50–53.
74. Палтишев М. М. Безмежність учительської творчості. *Освіта України*. 2010. № 32. С. 10.
75. Пасічник О. Б., Нагорний А. Я., Лукашенко Л. Управлінські аспекти організації дослідно-експериментальної діяльності навчального закладу : досвід. *Управління школою*. 2012. № 19-21. С. 67–95.
76. Перехейда О. М. Експериментальна робота – складова інноваційного розвитку школи : досвід. *Директор школи*. 2012. № 11. С. 4–12.
77. Підласий А. М. Педагогічні інновації. *Рідна школа*. 1998. № 12. С. 3–17.
78. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад (зі змінами) : Наказ Міністерства освіти і науки від 20.02.2002 року № 114 (у редакції наказу № 1054 від 23.11.2009 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1217-09#Text>
79. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності (зі змінами) : Наказ Міністерства освіти і науки від 11.07.2017 № 994. URL: zakon.rada.gov.ua/go/z1171-17
80. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. К., 2007. 142 с.
81. Пономарьова Г. Ю. Інновація – процес, якого неможливо уникнути. *Школа*. 2007. № 11. С. 5–10.
82. Приходченко К. І. Дослідно-експериментальна робота зі створення творчого освітньо-виховного середовища ЗНЗ гуманітарного профілю. *Управління школою*. 2008. № 13. Вкладка. С. 1–8; Продовження: № 16; № 25. Вкладка.
83. Про надання статусу експериментального ЗНЗ всеукраїнського рівня гімназії № 2 м. Біла Церква Київської області: Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.10.2007 року № 870. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. 2008. № 4. С. 23–26.
84. Про проведення дослідно-експериментальної роботи зі створення дидактико-методичної системи розвитку дитячої творчості у межах навчально-виховного процесу дошкільного та загальноосвітнього навчального закладу: Наказ Міністерства освіти і науки від 27.07.2012 року № 843. *Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України*. 2012. № 34-36. С. 59–71.
85. Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі ЗОШ I-III ст. № 13 м. Кіровограда: Наказ Міністерства освіти і науки від 17.03.2008 року № 190. *Директор школи*. 2008. № 25-26. С. 57–64.
86. Проводимо дослідно-експериментальну роботу в дошкільному навчальному закладі : алгоритм. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. № 7. С. 8–9.
87. Птахова Л. Експериментальна робота педагога. Із досвіду роботи ЗСШ № 57 I-III ст. з поглибленим вивченням іноземних мов, м. Херсон. *Завуч*. 2008. № 34. С. 18–21.
88. Пушкарьова Т. О. Ключові ідеї педагогічної технології «Росток» в контексті Нової української школи. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2020. Том 21. № 1. – С. 91–95.
89. Расвська І. М. Психолого-педагогічні підходи до розуміння сутності дослідницьких умінь педагога. *Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.)*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. Випуск 18. С. 181–186.
90. Расвська І. М. Спецкурс «Учитель-дослідник» як програма підвищення рівнів розвитку дослідницьких умінь учителів початкової школи. *Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.)*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2012. Випуск 14. С. 219–223.
91. Рассказова О. Л. Навчально-методичні та наукові видання : структура, обсяг, оформлення та підготовка до друку : практичний посібник (доп. та переробл.). Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2017. 56 с.

92. Рубінс М. В. Реалізація науково-методичної проблемної теми. *Завуч. Усе для роботи*. 2016. № 5-6. С. 37–39.
93. Самосудова-Грозова О. Б. Особливості формування дослідницької компетентності майбутніх економістів у процесі професійної підготовки. *Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.)*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. Випуск 29. С. 178–184.
94. Семенов О. Культура роботи вчителя-дослідника з текстом наукової комунікації. *Українська мова й література в сучасній школі*. 2013. № 11. С. 2–9.
95. Сергеева Л. М. Розвиток сфери освітніх послуг в Україні. *Вісник післядипломної освіти. Серія Педагогічні науки*. 2021. Вип. 16. С. 157–172.
96. Сердюк Н. Реформування освітньої галузі: проблеми і перспективи. *Управління освітою*. 2010. № 16. С. 12–19.
97. Система роботи над науково-методичною проблемою : досвід. *Сучасна школа України*. 2011. № 8. Спецвипуск.
98. Ситнікова Н. І. Нові часи – нова школа: особистість над усе. *Завуч*. 2004. №6. С. 1–12.
99. Скрипник М. І. Розробляємо програму дослідно-експериментальної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі: крок за кроком. *Заступник директора школи*. 2013. № 1. С. 9–20.
100. Слободянюк О. М. Плагіат: пошук стратегії запобігання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Вип. 74, Ч. 3. С. 145–148.
101. Солдатенко С. Профільне навчання в умовах експерименту. *Завуч*. 2012. № 1. Вкладка. С. 18–20.
102. Соловій Г. Сучасні методи та технології у школі. *Відкритий урок*. 2007. № 9. С. 90–92.
103. Солоцька О. Науково-методична робота в експериментальному навчальному закладі: педагогічні умови підвищення ефективності. *Методист*. 2015. № 5. С. 35–39.
104. Стельмах А. Організація роботи педагогічного колективу над науково-методичною проблемою. *Директор школи*. 2012. № 6. С. 6–16.
105. Столбова І., Савусін М., Пеняєв С. Експериментальний майданчик у ЗНЗ : Напрями звітності щодо експериментального майданчика в ЗНЗ. Методичні рекомендації. *Управління освітою*. 2011. № 1. С. 22–24.
106. Сургаєва В. В. Дослідно-експериментальна робота області. *Психолого-педагогічні засади діяльності фахівця: історія, теорія, практика : матеріали міжнародної науково-практичної веб-конференції (15-16 травня 2013 р., м. Херсон) / за ред. В. В. Кузьменка, І. Я. Жорової, І. В. Воскової, В. С. Мусієнко*. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. С. 227–233.
107. Сушко С. Експеримент у навчальному закладі. *Директор школи*. 2008. № 44. С. 10–12.
108. Сушко С. Експеримент у навчальному закладі. *Директор школи*. 2010. № 9. С. 25–30.
109. Технологія управління інноваційними процесами в загальноосвітніх навчальних закладах : методичні рекомендації / уклад. В. В. Сургаєва. Херсон : РПО, 2009. 47 с.
110. Тимофієва Л. Інноваційні стратегії управлінської діяльності керівника експериментального закладу. *Завуч*. 2012. № 19. С. 4–8.
111. Ткачик С. М. Впровадження проектних технологій. Опорна школа. *Позакласний час*. 2008. № 8. С. 12.
112. Ткачук Т. А. Управління реалізацією науково-методичної проблеми школи. *Завуч. Усе для роботи*. 2013. № 23-24. С. 2–12.
113. Топузов О. Експеримент у педагогічній науці і практиці: педагогічні інновації в системі загальної середньої освіти. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2014. № 1-4. С. 135–140.
114. Усова Т. Впровадження в практику роботи інноваційної технології дослідження. *Сільська школа України*. 2007. № 9. С. 31.
115. Фарина А. С., Єрко Г. І., Галан О. М., Ковальчук І. Л., Казмірчук О. А., Курчаба О. Є. Педагогічний коучинг в сучасному освітньому закладі. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2019. Том 20. № 6. С. 91–95.

116. Федірко Ж. В. Готовність учителів географії до інноваційної діяльності: теоретичний аспект. *Педагогічний альманах* : зб. наук. праць Херсонської акад. непер. освіти. 2012. № 14. С. 243–249.
117. Федірко Ж. В. Інноваційна діяльність як вид професійно-педагогічної діяльності вчителя географії. *Наукові записки* : зб. наук. праць Кіровоградського ДПУ ім. В.Винниченка. 2010. № 88. С. 246–251.
118. Хамитов Р. М. Цифровизация образования и ее аспекты. *Современные проблемы науки и образования*. 2021. № 3.
119. Ханикіна Н., Сопова Д., Бульвінська О. Впровадження принципів академічної доброчесності в університеті: досвід проведення освітологічних дебатів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2021. № 1. С. 46–55.
120. Хромченко О. В. Формування готовності майбутніх фахівців до науково-дослідницької діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Вип. 74, Ч. 3. С. 183–185.
121. Хронік Т. Дослідна та експериментальна робота в навчальних закладах : досвід. *Методист*. 2012. № 3. С. 24–40.
122. Шепель А. Б. Розробка моделі школи майбутнього на засадах сучасних освітніх технологій. *Світ виховання*. 2010. № 4. С. 31–33.
123. Шкурат Л. Молодь в освітніх інноваціях: самореалізація вчителів та розвиток учнів. *Рідна школа*. 2008. № 3-4. С. 50–52.
124. Шляхи розвитку експериментального загальноосвітнього навчального закладу : методичні рекомендації / укладач В. В. Сургаєва. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2011. 32 с.
125. Шулікін Д. Системи для «дистанційки»: одним із засобів забезпечення якості вищої освіти за дистанційних технологій навчання є персональні навчальні системи. *Освіта України*. 2021. № 17. 3 травня. С. 10–11.
126. Щекатунова Г. Впровадження педагогічних інновацій як механізм ефективного розвитку загальноосвітнього закладу. *Рідна школа*. 2010. № 6. С. 23–26.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі : монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2000. 160 с.
2. Бех І. Виховання особистості. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-методологічні засади : навч.-метод. посібник: у 2 кн. К. : Либідь, 2003. Кн. 1. 280 с.
3. Бондар С., Момот Л., Липова Л., Головка М. Перспективні педагогічні технології : навч. посіб. / за ред. С. Бондар. Рівне : Тетіс, 2003. 200 с.
4. Буркова Л. Ще раз про педагогічні технології. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2001. № 2. С. 54–59.
5. Даниленко Л. Інноваційний освітній менеджмент : навч. посібник. К. : Главник, 2006. 144 с.
6. Деменнікова Т. Технологія управління процесом едукції в професійній підготовці вчителя початкових класів. *Початкова школа*. 2016. № 2. С. 1–3.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : посібник. 2-ге вид., допов. Київ : Академвидав, 2012. 352 с.
8. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1–4 класи. Харків : Основа, 2007. 160 с.
9. Завалевський Ю. І. Дослідно-експериментальна робота з оновлення змісту освіти та підвищення її якості на базі навчальних закладів : інформаційно-аналітичний довідник. К. : Мандрівець, 2011. 384 с.
10. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
11. Інновації в дошкіллі: програми, технології, проекти, ідеї, досвід : посібник на допомогу дошкільним працівникам / авт.-упоряд. : Л. Калуська, М. Отрощенко. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 378 с.
12. Єльнікова Г. Основи адаптивного управління : тексти лекцій. Х. : Ранок, 2004. 128 с.
13. Єрмаков І., Пузіков Д. Життєвий проект особистості: від теорії до практики : практико-орієнтований збірник / за ред. Л. Сохань. К. : Освіта України, 2007. 212 с.
14. Калініна Л., Капустеринська Т. Проект інноваційної школи: стратегічне планування, управління інноваціями. Х. : Основа, 2007. 96 с.
15. Мармаза О. Проектний підхід до управління навчальним закладом. Х. : Основа, 2003. 80 с.
16. Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати : практика зорієнтований збірник / кер. автор. кол. С. Шевцова; наук. кер. і ред. І. Єрмаков. К. : Департамент, 2003. 500 с.
17. Олійник В., Сергієнко О. Інтерактивні технології у початковій школі. *Сучасна школа України*. 2013. № 3 (255). С. 9–42.
18. Освітні технології : навч.-метод. посібник / за заг. ред. О. Пехоти. К. : А.С.К., 2001. 256 с.
19. Освітній менеджмент : навч. посібник / за ред. : Л. Даниленко, Л. Карамушки. К. : Шкільний світ, 2003. 400 с.
20. Остапенко Н. М., Симоненко Т. В., Руденко В. М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. Київ : Академія, 2012. 245 с.
21. Остапчук О. Методологія інноваційних процесів – крок до розуміння сутності. *Рідна школа*. 2004. № 11. С. 3–6.
22. Пилипенко В., Коваленко О. Особистісно орієнтовані технології в школі. Х. : Основа, 2007. 160 с.
23. Підласий І. Практична педагогіка або три технології : інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. К. : Слово, 2004. 616 с.
24. Подмазін С. За деревами – ліс! Системно-цільовий підхід до управління освітніми системами. *Управління освітою*. 2002. № 22. С. 4–5.

25. Положенням про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0428-02>.
26. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Офіційний вісник України. URL: <http://ovu.com.ua/news/2411-viyshov-drukrom-chergoviy-pomer-byuletenya-ofitsiyuy-visnik-ukrayini-vid-31-zhovtnya-2017-roku-85>.
27. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. Київ : А.С.К., 2006. 192 с.
28. Романюк І. Упровадження інноваційної освітньої діяльності у навчальному закладі. Практика управління закладом освіти. 2016. № 2. С. 23–33.
29. Сінельнікова Н. Технологія формування культури мислення молодшого школяра на уроках з природознавства. Початкова школа. 2016. № 3. С. 34–36.
30. Стельмахович М. Українська народна педагогіка : навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ, 1997. 232 с.
31. Телячук В. П., Лесіна О. В. Інноваційні технології в початковій школі : посібник. 2-ге вид. Харків : Основа, 2008. 233 с. (Педагогічні інновації. Майстерня).
32. Мармаза О., Касьянова О., Григораш В. та ін. Управління навчальним закладом : навчально-методичний посібник : у 2 ч. Харків : Ранок, 2003. Ч. 1. 160 с.
33. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2014. 267 с.
34. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 224 с.
35. 10 освітніх трендів і технологій у 2020-2021 н.р., які допоможуть вам зорієнтуватись.
URL: <https://bit.ly/3vEyADk>.

ДЛЯ ПОДАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

ОСВІТНІ ПРОЕКТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

ДОВІДНИК

Здано в набір 17.06.2021 р.
Підписано до друку 23.06.2021 р..
Формат 60x84/8
Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman

НВВ КЗ СОШПО,
м. Суми, вул. Р. Корсакова, 5, тел. 33-40-67